

Masteroppgave

Mai, 2023

Petter Myhren

Masteroppgave

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige
universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Petter Myhren

En restriktiv hverdag

En studie om lissituasjonen til studenter i
Trondheim under koronapandemien.

Mai 2023

Kunnskap for en bedre verden

En restriktiv hverdag

En studie om lissituasjonen til studenter i Trondheim under koronapandemien.

Petter Myhren

Sosiologi

Innlevert: Mai 2023

Hovedveileder: Hilde Bjørkhaug

Medveileder: .

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

PETTER MYHREN

En restriktiv hverdag

En studie om lissituasjonen til studenter i Trondheim under koronapandemien.

Masteroppgave i sosiologi

Veileder: Hilde Bjørkhaug

Emnekode: SOS3900

Antall ord: 37 754 (uten vedlegg)

Trondheim, 31.05.2023

Norges Teknisk-naturvitenskaplige universitet

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap

Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Forord

Jeg ønsker å rette en takk til informantene som godtok å delta i undersøkelsen. Takk for at dere tok tiden til å dele deres erfaringer som studenter med meg, det har vært uvurderlig informasjon til oppgaven som ikke ville vært mulig uten deres bidrag.

For det andre en stor takk til min veileder Hilde for all den støtten hun har gitt meg under arbeidet. Jeg ville aldri klart å fullføre dette prosjektet uten hennes hjelp både innenfor skriving av oppgave og mental støtte for når ting så tungt ut og jeg begynte å miste motet.

Sist vil jeg takke familien der hjemme, ikke minst onkel og tante i Bærum som motiverte meg fremover mot mål selv når det personlig virket som noe abstrakt jeg ikke kunne strekke meg til.

Gjennom denne oppgaven markerer jeg en avslutning på mitt lange oppholdt som masterstudent ved NTNU, noe som på et tidspunkt virket uopnårlig for meg. Takk til alle der hjemme som beholdt troen, jeg er endelig i mål.

Sammendrag

Fagområde og problemstilling

Tema for oppgaven er Studenter under Korona, deres erfaringer og utfordringer.

Problemstillingen: *Hvordan har universitetsstudenter forstått, opplevd og forholdt seg til Korona?* Tar for seg utfordringer knyttet til omstillingen av studier og hverdag da Norge stengte ned våren 2020. Et viktig aspekt er hvordan risikobildet og risikoforståelse påvirket den daglige situasjonen til studentene.

Teorigrunnlag

Valg av teori ble dannet gjennom analysen av innsamlet data, med Beck og hans begreper ble som mest tilegnet til funn fra kategorier fra metoden. Jeg har valgt å låne hans begreper for risiko og individualisering gitt deres nærhet til datamaterialet og situasjonen i sin helhet. Med utdypning i det risikofylte samfunnet under pandemien med smittefare og restriksjoner mot smitte var valget av Beck sine begreper godt egnet til å opplyse rundt hvordan situasjonen har påvirket studenter i Trondheim.

Metode

Metoden som er benyttet for oppgaven er Grounded Theory (Glaser og Strauss 2008), en forskningsmetode sentrert rundt generering av teori gjennom datainnsamling og analyse. Forskningsdataene sentreres til kategorier som fungerer som holdepunkter for drøfting og videre analyse.

Data

Til innsamling av data har jeg foretatt fem dybdeintervjuer med informanter fra Trondheim. Intervjuer er blitt kodet, sammenlignet og analysert for å kunne tolke studenters erfaring og forståelse av pandemien.

Resultater

Resultater av oppgaven viser til nøkkelområder studenter har møtt på utfordringer til tilværelsen, med et element av risiko blandet inn som argument på hvorfor. Funn viste til hvordan mangel på fysisk tilgang til fasiliteter og mangel på sosialisering med medelever har hatt negative konsekvenser for trivsel og strukturering av en hverdag. Bruk av nye metoder innen digital undervisning var mottatt positivt som et alternativ, men bringer også med seg

nye terskeler og regler for undervisning gjennom skjerm. Funnene, samt en økende statistikk rundt mental helse er også indikasjoner på at studenters mentale helse kan være i fare. Videre fordypning er nødvendig.

Abstract

Subject area and problem

The topic of the thesis is Students under Corona, their experiences and challenges. The problem: How have university students understood, experienced and related to Corona? Addresses challenges related to the adjustment of studies and everyday life when Norway shut down in the spring of 2020. An important aspect is how the risk image and understanding of risk is affected by the daily situation of the students.

Theory basis

The choice of theory was formed through the analysis of collected data, with Beck and his concepts being mostly appropriated to findings from categories from the method. I have chosen to borrow his concepts of risk and individualization given their proximity to the data material and the situation as a whole. With an in-depth look at the risky society during the pandemic with the risk of infection and restrictions against infection, the choice of Beck's terms was well suited to inform about how the situation has affected students in Trondheim.

Method

The method used for the thesis is Grounded Theory (Glaser and Strauss 2008), a research method centered around the generation of theory through data collection and analysis. The research data is centered into categories that serve as points of reference for discussion and further analysis.

Data

To collect data, I have conducted five in-depth interviews with informants from Trondheim. Interviews have been coded, compared and analyzed in order to interpret students' experience and understanding of the pandemic.

Results

Results of the thesis show key areas where students have encountered challenges to life, with an element of risk mixed in as an argument as to why. Findings showed how a lack of physical access to facilities and a lack of socialization with means have had negative consequences for well-being and the structuring of everyday life. The use of new methods in digital teaching was received positively as an alternative, but also brings with it new thresholds and rules for teaching through screens. The findings, as well as increasing statistics around mental health, are also indications that students' mental health may be at risk. Further deepening is necessary.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	i
Sammendrag.....	ii
Abstract.....	iii
1. Innledning:.....	1
1.1. Interesseområde og problemstilling.....	1
1.2. Hva er Covid-19?.....	3
1.3 Informering av offentligheten.....	4
1.4. Tidligere forskning.....	5
1.4.1. Kvantitative undersøkelser.....	6
1.4.2. Kvalitative undersøkelser.....	9
1.5. Hva kan mitt studie bidra med?.....	11
1.6. Oppgavens struktur.....	11
2. Teoretisk perspektiv.....	12
2.1. Teoretisk forankring til analysen av Grounded Theory.....	12
2.2. Risikosamfunnet og forståelse av risiko.....	13
2.3. Individualisering.....	17
3. Grounded Theory som metode.....	20
3.1. Grounded Theory.....	20
3.1.1. Kunnskap om feltet og litteraturstudier.....	21
3.1.2. Stegvis introduksjon.....	23
3.1.3. Tre retninger av Grounded Theory.....	26
4.0. Samfunnsfaglig vitenskapsteori og metode.....	29
4.1. Valg av intervju til kvalitativ forskning.....	29
4.1.1. Diskusjon av datainnsamlingsmetoden intervju.....	31
4.1.2. Intervju, lokalisasjonens betydning.....	32
4.2. Rekruttering og utvalg.....	33
4.2.1. Valg av informanter:.....	33
4.2.2. Rekruttering av informanter.....	34
4.2.3. Informasjon om informanter.....	35
4.3. Utforming av intervjuguide:.....	37
4.4. Intervjuprosessen:.....	46
4.4.1. Verktøy.....	46
4.4.2. Etisk dimensjon.....	47

4.4.3. Gyldighet til forskningen.....	48
4.5. Behandling av data	49
4.4.1. utfordringer knyttet til kategorier	50
4.4.2. Transkripsjon	50
4.4.3. Kodingen	52
4.4.4. Validering av data.....	53
5.0 Analyse av data	55
5.1. Kategorier:.....	55
5.1.1. Relasjon	55
5.1.1.2. Familie	57
5.1.1.3. Venner	60
5.1.2. Studiekvalitet	64
5.1.2.1. Skole	68
5.1.3. Fritid	71
5.1.3.1. Hobbyer	75
5.1.4. Tidsbruk.....	80
5.1.5. Det fysiske miljø.....	84
5.2. Risiko som en samlet forklaringsfaktor	89
6.0. Diskusjon og tolkning av funn	91
6.1 Begreper om risiko	91
6.1.1.2. Risiko i samfunnet	91
6.1.1.1. Risikovurdering.	94
6.1.1.3. Individualisering.....	95
6.2. Student i ny tilværelse	96
6.2.1. En krevende skolesituasjon	97
6.2.2. Digitalisering utfordrer læringsutbytte	98
6.2.3. utfordringer med trivsel og motivasjon	99
6.2.4. Sosialisering.....	101
6.2.5. Problemer med disponering av tid og fritid.....	103
7.0 Avslutning.....	105
7.1. Oppsummering av funn fra diskusjonen:	105
7.2. Videre forskning og bidrag til feltet.....	106
7.3. Veien hit	107
Litteraturliste.....	109
Vedlegg	115

Vedlegg 1: Informasjonskriv til informanter	115
Vedlegg 2: Invitasjon til deltakelse	119

1. Innledning:

Da coronaviruset først kom på nyhetene i 2019 tenkte jeg lite over effekten den ville ha. Jeg allerede vært gjennom utbrudd av svineinfluensa en del år tidligere uten at det var store endringer i måten jeg levde livet på. Spørsmålet jeg stilte meg selv da var om dette ville bli stort anderledes enn influensaene, noe jeg fort fant ut ikke lenge etter de første tilfellene i Norge ble rapportert.

Kun få måneder etter at viruset først kom på nyhetene var det klart at heller ikke Norge ville bli spart, og når meldingen om at landet skulle stenges ned den 12. Mars 2020 ble lansert på nyhetene ble hele hverdagen snudd på hodet (Regjeringen 2020). Munnbind, håndsprit, avstandsregler, og ikke minst, strenge restriksjoner for sosialisering og bruk av lokaler (Utdannings-direktoratet 2022). Nærmest over dagen var det normale borte, forandret til noe annerledes både sosialt og kulturelt. Forholdet til disse nye reglene for meg selv og de institusjoner jeg var en del av ble den nye normalen i hverdagen, etter en lengre periode med tilpasning. Den nye normalen vi ble pålagt gjennom “den store dugnaden” inneholdt en rekke restriksjoner, kanskje den mest tydelige av de alle var å forholde seg hjemme og ikke reise utenfor om det ikke var strengt nødvendig (Hofseth mlf. 2020).

Oppholdet som student under pandemien har vært en egen reise med utfordringer og erfaringer jeg sitter igjen med. Det første året fra 2020 var det tyngste og var perioden hvor restriksjoner fra det offentlige først ble introdusert, med varierende grad av styrke frem til 2021 (Utdannings-direktoratet 2022). Som student var det liten grunn til å tro at jeg var alene i påkjenningen av pandemien og de tiltak tatt i bruk for å hindre smitte, og det fikk meg til å tenke. Hvordan hadde studenter i Norge egentlig hatt det under korona?

1.1. Interesseområde og problemstilling

I denne delen av oppgaven presenterer jeg først kort rundt valg av problemstilling og valg av metode. Videre en utredning for situasjonen som var i omstillingen til den nye normalen, områder for interesse og avsluttende presenterer jeg min personlige motivasjon for oppgaven.

En studie med fullstendig oversikt over alle aspekter i en students tilværelse er strengt tatt umulig å foreta, hvilket gjør det nødvendig med tilspissing av interesseområder. Valg av interesseområder var et vanskelig valg og subjekt til diskusjon med flere lærere. Min veileder forstod problemet og foreslo en forskningsmetode som kunne hjelpe med å tilspisse oppgaven uten at jeg måtte foreta et valg fra start. Metoden heter Grounded Theory og mens en tydeligere gjennomgang kommer i metodekapittel, vil jeg kort forklare hvorfor metoden var utmerket til min ubeslutsomhet til å foreta valg av tilspissing. Metoden ble originalt utviklet av Glaser og Strauss (2008) og er en forskningsmetode som tar utgangspunkt i generalitet med mål om å skape teorier forankret i empirien. Fra et høyst generelt standpunkt om hva forsker interesserer seg for i et felt tar metoden til seg data, bearbeider og tolker data til teoretiske kategorier er funnet som tilspisser tema for deg. Til den grad har jeg valgt å ha en høyst generell problemstilling til å starte med i tematikken rundt Studenter under covid-19, livssituasjon, erfaringer og utfordringer knyttet til deres restriktive hverdag. Den lyder som følger:

Hvordan har universitetsstudenter forstått, opplevd og forholdt seg til korona?

Dette er en åpen problemstilling uten en klar hypotese. Som sagt har jeg har foretatt dette valget på grunnlag av valg av metode som av design ikke begynner med en streng teoretisk bakgrunn. En slik fremgangsmåte åpner opp for å se mønstre og sammenhenger i empirien, sette dem sammen eller opp mot hverandre for å danne nye mønstre og teoretiske kategorier. En restriksjon jeg vil foreta til fordel for generalisering av funn og gitt den markante variasjonen av tiltak i forhold til spredning har jeg valgt å legge interesse til en tidsramme av pandemien. Fokus vil være rettet mot perioden fra 12. Mars 2020 til starten av 2021, et og et halvt semester jeg anser som den tyngste perioden hos studenter hvor omstilling til restriksjoner og digitalisering var på sitt mest omfattende.

Situasjonen fra 12. mars og fremover

Da samfunnet stengte ned kom forståelig nok også tydelige forandringer hos studenten. Digitalisering, restriksjoner til fysisk tilværelse utenfor hjemmet, transport, effekten av pandemien ble merket i hele samfunnet og dens mange institusjoner.

Undervisning flyttet over til digitale formater, i Trondheim fikk administrasjonssystemet Blackboard en sentral rolle tilknyttet informasjon, studiematerial og direkte undervisning. Andre plattformer som Teams ble også tatt i bruk, men Blackboard var universitetets valgte system før pandemien. Undervisning i en ren digital sammenheng har andre kvaliteter til seg enn den rent faglige, men også i faglig kontekst har svar på kvalitet vært varierende mellom elever (Gilje 2021).

Avhengig av hvilken studieretning de tilhørte, mistet majoriteten av studenter tilgang til campus over semestrene siden Mars 2020, med flere forsøk på gjenåpning i perioder hvor smitten var lav (Utdannings-direktoratet 2022). Utesteder, kafeer og biblioteker var nedstengt, og mange studenter manglet fasiliteter å studere i utenfor sitt eget hjem (NTNU 2021). Fysiske sosiale arenaer ble stengt ned, kun samfunnskritiske organisasjoner fikk holde åpent som matbutikker og søppeltømming (Regjeringen 2021).

Hjemmekontor er ikke for alle, og koblet sammen med vanskeligheter for et sosialt liv under nedstenging av offentlige fasiliteter, har studenter opplevd vanskeligheter i livet (Studenthelse 2021). Problemer som inntak av søvn, alkoholforbruk, ensomhet, og ikke minst motivasjon for studiet er blant noen av de mange potensielle utfordringer studenter kan ha blitt utsatt for under de strenge restriksjonene, og er temaer brukt til innsamling av empiri. Gjennom bruk av kvalitative intervjuer med studenter i Trondheim vil jeg utforske hva slags utfordringer studenter der står ovenfor under pandemien. Det er også potensielt belønnende å lære hva slags metoder de har utviklet for å håndtere disse utfordringene og hvordan de har tenkt seg frem.

Motivasjon for oppgaven er hovedsakelig knyttet til egen erfaring som student i Trondheim under pandemien. Utfordringer knyttet til å skape en strukturert hverdag, motivasjonsvansker og en reell kjedsomhet av å tilbringe mye tid alene i hjemmet gjorde mitt studentopphold i Trondheim til en vesentlig annerledes opplevelse enn bachelor-tiden før pandemiens utbrudd. Jeg vil derfor gjerne se hvordan andre har erfart oppholdet og hvordan de løste de mange utfordringer og tilpassing av situasjonen.

1.2. Hva er Covid-19?

Som en hovedaktør for oppgaven er det nødvendig med en forklaring på hva corona faktisk er. Nedenfor vil jeg presentere noen korte fakta om viruset samt innvirkning den har hatt i verden. Videre vil jeg rede kort ut om hvordan offentlige institusjoner som folkehelseinstituttet og regjeringen informerte om pandemiens spredning og smittefare.

Covid-19 sitt faglige navn er SARS-CoV-2, en type virus som infiserer menneskers luftveier og skaper infeksjon. Sykdommen som forekommer på grunn av viruset er hva vi kaller covid-19 (FHI 2022). Symptomer kan variere fra milde, til alvorlige tilfeller som er langt sjeldnere, som igjen, i det færreste tilfeller kan ende med død hos den smittede, ofte sammen med foreliggende komplikasjoner. Langtidseffekter etter smitteperioden er også dokumentert, hvor smittede i ettertid lider av tretthet og andre kroppslige plager som kan påvirke deres hverdag.

Fra sitt opphav i Wuhan til i dag har coronaviruset utviklet seg til nye variasjoner, eller mutasjoner som hver har fått utdelt navn gjennom media, blant annen den indiske varianten, den sørafrikanske, den brasilianske, og ikke minst den engelske variasjonen er blant de mest kjente mutasjonene vi har kjennskap til til dags dato (fhi 2021). Forskjellen mellom variasjonene sett fra et dagligdags perspektiv er overføringen av smitte, hvorav mutasjonene er blitt observert til å være mer smittsomme en original viruset.

I skrivende stund (29 november 2022) anser Folkehelseinstituttet at over en million nordmenn har vært smittet med viruset Covid-19. (FHi 2022). Videre fordypning i smittetall og dødsfall har liten hensikt til oppgavens tema og tjener mer for illustrative formål enn rent akademiske. Hva som er av interesse er informering knyttet til pandemien og smitte, og hvordan de statlige organ gikk frem med informering av befolkningen.

1.3 Informering av offentligheten

Myndighetens rolle under pandemien har vært sentral til hindring av spredning og som kilde til informasjon. Jeg velger derfor å dedikere et lite delkapittel til å utrede for hvordan statlige organer arbeidet for at Norge skulle komme seg gjennom pandemien på best mulig måte.

Fra før pandemien kom til Norge begynte den daværende regjeringen en informasjonskampanje med mål om å holde den norske befolkningen oppdatert og informert

om smitten. En potensiell virkning av denne beslutningen kan ha vært å la innbyggere forstå alvorret om hvor skadelig smitten kunne være. Myndighetene har i det store vært svært informative når det kommer til å opplyse om smitte og nyere forskning på virus med informasjon godt tilgjengelig for alle innbyggere (Weisæth 2020). Nettsider som Helsenorge og folkehelseinstituttet har oppsummeringer av informasjon vært lett tilgjengelig for alle med tilgang til internett, med nye oppdateringer om utviklingen og funn fra forskning.

Informasjon inkluderer viktige fakta om hva som bør vurderes i forhold til smitteforsøk, smitteforebygging og eventuell testing rundt symptomer.

Utenom digitale løsninger på nett har myndighetene også tatt i bruk kanaler på fjernsyn, både offentlige konferanser, og ikke minst gjennom programmer som debatten på NRK (Viken 2021). Kommunale og nasjonale utsendinger av info på sms har også blitt tatt i bruk, blant annet for tilbud om vaksine.

Myndigheten har gitt tydelig informasjon med tydelig oppfølging gjennom medier kanaler, og mediene selv fører egne informasjonskampanjer. I den grad kan en viss form for metthet hos den enkelte argumenteres for, men i første omgang ikke verifiseres. Viruset er farlig og skummelt, men en uendelig strøm med informasjon, ofte med samme handlingsmønster som tidligere (ny variant, mutasjon, oppblussing av smittede, etc...) kan virke noe vel gjentakende for flere. Konstant forandring av informasjon og daglige gjentakelser kan fremkalle harme hos flere over en lengre periode. Intervjuene nevnte ikke temaet ofte og det ble ikke stilt direkte spørsmål rundt det, men en informant kommenterte:

“det blir vanskelig å følge med når informasjon forandrer seg kontinuerlig” (sitat fra innsamlet intervju).

Ny forskning og nye data vil i flere instanser føre til forandringer av den tidligere oppfatningen, slik som hvordan smitte sprer seg, eller hvor fort vaksine planen kan gå frem. Forandringer er uunngåelig, men for personer som lever egne liv kan det å holde seg oppdatert til enhver tid på nye oppdagelser og anbefalinger om covid-19 være anstrengende.

1.4. Tidligere forskning

Nedenfor vil jeg gå gjennom prosessen om litteratur på feltet med den hensikt å vise hva slags temaer som har blitt forsket på. Først utreder jeg kort om prosessen i forhold til valg av metode før en overgang til selve artiklene. For oversiktighet har jeg har valgt å dele forskning i to egne delkapitler, en for kvalitative og en for kvantitative undersøkelser. Den kvantitative har som oppgave å opplyse et mer oversiktig preg over den helhetlige situasjonen i Norge i perioden 2019-2021 og er mer illustrativ enn direkte brukt for oppgavens empiri. Min egen oppgave baserer seg på kvalitativ forskning og vil derfor hovedsakelig forholde seg til kvalitative undersøkelser med mer utfylte empiriske slutninger.

Offentlig informasjonskilder ble primært funnet gjennom bruk av søkemotorer som google og gjennom kildehenvisning i forskningsartikler. Aggregatorer for forskningsartikler ble testet, Scopus og Idunn var desidert de mest oversiktlig i forhold til tema jeg søkte på. Jeg har valgt å ekskludere utenlandske undersøkelser på bakgrunn av forhold knyttet til kulturforskjeller og varierende grad av tiltak mot smitte.

Grounded Theory metoden som beskrevet av Glaser og Strauss (2008) legger litteratursøk som en prosess sent i arbeidet med det argument at annen litteratur ikke skal geleide egen teorigenerering. Selve argumentet rundt litteratursøk kommer i metodekapittel, men jeg velger fortsatt å legge ved tidligere forskning før analysen av eget datamateriale av henhold til den normale oppbygging av en faglig tekst.

For å anskaffe en forståelse for hva som er blitt gjort tidligere ble det gjort en informasjonsinnsamling prosess av tidligere forskning over flere sider for forskningsartikler. For å få et overblikk på hvordan korona har påvirket studenter i det globale perspektiv har det vært av interesse å lese seg opp om forskning på tema, blant annet gjennom forskningsartikler og rapporter. Det globale i seg selv er ikke hva jeg er ute etter, men et overblikk fra hvordan resten av verden håndterer det kan være et interessant punkt å holde i tankene for sammenligning med generert data fra Trondheim.

1.4.1. Kvantitative undersøkelser

Med antatt opphav i Wuhan i Kina i 2019 (World Health Organization 2021), spredte viruset seg raskt over hele verden til tross for restriksjoner av flyreise og transportering. Norge var

intet unntak, og etter tolvte mars stengte store deler av samfunnet ned, med kontinuerlige gjenåpninger frem til 2022 (Regjeringen 2020 og Utdanningsdirektoratet 2022).

Påvirkningen av nedstenging og andre former for restriksjoner har skapt skarpe forandringer ved hverdagen for majoriteten av befolkningen, blant dem studenter. Forskning på feltet trapped fort opp, og i henhold til oppgavens problemstilling fant jeg til flere relevante undersøkelser som kastet lys over situasjonen. Noen av undersøkelsene tar for seg den nasjonale situasjonen om flere samfunnsgrupper, mens andre er mer spesialiserte i sitt omfang og detaljer. Sammenlagt gir undersøkelsene et preg av hvordan studenter opplever koronasituasjonen.

En undersøkelse fra folkehelseinstituttet viser hvordan en slik omveltning av normalen kan ha påvirket befolkningen. Fra november 2020 med over 26 000 deltakere kom det frem at koronasituasjonen har hatt effekt på helse blant den norske populasjonen (folkehelseinstituttet 2020). Undersøkelsen tok ikke sted i Trondheim, men Nordland, Agder, Oslo og Vestland, men er likevel fordelaktig å nevne, ettersom den tar for seg en nasjonal skala av livssituasjonen for mange i Norge. Undersøkelsen viser at det er de yngre som sliter mest med psykiske problemer, spesielt de som bor i større områder slik som Oslo og Bergen hvor smittetiltak har vært langt strengere enn mindre tettsteder. Det er spesielt ensomhet og livssituasjon som kommer frem som problemer blant de yngre, men når det er sagt, viser undersøkelsen også en fortsatt høy optimisme mot fremtiden når samfunnet åpner igjen.

Studentbarometeret ble utført av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) i 2020 og 2021 med over tretti tusen deltakende studenter har noe anderledes resultater, men flere fellesnevnerer. Rundt halvparten av de spurte svarte at de har vært ensomme, og en langt større andel svarer at de savner det sosiale studentlivet (NOKUT 2020 og 2021).

“Koronapandemien har hatt en negativ effekt på det sosiale miljøet. Om lag halvparten av studentene oppgir at de har følt seg mer ensomme etter 12. mars.” (NOKUT 2020:6)

Det er også spørsmål rettet mot digital undervisning. Over to tredeler av studenter finner lite motiverende sammenlignet med fysisk, men samtidig er det også stor positivitet knyttet til digital undervisning som en løsning når fysisk ikke er mulig. Mangel på en god arbeidsplass i hjemmet bringes også frem som et argument rundt problematikken med studieretning, det til tross for at studenter svarer de bruker like mye tid på studier som vanlig (Bakken mfl. 2021).

Den første undersøkelsen gjort av folkehelseinstituttet (Folkehelseinstituttet 2020) fokuserte på landsbasis, men gjorde flere funn blant aldersgruppen studenter er en del av. Den andre undersøkelsene gjort av studentbarometeret (NOKUT 2020) var rettet direkte mot studenter. Den forbeholdt seg også på nasjonalt plan, og i likhet med FHI kommer det også her frem tilsynelatende utfordringer knyttet til studenters psykiske helse og livssituasjon.

To av undersøkelsene fokuserte ikke bare på Trondheim, men vil jeg argumentere for at argumenter og funn foretatt i begge undersøkelsene kan generaliseres til å omfatte innbyggers liv også i Trøndelag på bakgrunn av deres nasjonale omfang. Det vil finnes regionale forskjeller, men livssituasjon og regelverk under pandemien har hovedsakelig forholdt seg like. Utfordringer erfart av studenter i Oslo eller Bergen kan i stor grad sammenlignes med de fra Trondheim, men det vil fortsatt være av interesse å se nærmere på en slik undersøkelse.

Studentenes helse- og trivselsundersøkelse, forkortet SHoT, lanserte sine egne undersøkelser, med NTNU like etter med sin egen tilleggsundersøkelse for sammenligning (Bakken mfl. 2021 og NTNU 2021). Resultatene mellom hovedundersøkelsen og den lagt frem av NTNU forholder seg i stor grad likt i hvordan studentene opplever sin tilværelse, med NTNU kommende ut med marginalt bedre resultater enn på nasjonal basis. Det er verdt å nevne at NTNU har campuser andre steder enn Trondheim, men som den desidert største er det et godt argument for generalisering som kan uttale seg for Trondheim.

En økning i psykiske plager og ensomhet blir lagt frem, hvor over halvparten forteller de føler seg alene og savner noen å være sammen med i graderende skala.

Skolemessig vurderes digital undervisning som dårligere enn tradisjonell undervisning, spesielt høyt legges det vekt på manglende kontakt med medstudenter og faglærer, og mindre engasjerende forelesninger som de viktigste utfordringene (NTNU 2021).

I forhold til smitte er det generelt sett lav frykt for smitte på spørreundersøkelsene for personen selv på en 12%, men frykten økes betraktelig om smitte i nær familie (34%) (NTNU 2021).

Situasjonen rundt korona har antydninger til en negativ effekt på studenter i Norge, både viruset direkte og situasjonen som skapes på grunn av den. Restriksjoner og store

forandringer i hverdagen kan være årsaker, men på hvilken måte? I neste delkapittel vil jeg foreta en presentasjon av kvalitative undersøkelser gjort om pandemien, samt en avisartikkel med et høyst interessant synspunkt.

1.4.2. Kvalitative undersøkelser

Bern, Lorentzen og Nordanger (2021) foretok en studie av deltakelse i digital undervisning og hvordan løsningen påvirket forutsetningene for læring. Gjennom bruk av dybdeintervjuer på en høyskole ble det undersøkt hvordan studenter deltar eller ikke deltar på digital undervisning. Deres studie avdekker en kompleksitet rundt deltakelsen og hvordan normer og regler for deltakelse er annerledes enn i tradisjonell undervisning. Synlighet og usynlighet gjennom kamera, vanskelig grad for å lese rommet, og en høyere terskel for å stille spørsmål gir antydninger til variasjoner fra den fysiske hverdagen på skole, men er ikke ekstensiv nok til å kunne komme med antydninger til lengre opphold under digital undervisning.

Nøkleby et. al. (2022) er en nyere studie som gir god oversikt over implikasjonene om bruk av hjemmeskole under covid-19 i skandinaviske skoler. Deres omfattende studie om overgangen fra skole- til hjemmeundervisning gir innblikk i hva slags faktorer en burde se på og konsekvenser som kan forekomme. Studien fokuserer på elever i grunnskole og videregående, ikke studenter i høyere utdanning. Livssituasjonen vil således være vesentlig annerledes, men også ha flere likhetstrekk til seg, slik som digital undervisning.

Oversiktsundersøkelsen gjort av Nøkleby, Berg, Borge og Johansen (2022) gjør bruk av både kvalitative og kvantitative undersøkelser om skole og elever under pandemien. Fire temaer blir identifisert fra datamaterialet, kategorier som hver for seg krever ytterligere studier, men som også belyses gjennom studiene brukt til denne oversiktsundersøkelsen (Nøkleby 2022). Digital undervisning, hjemmebasert skolesituasjon, trivsel og motivasjon og læringsutbytte er de temaer som er blitt valgt, med hvert tema belyst gjennom undersøkelser gjort av andre og samlet i en studie. Resultatene er langt fra ensidige, med store variasjoner mellom alder og sted. Når det er sagt var det flere områder hvor studien bringer frem interessante, om ikke selvforklarende fenomen. Motivasjon og læring var sterkt påvirket av situasjonen i hjemmet, slik som ro, arbeidsareal og støtte fra foreldre. Trivsel og mistrivsel på sin side var knyttet til mangel på faglig og sosial kontakt, både med lærere og andre elever. Læring var også noe

redusert under skole i hjem, med noen variasjoner mot positiv økning også. Konkluderende for studien var et ønske om så mye normal drift av skole som mulig for ikke å øke sårbarheten til de mest sårbare på skolen. De som ikke gjorde det bra på skolen før pandemien gjorde det dårligere under, og med motsatt effekt for de som gjorde det bra fra før, med utstikkere på begge sider av skalaen.

Under arbeidet med oppgaven ble jeg introdusert for en interessant artikkel fra en avis i Bergen. Artikkelen var en kronikk om studenter under pandemien, og presenterte et vesentlig annerledes bilde enn fra egen forskning. Kronikken fra Bergens Tidende (2021) er et eksempel på hvordan mengden informasjon av studenters livssituasjon har blitt tett oppfulgt over de fleste medier kanaler. I kronikken beskrives det skjeve bildet medier tegner gjennom sin reportasje som ikke står i stil til virkeligheten. Gjennom bruk av egne erfaringer til lokalområdet viser informant (Carl-Fredrik Joys, en norsk aksjonær) til opplevelser med aktive studenter som han mener har det langt bedre under pandemien enn medier påstår. Carl-Fredrik har fått nok av artikler om studenter under covid, ikke til viruset i seg selv, men mediers konstante skildring av utfordringer studenter står. Eksempelet som blir brukt er observasjon av studenter som koser seg utendørs daglig, og er en respons mot at medier ikke bare trenger å fokusere på det negative.

Grunnen til at jeg velger å nevne artikkelen til tross for sitt manglende empiriske fundament er for å vise hvordan overdreven informering på et tema kan skape former for mettelse. Informering om vanskeligheter er viktig, og informasjon rundt viruset og konsekvenser den tilfører like så. Problemet skapes når overdrivelse med triviell informasjon kan skade tilføringen av viktig informasjon, spesielt den fra mer statlige organer som er mer tilrettelagt for informasjon fremfor bruk av emosjonelt ladete ord og enkeltsaker. Innlegget brakte også med seg mange motreaksjoner med egne synspunkter, for mange til å ta med her. Selv skrev jeg også en kronikk tilbake, men som desverre ikke akseptert på grunn av for mange innsendinger.

Undersøkelsene ovenfor inkluderer kvantitative og kvalitative forskningsmetoder som foretar undersøkelser på samme område som meg i varierende bredde. Hver undersøkelse bringer frem elementer og ideer om hva det burde forskes videre på, med data for nasjonale så vel som lokale områder. De kvantitative undersøkelsene er forståelig nok brede og generelle av natur og fungerer best til å spesifisere områder mest utsatt hvor videre studier er nødvendig.

Utvalget av kvalitative undersøkelser belyser spesielt godt livssituasjonen og utfordringer knyttet til restriksjoner og den nye hverdagen.

1.5. Hva kan mitt studie bidra med?

Med mitt studie ønsker jeg å undersøke studenters erfaringer gjennom den tidlige fasen etter at pandemien kom til Norge. Utvikling av forståelse fra erfaringene deres under svært strenge perioder kan gi verdifull innsikt til utvikling av nye tiltak og verktøy. Studien min tar for seg et bredt spekter av samfunnsområder også utenfor skolesammenheng. De sosiale og fysiske forandringene, samt tilpassing til nye reglement og livsstil er dokumentert og kan brukes til videre studier. Resultater fra funn vil kunne brukes til videre studier av studenter og samfunnsmessige reglement som karantene og digitalisering. Jeg vil avslutte kapittelet med å understreke hvor viktig det er å utvikle en forståelse for hvordan studenter erfarte perioden etter 12. Mars 2020. Slike erfaringer fra ekstremt strenge tiltak på hele samfunnet har hatt merkbare effekter på studenter, erfaringer det er viktig å ta med seg videre til neste gang.

1.6. Oppgavens struktur

I alt består oppgaven av åtte deler inkludert litteraturliste. Del en har tatt for seg generell informasjon om tema, motivasjon og tidligere forskning. Del to vil utrede for valg av teori til funn fra empirien. I del tre utreder jeg for vitenskapsteori og kvalitativ metode, samt valg av innsamlingsmetode for empiri. Del fire består av den generelle beskrivelsen av metoden brukt til oppgaven og fremgangsmåten. Del fem tar for seg analyse av innsamlet data og resultater fra andre steg av kodingen til generelle kategorier rundt informantenes erfaringer. I del seks blir teori lagt frem og forsyner funn fra empirien med et synspunkt for hvordan risiko har påvirket situasjonen. Del syv tar for seg en kort oppsummering av funn fra del seks, kort om mitt bidrag og videre forskning, og avslutter med reisen oppgaven har vært.

2. Teoretisk perspektiv

Formål med teorikapittel er ikke bare klargjøring av teoretiske begreper, men også perspektivet som brukes for å besvare problemstillingen. I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for oppgavens teoretiske perspektiv som i Grounded Theory metoden har forankring i analysen. Siden teori lener seg tungt på funn fra analyse kan det virke passende å legge dette kapitlet senere i oppgaven, men på bakgrunn av oppsett, samt et fokus å forholde seg til som leser, velger jeg å beholde teori som tidlig kapittel. Først vil jeg presentere kort om teoretisk perspektiv, samt en overgang av teoretiske begreper som brukes. En viktig bemerkning er at teori som blir presentert nedenfor tolkes fra forfatterens arbeid. For bruk i min oppgave tilpasser jeg begrepene til funn fra empirien, noe som vil bli videre utdypet i diskusjonskapittel 6.

2.1. Teoretisk forankring til analysen av Grounded Theory

Jeg vil her gå gjennom hvordan jeg valgte teori til funnene fra analysen. Først gir jeg en kort gjennomgang av potensielle teoretiske ståsteder for så å gi en oversiktlig gjennomgang av den teoretiske linsen jeg har valgt å gå med og argumenter for hvorfor den var best tilegnet materialet.

Gjennom datainnsamling og bearbeiding var anskaffelse av anvendelig teori en kontinuerlig prosess hvor bevegelse frem og tilbake i oppgaven var nødvendig for å sikre kvalitet og tilpasset teori. Gjennom prosessen fra transkripsjon, til koding, til kategorisering var det mange områder med potensial for dypere tolkning, med ideer godt tilpasset teoretiske rammer for oppgaven. Et eksempel er Foucault sin governmentality om makt og styring, et annet er Bourdieus begreper om sosioøkonomisk makt og klasseforskjeller. Sosiologiske teorier kan tilpasses et hvilket som helst materiale med den rette instillingen, noe som gjorde valg vanskelig. I hovedsak er det et spørsmål om hvor og hva man velger å sette fokus på, samt hvilke overordnede organisasjoner og systemer som legges til grunn. Jeg kan ikke kalle valget en middelvei mellom teoriene som ble satt til vurdering, men i forhold til problemstilling, uttalelser om situasjonen rundt virus og restriksjoner fra deltakelse i det fysiske samfunn fant jeg meg søkende mot begrep om risiko eller risk. For risk er det da Beck

som første innlysende teoretiker, men potensielt også Giddens. Beck skrev sin bok om risikosamfunnet på nittitallet, og mens han var langt fra den første eller eneste til å skrive om risiko og samfunn, er det som oftest Beck man ser til når risiko er senter for oppmerksomhet i sosiologien. Andre kjente teoretikere som også har skrevet om risiko og vært med på å popularisere risikosamfunnet er Giddens. Giddens om risiko har mange interessante sider til seg som passer godt inn i en hverdag med smittefare og restriksjoner. Giddens beskriver hvordan samfunnet bekymrer seg for sikkerhet og fremtiden og hvordan dette genererer oppfatninger av risiko (Giddens 1998), men jeg fant Becks litteratur mer omgjengelig og mer tilpasset det jeg skrev om.

Til tross for gode formuleringer og rammer, valgte jeg å holde meg til Beck. Argumenter kan legges til grunn for at begge har sine gode sider til oppgaven, men jeg finner Beck sin forståelse og beskrivelse av risikosamfunnet til å være den mer passende varianten for min oppgave. I korte trekk utreder Beck for hvordan modernisering legger til rette for helt egne problemer og måter å håndtere individer på (Beck 1992). Det moderne verdenssamfunn skaper egne problemer og farer som må håndteres og kalkuleres for risiko. Disse farene kan være av fra naturen slik som forurensing, men kan også være politisk, sosialt, og kulturelle av natur. De er risikoer som kan skape endringer i samfunnsinstitusjonene, som igjen kan påvirke individet både direkte og indirekte (Beck 1992).

Beck selv var inspirert av blant annet atomkraftverkulykken i Chernobyl, men hans litterære verk om risiko er høyst tilpasningsdyktig (Beck 1992). Globalisering og den økende strømmingen av varer og mennesker over landegrenser er et annet godt eksempel for tilknytning til korona. Virus sprer seg på mange vis, og korona smitter gjennom væske slik som spytt (FHI 2020). Innen personen blir erklært smittet kan de være en verdensdel borte fra stedet smitten forekom, og mens vi i dag har langt raskere og mer effektive metoder for å forebygge, spore og hindre smitte, reiser vi generelt mer enn før og raskere.

2.2. Risikosamfunnet og forståelse av risiko

Risikosamfunnet ble skrevet av Beck på 90-tallet, og mens det er et populært verk å forholde seg til har boken vært en kilde til mye kritikk gjennom årene. Debatten rundt samtidsdiagnose

versus zombie-begreper er en side, hvor blant annet Beck kritiseres for formuleringer med tynn forankring i empirien. Motsvar fra Beck går på at alternativet er å bli hengt opp i begreper fra en tidsalder som ikke eksisterer lengre, slik som den industrielle epoken i vesten (Beck 2002).

Administrering av statistisk og teknisk risiko er to eksempler gitt av Zinn (2006), hvor forfatter fremhever kompleksiteten til risikostyring som for eksempel på et statlig nivå. En fullstendig samfunnsmessig risikoanalyse er heller ikke grunnen for valg av Beck, men å låne av hans begreper og forståelse for risiko. Empirien fra datamaterialet gjenspeiler en kontinuerlig risikovurdering knyttet til skole, sosialisering og fritid og er subjekt for interesse. Av den grunn ønsker jeg å låne begreper knyttet til risikosamfunnet og individualisering.

Med ordet risiko legges det ofte assosiasjoner til en kommende fare, men som Beck legger frem er ikke risiko og katastrofe det samme, men en forkjemper i den grad at de som foretar risikoanalyse blir opplyst om muligheten for at katastrofen inntreffer.

“Risk does not mean catastrophe. Risk means the anticipation of catastrophe. Risks exist in a permanent state of virtuality, and become ‘topical’ only to the extent that they are anticipated.” (Beck 2006:332)

Vurderingen og forståelsen av risiko er også forståelig nok tett knyttet til vår bevissthet av den. En kan ikke måle risiko hvis en ikke er klar over at den eksisterer, og når vissheten er der er det fortsatt ikke garantert at den blir eller kan forebygges mot. Risiko eksisterer ikke før den blir oppdaget og om risiko forblir uberørt og ender opp i katastrofe, fortsetter risikoen på samme linje i nye temaer. Et krass, men illustrativt eksempel er krigen i Ukraina hvor risikoen for russisk aggresjon har skapt en katastrofe i tap av liv. For andre nasjoner som ikke aktivt deltar er det argumentativt ikke en katastrofe det som skjer, men risikoene som medfølger innen økonomi, og matproduksjon er store risikoer som er blitt sett og må forebygges før de og blir katastrofer.

“Risk ‘is not reducible to the product of probability of occurrence multiplied with the intensity and scope of potential harm’. Rather, it is a socially constructed phenomenon, in which some people have a greater capacity to define risks than others.” (Beck 2006:333).

Risiko legges frem som et maktspill på den globale skala hvor de som kjenner egen risiko best kan posisjonere seg med redusert risiko for dem selv og legge høyere risiko over på andre, blant annet på den økonomiske arena. Beck argumenterer også for hvordan kunnskapen har lett for å kunne tas i bruk til andre formål.

“In future, therefore, it is not going to be easy, in the context of state promises of security and a mass media hungry for catastrophes, actively to limit and prevent a diabolical power game with the hysteria of not-knowing. I do not even dare think about deliberate attempts to instrumentalize this situation.” (Beck 2006:336)

Sett i en slik skala blir det vanskelig for den enkelte å oppfatte risikoen personlig, og informasjon tilknyttet tema kommer fra øvre hold slik som fra forskning på forskningsspråket, eller gjennom medium innen media og/eller politikk. En kan da se på hvordan risiko iscenesettes, at når vi forstår at risiko kan bli katastrofe, blir den offentlige bevisstheten endret. Temaer som forurensing, overforbruk og også sykdommer er eksempler på dette.

“Without techniques of visualization, without symbolic forms, without mass media, etc., risks are nothing at all.” (Beck 2006:332).

Om en ikke vet om risikoen så eksisterer den ikke, ikke før katastrofen inntreffer. Kunnskap om risiko og forståelsen av den kan i mange tilfeller ses på som et tveegget sverd. Et individ kan en leve i uvitenhet og ikke kalkulere risikoen, eller i andre tilfeller la eksperter og stat ta seg av det. På den andre siden, spesielt da i disse tider hvor sosiale medieplattformer med algoritmer for å skreddersy innhold og produsere “clicks” (lesere til sine annonser for reklame orientert profitt) kan informasjon om risiko gå forbi informering og over til skremsel. Når en oppfatter risiko blir en tvunget til å kalkulere ved å se på graden av fare og hva slags

innvirkning det har på eget liv. Mange krefter kan påvirke dette, der blant massemedia og staten.

Sentralt for Beck er moderniseringen av samfunnet som årsak til risikoene men også en løsning. Teknologi og vitenskap fører med forandringer og muligheter for modernisering og omforming av samfunnet både på godt og vondt (Beck 1992). Risikosamfunnet er den felles betegnelse på hvordan samfunnet omformer seg til noe mer usikkert gjennom nedbrytelse av sosiale institusjoner, nye teknologiske fremskritt og fremmingen av individualisering som jeg kommer tilbake til nedenfor. Gjennom teknologiske fremskritt finnes det også nye risikoer med langt større omfang enn mer tradisjonelle risikoer fra naturlige kilder. Atomulykken chernobyl var mest aktuell når boken Risikosamfunnet ble utgitt, en forståelse rundt faren rundt teknologi og viktigheten rundt å tolke og kalkulere risiko (Beck 1992 og 2006).

Risikosamfunn har tre generelle oppfatninger til risiko som jeg vil gå over i korthet. Beck skrev på tysk og min kilde er oversatt til engelsk, som jeg igjen vil forsøke å oversette til norsk. (Beck 2006:333-334).

Første oppfatning er *de-lokalisering*, at risikoen er alltid tilstede slik som miljøkrisen og forurensning. Mangel på en enkel kilde gjør det vanskelig å håndtere risikoen og like vanskelig å forstå den. Mange vil kjenne seg igjen i forurensningsproblemer, men de færreste vil være kjent nok med problemet til å kunne forstå den omfattende risikoen kan ha.

Den neste er *uberegnelighet*, at konsekvensene av risikoen og omgjørelse til katastrofe er vanskelig om ikke umulig å kalkulere, noe som gjør dem til hypotetiske risikoer. Når har en risiko gått for langt til å kunne bli reverserbar eller håndterbar? Selv for eksperter kan dette være vanskelige spørsmål å besvare, langt vanskeligere er det for den enkelte.

Avsluttende er *ikke-kompenserbarhet* som kan forklares som forebyggende ved at vi forsøker å forutsi risiko og motvirke den. Før trodde man at en kunne kompensere for store risikoer ved inngrep fra vitenskapen, men risikoer slik som klima kan nå punkt hvor de forårsaker permanente forandringer, noe som gjør dem ikke-kompenserbare.

Risikoer med globale effekter kan også gjelde sosiale institusjoner. Jeg har alt nevnt massemedia, men noe som Beck peker til er *individualisering* og svekkelsen av tradisjonelle bånd slik som klasse og familie. Risikosamfunnet er en ny samfunnstilstand, en som ikke baserer seg på de klassiske begreper for gruppeinndeling av samfunnet, men gjennom oppfattelse av risiko med globale konsekvenser. Grunnen til at jeg finner meg nødt til å beskrive denne oppfattelsen av risiko ligger i hvordan Beck omtaler individualisering i sin teori som som er godt egnet til linse for min egen empiri og diskusjon.

2.3. Individualisering

Individualisering hos Beck omfatter hvordan samfunnsinstitusjoner i risikosamfunn mister sin evne til å sette grenser for folks liv. Som en konsekvens av risikosamfunnet avhenger ikke individet i samme grad som før av institusjoner som arbeid og familie. De blir da tvunget til å sette seg selv i sentrum av deres egne eksistens, kort sagt foreta mer selvstendige og personlige valg enn før. De kan ikke lengre definere seg selv gjennom sosiale institusjoner som på sin side tappes for funksjon. Individet må “finne seg selv” på egenhånd, eller som Beck kaller det:

“Disembedding without embedding” (Beck 2009:54)

Frihet for individet basert på destabiliseringen av gamle samfunnsstrukturer som tidligere formet livet deres. Denne tilstanden forårsaker mye usikkerhet og uforutsigbarhet for personen, samt en forståelse for at med den økte frihet kommer også muligheten for å ikke lykkes.

“... as a result of shifts in the standard of living, subcultural class identities have dissipated, class distinction based on status has lost their traditional support, and processes for the ‘diversification’ and individualisation of lifestyles and way of life have been set in motion.”
(Beck 1992:91-92)

Personer er overlatt til seg selv fremfor tilhørighet til klasser og institusjoner. De er nødt til å legge planer med seg selv i sentrum for hvordan de skal lykkes. Beck legger flere grunner til denne friheten, både økonomisk og sosialt, og ikke minst den sosiale mobiliteten gjennom utdanning. Valg av utdanning er å planlegge sin egen fremtid, hvor man tilegner seg kunnskaper og kritisk blikk og tidvis styrker individualiseringen ytterligere.

Institusjoner er i likhet med individet ikke upåvirket av risiko gjennom covid-19. Sosiale strukturer blir påvirket gjennom restriksjoner, og subjekt for en forandring av det sosiale rom hvor fysiske oppholdssted til blant annet undervisning reduseres om ikke fjernes i perioder.

Beck (1992) beskriver globale konsekvenser som følger av samfunnets modernisering. Katastrofer innen miljø og klima er kjente eksempler på risikoer, men også ekstremt smittsomme virus. Covid-19 er den siste i en lang rekke pandemier og epidemier gjennom historien og vil neppe bli den siste. I likhet med sine forgjengere har samfunnet måttet tilpasse seg situasjonen som igjen kjennes tungt på individnivå. Covid-19 har skapt situasjoner hvor samfunnet blir stengt ned og/eller sterkt redusert som igjen har påvirket effekten av institusjoner og deres roller. Denne påstanden bygger ikke på en formening om kollaps i de tradisjonelle institusjoner eller forskyvning av samfunnet i helhet, men som et synspunkt for utforskning. Omlegging til digitale løsninger, reduksjon av fysiske arenaer og mer tid i hjemmet vil kunne påvirke grad av tilknytning individet har til samfunnsinstitusjoner og hvor langt de erfarer å kunne forholde seg til dem.

Risikosamfunnet og individualisering er begge høyst relevante teoretiske synspunkter for å diskutere hvordan studenter erfarer pandemien i sin utdanning og i det private. Jeg vil på ingen måte påstå at alle studenter foretar bevisste kalkulasjoner om risiko for alle deres aktiviteter, men vil foreslå at det er underliggende elementer ved risiko som kan påvirke hvordan de strukturerer sin hverdag. Med slike vurderinger til grunn kan vi se nærmere på hvordan risiko og forståelsen for faren ved smitte har transformert og påvirket daglige situasjoner og ført til løsninger for tilpasning til gjennomføring av skole og det private.

Risiko som perspektiv vil som nevnt tidligere brukes til diskusjonsdelen av oppgaven hvor funn fra data gjennom analyseprosessen avdekket risiko som et tydelig gjentagende funn

blant informanter. Jeg har ovenfor gitt en forståelse for hvordan en kan tolke risiko og samfunn, en lærdom å ta med seg videre til analysen for å merke tilpassingen av teoretiske begrep til diskusjon og senere funn.

3. Grounded Theory som metode

3.1. Grounded Theory

I dette kapitlet gjennomgår jeg Grounded Theory som metode og fremgangsmåte. Kapitlet presenterer først generell informasjon til metodens historikk samt forfatterne Glaser og Strauss som utga boken som regnes som starten på metoden. Jeg vil så gjennomgå nøkkelpunkter til gjennomførelsen før jeg så går over i å beskrive den faktiske analyseprosessen. Avsluttende vil jeg utrede kort om andre varianter av Grounded Theory metoden for å illustrere diskusjoner rundt bruken av den og videre utviklet seg siden den ble lansert på 60-tallet.

Grounded Theory som metode har sin opprinnelse fra samarbeidet mellom Glaser og Strauss og deres utgivelse av boken “The discovery of Grounded Theory” som kom ut for første gang på 60-tallet (Glaser og Strauss 1967). I en tid hvor kvantitativ metode og føring av verdensomspennende teorier som basis var metoden noe annerledes enn normalen og en grunn til dette var bakgrunnen til forfatterne. Glaser hadde bakgrunn fra kvantitativ forskning, mens Strauss holdt en kvalitativ bakgrunn, og sammen skapte de retningslinjer for en ny form for forskningsmetode som gikk bort fra normalen til fordel for fokus på innsamling og tolking av data (Wertz et al. 2003). Grounded Theory får sitt navn fra fremgangsmåten i metode, med å verifisere teori som er “grounded” eller grunnet i data, en prosess vi er godt kjent med i dag, men som på 60-tallet var vesentlig langt fra normen.

The discovery of Grounded Theory (2008) benytter seg av symbolsk interaksjonisme og jeg vil derfor kort presentere hva teorien innebærer. Wertz et al. (2003) presenterer tre korte antagelser for hvordan man skal beskrive metoden, med det første punkt som at menneskets erfaring av ting er basert på den personlige verdien tingen har for dem. Antagelse nummer to beskriver hvordan mening oppstår gjennom sosial interaksjon med andre, altså at sosiale nettverk, samfunns normer og regler spiller inn for hvordan individet forstår og tolker alt rundt seg. Den siste antagelsen baserer seg på at som et resultat av møte med verden vil mennesket kontinuerlig forsøke å skape meninger ved det de ser og opplever (Wertz et al.

2003). Tankegodset fra symbolsk interaksjonisme er en grunnstein for hvordan jeg tolker forståelsen.

Med et blikk mot symbolsk interaksjonisme i veldig grove trekk kan vi se hvordan Grounded Theory bruker sosiale interaksjoner som en basis for bygging av kunnskap. Teori bygges gjennom dataene og sammenligning av data med andre data for å skape kategorier og temaer som kan brukes til videre tolkning. Etter at data har blitt innsamlet og analysert, fremkommer det resultater og/eller konklusjoner som rapporteres videre.

“Inquirers hope to discover and advance a theory that is grounded in information from the participants” (Creswell og Creswell 2019:62).

Innsamling av data, analyse av den og formulering av teori skjer ofte samtidig, noe som kan være et problematisk på design, spesielt i begynnelsen før de røde trådene kommer sammen. Jeg har nå presentert kort om bakgrunnen for Grounded Theory, men før jeg går over til å forklare prosessen vil jeg først utrede litt om tilegnelsen av kunnskap og hvordan prosessen har noen trekk til seg som viker noe fra andre mer tradisjonelle metoder.

3.1.1. Kunnskap om feltet og litteraturstudier

Som nevnt tidligere har Grounded Theory en noe annerledes inngang til utforming enn det som ofte er vanlig. Fremfor en tidlig identifisering av problemet gjennom teori og anskaffelse av bevis for det, starter Grounded Theory med datainnsamling før noe annet. Etter at data er samlet inn er det på tide å generere en teori ut fra hva analysen av nevnte data forteller (Backman 2002). Denne delen av Grounded Theory har mye kontrovers rundt seg, ofte da til hvordan forsker skal kunne foreta et studiet uten noen form for kunnskap om tema. Jeg vil under gå gjennom min egen løsning på kontroversen samtidig som jeg presenterer argumenter for hvorfor akkurat dette tema er vesentlig før vi går videre.

Glaser og Strauss (2008) argumenterer for at forsker ikke skal utføre dype litteraturstudier før datainnsamlingsprosessen. Grunnlag for denne tankegangen ligger i hvordan empirien er ment til å guide forsker fremfor å vektlegge en teoretisk linse før selve prosessen tar sted.

Ved å ikke foreta et litteraturstudie først vil forsker også redusere faren for å bli påvirket av andre studier.

I mer klassiske former for kvalitativ metode argumenteres det å ta inn over seg tidligere forskning på tema for å skaffe en oversikt over hva som er blitt undersøkt. Grunnen til at dette er viktig er ikke bare for generell oversikt over hva som allerede er blitt forsket på og sagt, men for å skape visse forventninger til tema, som igjen vil gjøre utformingen av disposisjon for oppgaven lettere.

“However, it has also been said that, from the Grounded Theory perspective, the researcher is a social being who also creates and recreates social processes. Therefore, previous experiences are also data.” (Backman 2002:4)

Sitatet over er et argument for hvordan det kan være vanskelig for nye brukere av Grounded Theory å ikke la seg påvirke for direkte av tidligere forskning. I stedet kan det være til fordel å heller gjøre nytte av egne erfaringer og forutsigelser for tema, så lenge en ikke lar disse oppfatningene styre, men heller påvirke og tilpasse seg gjennom videre tolkning av data.

“No effort is made to put aside ideas or assumptions about the situation being studied. On the contrary, the researcher uses them in order to understand better the processes being observed” (Backman 2002:4)

Som ny bruker av Grounded Theory velger jeg å forholde meg til argumentet presentert av Backman og kolleger, hvor det argumenteres for å bruke antagelser om tema og felt for å bedre forstå hva man observerer og tolker gjennom innsamlede data. Å være klar over at egen erfaring kan påvirke er vesentlig for prosessen, og at som forsker må jeg holde denne erfaringen til side slik at empirien fra dataen snakker for seg selv. Egne erfaringer hjelper til å se mønstre, sammenhenger, ikke for å bestemme hva som er og ikke er sannhet.

Litteraturstudie forekommer etter analysen, Glaser og Strauss (2008) skeptiske til teoremer som hindret kreativiteten innen forskning. Ved å tviholde på teorier slik som “grand theories” ville potensielle data gå tapt ved at forsker forholder seg for strengt til de linjene teorien

trekker i forkant av studiet. Fullstendig objektivitet er en usannsynlighet, man tolkninger vil alltid være påvirket av noe, om det er erfaringer eller synspunkter. Med en slik forståelse er det nødvendig med argumenter over hvorfor en fullstendig barhet for tema ikke er mulig eller ønskelig. En kan ikke kalle det en middelvei, men et grep som skal ta høyde for at forforståelser ikke skal overkjøre empirien.

3.1.2. Stegvis introduksjon

Jeg vil her foreta en kort presentasjon av prosessen fra metoden Grounded Theory primært basert på Glaser og Strauss (2008) sin klassiske form, men med visse avvik for gjennomføringen av studiet og praktiske grunnlag. I kort vil jeg beskrive prosessen fra før forskningen starter, innsamlingsprosessen, tolkning og resultat, i alt åtte deler innbefatter denne prosessen. Glaser og Strauss (2008) påpeker at deres bok omhandler generelle retningslinjer for hvordan man skal samle inn og tolke data, og innstramming av disse rammene for fremgangsmåte er hva som separerte deres arbeid til ulike former for metoden. Jeg finner det likevel oversiktlig med en generell oversikt over metoden som er langt fra et sett med regler, men anbefalinger.

1. Identifiser området du vil undersøke

Før noen form for forskning og innhenting av data kan utføres må forsker først bestemme seg for hva det skal forskes på og identifisere det mest passende området for utførelsen.

2. Samle inn data fra det utvalgte området

Etter å ha identifisert den beste arena for innsamling av data til fenomenet det skal forskes på er det på tide å samle inn data. Dette kan virke selvforklarende, men som som forsker kan det å finne det beste område for tilegning av gode data være mer utfordrende enn man først skulle tro. Det er også verdt å nevne at i første omgang er nærmest all data en del av prosjektet. En stor del av metoden er at man ikke vet i start hva som er viktig eller uvesentlig for prosjektet, som igjen er et grunnlag på hvorfor store datamengder er en utfordring innen metoden.

3. Koding av data under innsamlingsprosessen

Store mengder data blir samlet inn under prosessen og kan virke lite oversiktlig etterhvert som mengden vokser. Gjennom enkel koding av data kan en fra tidlig av se generelle sammenligninger og temaer som kan brukes til å lettere få kontroll på mengden.

4. Skrive memoer mens du samler inn data

Under innsamlingsprosessen er det viktig å gjøre seg tanker om det en erfarer.

Innsamlingsmetoder fanger opp mye, men ikke alt. Skrivning av memoer hjelper forsker til å huske tanker til senere, ting som kom opp under intervjuer eller observasjoner som de vil undersøke nøyere. Memoer kommer også godt med til analyseprosessen og transkribering av data. De kan gi innsyn i ting du har glemt eller ikke helt husker.

5. Selektiv koding og teoretisk sampling

Teori-generering starter ikke helt fra bunnen av, men med noen generelle konsepter til området, formet gjennom egne erfaringer og oppfatninger (Glaser og Strauss 2008). Disse konseptene er starten på rammeverket til teorien, men er subjekt for forandring eller fjerning ettersom analyse av data bringer frem nye tanker og ideer som kan gå i konflikt med nåværende konsepter. Disse konseptene kan være så simple som forventninger til hva du finner, Glaser og Strauss bruker et gjentakende eksempel om sykehus hvor de peker på at om man skal studere et sykehus forventer man å finne doktorer, sykepleiere og adgangsprosedyrer (Glaser og Strauss 2008). Slike forventninger kan fra start av ikke alltid ses i direkte tilknytning til prosjektet, men har potensialet til å bli relevante gjennom tolkning av data.

Etter at prosessen med innsamling av data fra informanter og transkripsjonen er ferdig starter neste del av prosessen. Underveis både under intervjuer og under transkripsjon gjør forsker seg tanker og anbefales til å skrive dem ned som notater til senere. Til selve materialet ser man i første omgang etter koder, punkter som er lette å kjenne igjen når all data er samlet. Ofte er de basert på nøkkelord ettersom det er mest gjenkjennelig når man går gjennom materialet. Nøkkelordene som blir funnet kan også tilhøre samme kategorier i og med at mens vi snakker samme språk, ordlegger personer seg annerledes gjennom eksempler som slang og dialekt.

6. Sortering av memoer og finne teoretiske koder for organisering av de substantive kodene

Neste steg er å skape konsepter, grupper som baserer seg på å samle like eller lignende koder for gruppering av data. Denne fremgangsmåten hjelper å sette kodene inn i egne grupper som igjen vil gjøre det mulig for neste steg, kategorisering. Glaser og Strauss (2008:45) bruker begrepet teoretisk sampling for denne prosessen hvor man går tilbake i materialet for å finne, omskrive, eller legge til nye koder fra det som er der fra før. Målet er å tilspisse kodingen for å fremme den kommende teorien. I kategorisering tar vi konsepter som ligner på hverandre og bruker dem som basis for generering av vår teori (Glaser og Strauss 2008).

7. Les litteratur og integrer med din teori gjennom selektiv koding

Etter innsamling av data, koding og kategorisering er det på tide med det stadiet andre metoder primært starter ut fra, lesing av litteratur basert på forskning til området du har forsket på. En hoveddel av Grounded Theory er å ikke la seg påvirke og forfølge av tidligere forskning, men gjøre bruk av den som supplement til egen konstruksjon. Andre forskere før deg kan ha studert samme område eller deler av det og vil derfor ha funn og data som kan videreføre dine egne funn om temaet. Innhenting og tilegning av annen litteratur fører inn nytt rikt innhold til forskningen og kan belyse nye perspektiver og antagelser rundt det du har forsket på. All innsamlet data kan ikke brukes, og selv gode data i et område er ikke nødvendigvis tilknyttet området du nå blir nødt til å spisse deg inn etter. Det er nødvendig å tilspisse funnene til en fungerende teori da gjennom både fjerning av koder som ikke egner seg og sammenslåing av andre. Individuelt har kodene historier, men sammen i større kategorier skapes en sterkere forklaringskraft, samt tilpassing for byggingen av en formell teori (Glaser og Strauss 2008).

8. Sett opp din teori

Gjennom å kombinere dine funn og substantive teorier med annen forskning kan du sette deg opp en formell teori om fenomenet som blir undersøkt. Oppgavens teori blir gjennom denne prosessen formet direkte gjennom datamaterialet og forskers tolkning av materialet. Denne vil bli brukt som ramme for oppgaven, og sammenlagt skape et rammeverk med praktisk forankring fra området det studeres på. En måte å beskrive metoden er gjennom bruk av innsamlede data kan jeg skreddersy teorien til å passe de funn som fremstår i oppgaven, fremfor å måtte tilpasse et klesplagg som ikke passer kroppsfasongen. På fagspråket kalles

fremgangsmåten for en induktiv tilnærming, en prosess hvor forsker går frem og tilbake mellom analyse og dataene for videre utviklingen av analysen (Charmaz 2014). Styrken her er at fremfor å tyde data ut fra et høytstående teoretisk lovverk som overgår selve dataen, vil dataen selv være hovedaktør i utforming av hva slags teori som passer til fenomenet som undersøkes.

Avslutningsvis finner jeg det nødvendig å kort gå gjennom andre former for Grounded Theory. Så langt har jeg brukt metoden som noe selvsagt, men som metode finnes det mange varianter og en rekke akademikere med sine egne forståelser og råd om hvordan en Grounded Theory studie skal utføres.

3.1.3. Tre retninger av Grounded Theory

Så langt har jeg presentert Grounded Theory som kun en metode, noe som er langt fra riktig. Glaser og Strauss (2008) lanserte metoden for verden, men har siden oppgjort seg egne og delvis motstridene meninger om hvordan metoden skal benyttes og struktureres til studier. Nedenfor vil jeg kort gjøre rede for kritikk av Grounded Theory, om hva slags svakheter de bringer frem fra det originale materialet. Metoder for forskning har både styrker og svakheter ved seg, og et kjent problem i Grounded Theory er mengden av data. Om den ikke blir håndtert strukturert og sortert ordentlig kan den bli overveldende i sitt mangfold. Jeg vil nedenfor gå gjennom noen av de sentrale svakheter som legges frem fra Olesen (2007) hvor de legger frem flere kritiske sider til metoden.

For noen vil kanskje den mest innlysende svakheten til Grounded Theory metoden være hvordan den i noen grad ikke tar tilstrekkelig høyde for påvirkningen forskeren har om dataene. Graden av tolkning og ikke minst konstruksjonen av data slik de blir presentert kan i stor grad variere fra forsker til forsker. Erfaringer tidligere og under datainnsamling kan påvirker forskers forståelse for hva som skjer, og uten et stramt rammeverk å forholde seg til under prosessen av analyse kan den endelige konklusjonen være påvirket av dette (Olesen 2007). Mens det finnes flere argumenter mot en metodikk som tar for seg temaer gjennom et løst rammeverk, ser jeg liten grunn til å kritisere denne metoden mer enn andre. Personlig ser jeg heller forskers makt til å tolke data som et problem for hele samfunnsvitenskapen. Det er både en styrke og en svakhet å kunne ta bruk av erfaringer og kunnskap til feltet, men mens

det er sagt er anerkjennelsen desto viktigere. Forsker må erkjenne muligheten for sin personlige tolkning og bevisst forsøke å holde den tilbake og la dataene snakke for seg selv. Glaser og Strauss (2008:223) argumenterer for styrken til komparativ analyse som grunnlag for generering av teori gjennom data vil gjøre opp for unøyaktighet i kun data.

Et annet argument for ulemper ved Grounded Theory er det massive datamaterialet som medfølger. Store mengder data blir samlet gjennom intervjuer, transkribering, notater, tanker og refleksjoner, noe som kan bli vanskelig å behandle. Systematisering av data er en prosess og en del av analysen i Grounded Theory og kan virke overveldende avhengig av størrelse på prosjektet. Bruk av Grounded Theory metoden er en tung og vanskelig prosess som i sin helhet er mest egnet for erfarne forskere. Når det er sagt kan den også benyttes av ferske forskere, med noen omgjøringer for prosessen. Glaser og Strauss (2008) anbefaler simplifisering av prosessen de første forsøkene uten å gå inn i detalj om hva det faktisk innebærer. For min egen del fant jeg prosessen mellom metode og analyse til å være den tyngre del, særdeles overgangen fra kodingen til kategorier. Det var likevel ikke noen bestemte punkter i arbeidet hvor jeg fant meg låst til den grad at simplifisering av den gitte prosessen var nødvendig.

Den siste kritikken jeg vil ta frem er identifiseringen av kategorier og mangelen på regler for å finne dem. Den klassiske Grounded Theory metoden av Glaser og Strauss presenterer retningslinjer mer enn et rammeverk for hvordan du skal bruke metoden. Et mer solid og fastsatt rammeverk ville vært å følge Corbin og Strauss (2008) som presenterer en detaljert prosess på hvordan forsker skal gå frem. I motsetning til originalen følger Strauss og Corbin en langt strengere modell, som kan argumenteres at går for langt i å kontrollere konsepter istedenfor å la dem forme naturlig fra dataene.

Boken til Glaser og Strauss (2008) er ikke en manual, men retningslinjer for bruken av metodikken hvor forsker har stor frihet til å tilpasse til egne undersøkelser. Strauss, Corbin, Bryant og Charmaz har alle sine kritikker mot den tradisjonelle metoden, og har egne løsninger på hvordan forbedre aspekter med metodikk, men ikke i sin helhet. Grounded Theory sin store styrke er gjennom å være en guide fremfor et regelverk, som kan være en tung eller hengiven egenskap.

Valg av Grounded Theory metode har alle sine styrker og svakheter, og som Dr. Antoinette McCallin (2009) kommenterer, må du ikke la deg styre av andres rammer, men finne din egen som er tilpasset deg og ditt prosjekt. Jeg vil derfor gjøre bruk av de retningslinjer satt av originalen, men også la meg inspirere av etterfølgere som Charmaz.

4.0. Samfunnsfaglig vitenskapsteori og metode

Gjennom dette kapittelet vil jeg redegjøre for bruk av samfunnsfaglig vitenskapsteori og hvordan metode har produsert empiri til oppgaven. Til fordel for det formålet har jeg delt kapittelet i fem deler. Først vil jeg foreta en mer teoretisk utredning for samfunnsfaglig forskningstradisjon før en overgang til valg av innsamlingsmetode av data og faglig diskusjon rundt bruk av den. Del to fokuserer på informantene og prosessen for valg av dem til oppgaven. Del tre tar for seg intervjuguiden og valg av tema innenfor problemstillingen. Del fire tar for seg hvordan intervju ble gjennomført, samt bruk av hjelpemidler og etiske betraktninger. Avsluttende utreder jeg om behandling av innsamlet data til videre tolkning.

Til beskrive av vitenskap og teori er det mange synspunkter og synspunkter man kan arbeide ut ifra. Grunnlaget for tolkning kan ligge på mange forskjellige plan, som faglig ståsted, verdiforskjeller, rollefordelinger og mer. Kort sagt er beskrivelse av hva kunnskap er et valg av perspektiv, eller hvordan en velger å tolke virkeligheten (Sohlberg og Sohlberg 2019). Fra filosofiske tradisjoner brukes begrepet ontologi, læren om det som er. For å kunne lære om det som er, må man også ta inn over seg læren om kunnskap og innsikt, som tradisjonelt blir underlagt begrepet epistemologi (Sohlberg og Sohlberg 2019).

Studiet følger en induktiv studie innen klassisk Grounded Theory. Induktiv metode er kort forklart erfaringsbasert, i at man ser sammenhenger i materialet til den grad det kan generaliseres (Sohlberg og Solhberg 2019). I oppgaven legges det vekt på forståelse at teorigenerering kan utvikles og kontinuerlig forbedres gjennom tolkning av innsamlet empirisk data (Glaser og Strauss 2008). Kort sagt så vil data tolke analysen fremfor en bakenforliggende teori, og den vil utvikles gjennom analysen.

4.1. Valg av intervju til kvalitativ forskning

Intervju er potensielt den mest brukte metoden for innsamling av kvalitative data, også utenfor samfunnsvitenskapene. Til tross for at metoden er kjent kan det fortsatt være fordelaktig med en kort introduksjon, med en mer omfattende forklaring rundt valg av intervjuets form senere. Det finnes mange sider ved intervju og mange måter å gjennomføre undersøkelsen på, og til dette delkapittelet vil jeg utrede om hvorfor jeg har valgt intervju som metode og hvorfor jeg anser det som beste metode for min problemstilling om studenters hverdag under pandemien. Hva er så et intervju og hvilken type passer best for min oppgave?

Intervju er en form for samtale mellom forsker og informant og har som mål å skape utdypelse av og forståelse for sosiale fenomener (Atkinson 2015; Kusenbach 2003). Mange former for sosiale og kulturelle regler finnes i hverdagen, og påvirker den enkeltes sosiale liv ofte uten at de selv alltid er klar over det selv. Intervjuets rolle blir å skaffe tilgang til feltet det forskes på, noe som gjøres gjennom utarbeiding og tolkning av informanters ideer, forståelser og refleksjoner av sin virkelighet. Måten intervju gjennomføres vil i stor grad variere basert på type intervjumetode som blir brukt. Det skilles også mellom semistrukturerte og delvis strukturerte intervjuer, men til fordel for oppgavens hensikt og metode er det dybdeintervjuer som tas i bruk (Tjora 2017).

Dybdeintervju er som navnet tilsier en dyp samtale mellom informant og intervjuer, og bemerker seg fra andre typer gjennom mengden tid man setter av av til den individuelle informant (Tjora 2017). Avhengig av formål med intervju kan samtalen vare fra noen få minutter til timer. Et annet kjennetegn er hvordan åpne samtaler er å foretrekke, gjerne rundt flere tema og ofte uten å forholde seg til en fastsatt struktur om hvordan intervjuet skal forekomme. Målet er å holde åpne spørsmål hvor informant skal kunne tenke og reflektere over tema gjennom sine erfaringer, assosiasjoner og meninger knyttet til det (Tjora 2017). Når det er sagt vil ikke en slik samtale utvikle seg uten en viss grad av tillit, men ved å skape et trygt miljø for informant kan det bli enklere å åpne seg om tema (Roulston 2010). Til en grad er det mulig å dømme trygghet hos informantene ved å se om de svarer i lengre setninger til spørsmål og gjerne fører videre flytende samtale forbi spørsmålet alene (Roulston, 2010).

4.1.1. Diskusjon av datainnsamlingsmetoden intervju

Valg av innsamlingsmetode for kvalitativ forskning baserer seg i stor grad på tre metoder, intervju, observasjon og dokumentanalyser, hver med sine fordeler og ulemper. Jeg vil nedenfor redegjøre for noe av diskusjonen rundt bruk av intervju som innsamlingsmetode, både styrker og svakheter.

Paul Atkinson (2015) i sin bok om etnografiske studier argumenterer at man ikke må gå inn i en sosial arena uten forberedelser eller ideer om hva man vil møte. Videre ønsker jeg å formidle hans bidrag til kvalitativ metode, og noen av argumentene han fremhever som et innblikk i prosessen rundt valg av intervju og eget ståsted. Atkinson stiller seg sterkt kritisk til bruken av intervjuer som eneste metode innen etnografiske studier (Atkinson 2015:3). Intervju representerer ikke en direkte sannhet, men er tolkninger av virkeligheten. Informanter konstruerer deres egne virkelighetsoppfatninger gjennom deres forventninger og erfaringer til intervjusituasjonen. Ifølge Atkinson burde intervju som metode ikke anses som en ren inngang til kunnskap på feltet, men som en form for handling generert gjennom det sosiale og kulturelle liv. Studier med intervju som eneste metode har et for stort fokus på hva som blir sagt og erfart av informant. Gjennom kun å forholde seg til tolkninger og erfaringer mister man grunnlaget for å forstå hvorfor fenomenene skjer, som i Atkinsons øyne skjer gjennom sosial orden og organisering (Atkinson 2015).

Atkinson har flere gode poeng som alle kvalitative forskere burde ta innover seg når de utfører kvalitative studier, men som Martyn Hammersley (2017) argumenterer og jeg finner meg enig i, kan Atkinsons ståsted ses for å stille seg for sterkt til konstruktivisme gjennom hans mistenkeliggjøring av informantene. Hammersley argumenter for at det vil alltid forekomme former for rollevalg av informanter innen kvalitativ forskning om hva slags sider ved seg selv personer er villige til å dele; inklusivt observasjon (Hammersley 2017). Individets evne til å tale for seg er også viktig, og Hammersley argumenterer for tillit til informant og at mistillit til hva som blir sagt ikke er en god strategi. Vi stoler på informasjonen gitt av andre med mindre det er åpenbare grunner til å tvile; derfor er det ingen god grunn til å tro annerledes om forskning (Hammersley, 2017:183). Avsluttende vil jeg konkludere som Hammersley at det er ikke bruken av intervju som metode vi bør stille oss kritiske til, men heller hvordan intervju blir brukt og gjennomført. Det handler om hvordan vi

skal tolke presentasjonen informanten gir og hvordan vi skal forholde oss som forsker (Hammersley 2017).

Intervju som metode har mange sider til seg, noe som derfor gjør det vesentlig å vise hva slags ståsted en har som forsker. Jeg stiller meg noe uklar til Atkinsons bekymring om intervju som eneste metode, og vil argumentere for at kun gjennom en forenlig tillit til informant kan en opparbeide gode data. Når det er sagt viser Atkinson, Hammersley og Kusenbach at det er mange forhåndsregler man må ta høyde for, eller i det minste være klar over i forkant til et studie. Tillit er nøkkelordet, og essensen av min fremgangsmåte før, etter og under intervju av informanter som har valgt å delta. Vesentlig for å skille intervju ut fra en dagligdags samtale er bruken av metode og spørreteknikk designet for åpne spørsmål hvor informant må snakke og utdype sine meninger fremfor korte ja eller nei svar som ikke sier noe (Tjora 2017).

4.1.2. Intervju, lokalisasjonens betydning

Et problem med intervju er at informanter ofte fjernes fra miljøet forsker er interessert i når intervju skal forekomme. Det kan derfor problematiseres hvor mye informant kan gjenfortelle uten sine naturlige omgivelser til hjelp. Kusenbach retter fokus på hvordan miljø kan påvirke informanters evne til å gjenfortelle sine erfaringer. Omlokalisering fra det miljøet de tilhører og er komfortable i kan ha en stor effekt ikke bare på gjenfortelling i seg selv, men også hva de er villig til å si (Kusenbach 2003). Viktige detaljer som informant ikke legger vekt på kan overses, slik som handlinger de anser som vanlig i deres hverdag som de ikke tenker over (Kusenbach 2003). Et annet punkt er hvordan gjenfortellinger i intervju kan feiltolkes når de er tatt ut fra sitt miljø. Gjenfortellinger er tatt fra informantens eget ståsted og tatt fra en setting i deres naturlige miljø. For en intervjuer som ikke har tilstrekkelig kunnskap til dette miljøet kan flere erfaringer tolkes som vesentlig annerledes enn hos informanten som har egen bakgrunnsinformasjon å dømme etter (Kusenbach 2003).

Avsluttende vil jeg legge til hvordan Kusenbach forholder seg til metoden. Hun fastsetter at intervjudata brukes til å si noe om hva som blir sagt av informanten for å få innsikt i det som ikke er observerbart. Innsikten bygger på subjektive erfaringer som vi på forhånd ikke visste

om, men skaper ved å få frem gode refleksjoner og en gjensidig dialog mellom informant og intervjuer (Kusenbach 2003).

4.2. Rekruttering og utvalg

Til en omfattende prosess som en masteroppgave var valg av informanter til datagenerering sentralt. Jeg vil i kommende delkapitler utrede for valg, rekruttering og generell informasjon om informantene, som representerer majoriteten av data for forskningen.

4.2.1. Valg av informanter:

Til et kvalitativt prosjekt med denne form for problemstilling var det nødvendig å foreta en bestemmelse av gruppen informanter best egnet til å svare på og stille til intervju (Tjora 2017). Grunnet reglement for intervju og retningslinjer for godkjenning av NSD, har det vært nødvendig å anonymiserer navn og andre detaljer som kan brukes til gjenkjenning av informanter.

Til formål av oppgaven var det nødvendig å ta utvalg fra gruppen studenter ettersom de er subjekt for problemstilling i oppgaven. Studenter på universitetsnivå ble neste steg ettersom denne gruppen har vist seg spesielt sårbar i forhold til restriksjoner og nedstengninger av samfunnet. Med betegnelsen sårbar henvises det til den enorme utviklingen av medieomtale fra aviser og fjernsyn, men også til undersøkelser som studiebarometeret (NOKUT 2020) og SHoT (Børge 2021), to nasjonale undersøkelser for studenter, som også fungerer som fundament for videre kvalitativ undersøkelse gjennom videre studie av valgte temaer.

Et annet vesentlig grunnlag for påstanden om sårbarhet ligger i at for å studere på universitet finner mange seg nødt til å bevege seg utenfor de kommunegrensene de er vokst opp med. Nye sosiale sirkler, nye uteområder og boforhold, disse gjelder ikke nødvendigvis bare for tilflyttede studenter, men også i noen grad innfødte. For simplifisering av anskaffelse av informanter, samt en sterkere lokal generaliseringskraft grunnet samme form for muligheter, hjelp og tiltak, falt til slutt valget på studenter på NTNU i Trondheim. Gjennom å holde alle informanter til samme studiested vil forklaringskraften til deres erfaringer og opplevelser

være knyttet til dette geografiske punktet, samtidig som det også blir i større grad mulighet for generalisering av konseptene som blir utviklet. NTNU-studenter i Trondheim har i største grad tilgang til de samme fasilitetene, organisasjonene og hjelpemidlene, som kan i stor grad varierer fra universitet til universitet. Det er derfor fordelaktig å foreta studien på ett sted, fremfor å blande med andre studiesteder som NTNU Ålesund, eller UiO.

Til slutt ble jeg sittende igjen med enkle kriterier, gitt at min problemstilling gir mulighet for bred variasjon. Informant måtte være student på NTNU og være bosatt i Trondheim. Under vanlige omstendigheter ville en slik bredde gjøre det enkelt å skaffe informanter, men med campuser stengt ned, frykt for smitte og majoriteten av undervisning gjort digitalt, ble rekrutteringen langt vanskeligere enn planlagt.

4.2.2. Rekruttering av informanter

Rekruttering av informanter ble gjennomført ved bruk av flere metoder, alle med snøballmetoden i bakhånd, i håp om at kontakt med en informant ville åpne for adgang til deres sosiale nettverk og nye informanter. Første forsøk ble gjort gjennom den klassiske notis metoden hvor invitasjoner til å delta ble satt opp på oppslagstavler rundt om på universitetsbyggene, henholdsvis på Dragvoll, handelshøyskolen og Gløshaugen. En klar og konsis invitasjon ble printet på et A4 ark med godkjennelse av veileder for innholdet (se vedlegg 1).

Svar på denne metoden ga ikke svar fra noen potensielle informanter, noe som gjorde det nødvendig å gå mer personlig til verks for å anskaffe de nødvendige kilder til data.

Hvorfor denne metoden ikke fungerte kan jeg kun spekulere, men det er flere grunner som fatter mistanke. Det faktum at i flere bolker var campuser delvis eller fullstendig stengt ned på grunn av smitte kan antas å være hovedgrunnen. Andre grunner kan ligge i at tavlene ikke er fullt så synlige for de som går forbi, eller frykt for smitte på campus og derfor uvilje mot å oppholde seg der.

Videre forsøk på rekruttering gikk gjennom direkte rekruttering på campus, samt en dipp inn i mitt eget sosiale nettverk. Baktanken var at gjennom kjente ville snøballmetoden forhåpentligvis ta effekt i og med at de ville være mer villig til å ta invitasjonen med videre.

Resultatet ble langt bedre, med tre fra direkte rekruttering, og tre gjennom personlig nettverk som alle godtok å sette av tid til et intervju på en arena av deres eget valg. Langt over slutten av intervjuperioden fikk jeg desverre en melding fra en informant rekruttert gjennom personlig nettverk at de ville trekke seg. Dato for intervju hadde tidligere blitt utsatt av forskjellige grunnlag, og nå ville informant trekke seg fullstendig. Dette førte til at antall informanter gikk fra minstemål av seks, ned til fem, og siden prosessen med transkribering og henholdsvis koding var godt i gang, og at eksamensperioden av godt i gang, ble anskaffelse av ny informant en utfordrende affære. Grunnlag for at personen trakk seg var en miks av generell gru for tema, samt å bli intervjuet.

4.2.3. Informasjon om informanter

Disse fem informantene jeg ble sittende igjen med var på den tiden alle studenter på NTNU med bosted i Trondheim. Til fordel for resten av oppgaven ønsker jeg å gi en kort presentasjon. Informasjon til gjenkjenning har blitt anonymisert i henhold til GDPR (General Data protection Regulation) og NSD, jeg vil derfor ikke bruke deres navn eller andre gjenkjennende tegn, men gi en kort presentasjon med informasjon som kan være potensielt viktig for analysen.

Når intervjuprosessen var over og transkripsjonen var i gang merket jeg meg at ingen av disse fem var innfødte, altså født og oppvokst i Trondheim by. De var alle fra steder utenfor Trondheim og selv den nærmest boende trengte flere timer med bil for å komme hit. En annen bemerkning, til dels i slekt med bosted, var at ingen hadde familie eller nær slekt i området, men var i det store helt for seg selv.

Her er en generell og kort innføring av informanters status og gitte navn i oppgaven.

Navn:	Kjønn:	Alder:	Botype:	Sivilstatus:
Mari	Jente	25-30	Kollektiv	Samboer
Sara	Jente	18-25	Kollektiv	Singel
Hans	Gutt	18-25	Kollektiv	Samboer

Tor	Gutt	25-30	Leilighet	Singel
Anders	Gutt	25-30	Kollektiv	Singel

For videre innblikk i oppgave og situasjon er det også viktig å informere om informanters livssituasjon og beskrive forholdene som tok sted under perioden intervjuene fant sted. Som kriteriene mine tilsa var de alle fem daværende studenter i Trondheim på NTNU. Tre gutter og to jenter med et aldersspenn fra atten til 27 år.

I henhold til Kusenbach (2003) sitt fokus på viktigheten av setting og det familiære tilhørende informantens rolle som student, var jeg ute etter arenaer som i teorien skulle oppfylle krav til smitte uten at informant skulle bli trukket ut av deres miljø. I praksis var dette en utfordrende prosess ettersom store deler av fasiliteter var stengt i nesten hele perioden hvor jeg foretok intervju, men sammen med informanter fant vi til slutt noen gode løsninger. Fordelen med å ha studenter som informantgruppe, og enda mer i en tid hvor deres arena som student og privatliv smeltes mer sammen enn før, er hvor diverse deres rolle er. En kan oppfylle sin rolle i sitt nærmiljø som student nesten hvor som helst, selv i en tid hvor majoriteten av fasiliteter er stengt ned. Det naturlige miljøet til en student, mer så i denne perioden enn før, har blitt utfordrende og nye linjer har måttet utvikles spesielt da når campus er stengt og digitale verktøy blir tatt i bruk. Akkurat denne erfaringen fikk jeg sterkt inntrykk av gjennom intervjuene, noe jeg skal komme tilbake til siden.

Intervjuene tok sted i en periode hvor koronavirusvarianten Delta herjet i landet i 2021 og fant sted i en periode på rundt to måneder. Fasiliteter knyttet til skole og miljø var for det meste nedstengt, og den store majoriteten av fag var lagt over til digitalt format. Med lokasjoner som campus, kafeer, kort fortalt mer tradisjonelle steder for intervju midlertidig utilgjengelig som møtested ble kreativitet og dialog med informant vesentlig. Med henhold til Kusenbach (2003) og Atkinson (2015) og deres argumenter for ikke å dra informant bort fra deres miljø ettersom det kan føre til vesentlige mangler i gjenfortelling, var setting en vesentlig del av intervjuprosessen. Miljøet er en stor del av informantens opplevelse og derfor ikke noe som burde ignoreres. Ved å fjerne informant fra deres arena, slik som å føre intervju i et

grupperom, kan man stå i fare for skjeve gjenfortellinger av deres erfaringer ettersom assosiasjonene til det rundt dem kan virke for formelle.

Gjennom mail arbeidet vi oss frem til steder hvor informant følte seg komfortable men også fortsatt nært knyttet til sin rolle. Jeg kan ikke med garanti påpeke at utfallet var akkurat som beskrevet i ovennevnte teori, men sett fra prosessen av intervjuet i seg selv fant jeg i den største grad en flytende samtale fra start til slutt i alle intervju, ofte med uoppfordrede innspill til deres egen situasjon og erfaringer.

Det første og siste intervju ble begge gjennomført på NTNU sine campuser, en på Dragvoll og et på Gløshaugen under en periode når de var midlertidige åpne. To andre fant sted i informanternes sin egen leilighet, hvor de to var boende i samme kollektiv, men var ikke tilstede samtidig under intervjuet. Det siste intervjuet ble fullført utendørs ved et idrettsanlegg.

For min egen del som intervjuer var eneste krav en setting hvor lydopptak kunne forekomme uforstyrret, eller til den grad at informant sine ord kunne bli hørt tydelig. Utendørs og hjemme intervjuene hadde ingen utfordringer til støy, mens på campus hvor vi ble sittende i mer åpne arealer var det vanskeligere, men fortsatt gjennomførbart. Valg av lokasjon er inspirert av Kusenbach (2003) sin beskrivelse av go-along metoden for naturlige omgivelser og se hvordan informant erfarer sin egen hverdag. Jeg velger å kalle det inspirert fremfor den faktiske metoden, ettersom fremføringen også minner om et dybdeintervju i singular lokasjon per informant og kun et lengre intervju.

4.3. Utforming av intervjuguide:

For å samle og strukturere innsamlet data var det vesentlig å ha klart for seg et sett med tanker jeg ønsker å få svar på i henhold til problemstillingen. En intervjuguide var nødvendig som verktøy for veiledning under intervju, i form av retningslinjer for temaer informantene svarer på.

Teori til oppgave er Grounded Theory, en induktiv metode hvor teori skapes gjennom analyse og tolkning av data (Glaser og Strauss 2008). Primærdata samles gjennom intervju med informanter, noe som gjør intervjuguiden til kanskje den mest vesentlige delen av hele oppgaven. Den er ikke et manus man forholder seg til, men et sett med retningslinjer som hjelper forsker med å forholde seg til tema og til en viss grad guide samtalen rundt de sentrale temaer som er av interesse. Det blir opp til hva informanten selv er villig til å dele av sine erfaringer som trekkes videre til tolkning of utforming av teori.

Tema for oppgaven er studenters liv under corona. Det er i seg selv et ganske bredt tema med mange retninger å følge. Til fordel for innsamling av data er en mer simplifisert mengde temaer valgt ut med assorterte spørsmål knyttet til disse. Utforming av spørsmål ble knyttet til disse temaene, og er et forsøk på å oppfatte deler av tilværelsen som er spesielt påvirket av situasjonen i studenttilværelsen. En hel tilværelse hos en student er et meget omfattende tema i seg selv, noe som gjør det nødvendig med innskrenkning av temaer og spørsmål som kan utformes fremfor å svares direkte på. I sitt design er de ment til å skape samtale fremfor enkle svar på spørsmålet i seg selv, og forholdes derfor som åpne spørsmål rundt et felt fremfor enkle svar som kan kokes ned til “ja” eller “nei”. Noe som også er verdt å nevne med er hvordan trivielle spørsmål kan gi nye vinklinger og informasjon på lik linje med hovedkategoriene, det handler bare om å kunne se det for hva det er (Glaser og Strauss 2008). Spørsmål som blir brukt i intervjuguiden er designet for å være konkrete, men forholdsvis åpne slik at informant kan snakke ikke bare direkte om, men også rundt spørsmålet. Design ment til å få informant til å utforme sine meninger, til å forklare seg rundt hvorfor han eller hun mener det de sier (Tjora 2017).

Jeg vil her gjennomgå utformingen av intervjuguiden med de faste spørsmål som blir stilt til hver informant. Spørsmålene er som nevnt tidligere åpne spørsmål konstruert for lengre svar og er verktøy for å holde en flytende samtale med informant.

Åpningsspørsmål:

Første tema er innføringsspørsmål som har til hensikt å varme opp forholdet mellom informant og intervjuer, samt kort kategorisere informant til fordel for nødvendig koding av data.

- Hva studerer du?
- Hvor lenge har du studert?

- Har du noen nær familie i Trondheim?
- Er Trondheim hjembyen din?
- Hva slags boforhold har du?

Åpningsspørsmål har i hovedsak som oppgave å definere livssituasjon hos informant gjennom se generelt hva slags redskaper de har og ikke har tilgjengelig. Videre spørsmål knyttet til åpningsspørsmål vil komme senere i intervjuet, i første omgang er det gruppering som er sentralt ettersom det vil gi en forenklet oversikt over hva informant har tilgang til. Visse studier kan ha spesielle omstendigheter for undervisning, tilknytning til studiested kan være sentral til hva slags sosiale ressurser informant har tilgjengelig i nærområdet, og boforhold kan direkte knyttes til sosialisering.

Studietiden:

Interessegruppen for oppgaven er studenter, mennesker som er aktive medlemmer under NTNU Trondheim, og i den grad er tilretteleggelse for tid til studiet av stor interesse. Studie er grunnen til at mange studenter er i Trondheim til å begynne med, og det deres disponering av tid til studie, samt potensielle forandringer på grunn av corona er derfor sentralt til oppgaven.

Spørsmål:

- Hva slags forandringer opplever du i forhold til tiden du bruker til studier?
- Er det noen merkbar forskjell av hvor mye tid du bruker på studiet eller hvor mye du føler du trenger å bruke på det?
- Hva slags område bruker du til å studere på? (Hjemme, campus, kafee, bibliotek, etc...)
- Føler du digital undervisning er en god erstatning for fysisk undervisning? Hvorfor/ hvorfor ikke?
- Hvordan føler du det er å bli kjent med nye mennesker under corona restriksjonene? Eks mye sosialt er kansellert pga smittevern, plus bruken av digitale løsninger.

Utvalget av spørsmål er vinklet rundt de mer sentrale aspekter av studering, altså tid, sted og medstudenter. Til man bruker på studiet er sentralt for å kunne forstå og bearbeide materialet til faget man studerer, men fungerer også som en vei inn mot hvordan informant føler deres

disponering av tid til studie foregår. To nøkkelord her er selvdisiplin og motivasjon, to ord som blir videre utdypet gjennom samtale med informant.

Område student studerer på er også en sentral del av studiet. Restriksjoner har sørget for at en del av studeringen har måttet forekomme i eget hjem, og det er ikke alle studenter som finner like godt arbeidsmiljø hjemme som det gjør på for eksempel universitetet eller offentlige plasser. Digital undervisning har blitt en sentral diskusjon under pandemien, og for mange den sentrale blokken hvor lærdom og materiell blir samlet inn. Det er til den grad av interesse å få frem hvordan informants forhold til nettbasert undervisning er. For noen kan det være en positiv opplevelse, mens for andre, en langt mer utfordrende tilværelse enn fysisk. Kvalitet er også av interesse, ettersom det digitale rom spiller nå en langt større rolle enn før, og setter underviserens tekniske kunnskap på prøve.

Fritidsaktiviteter:

Mens tid til studie er vesentlig for enhver student er det også viktig å trekke seg tilbake, slappe av og bruke tid på andre interesser enn studiet. For mange studenter kan deres interesser utenfor studiet være vesentlige for opprettholdelse av deres livskvalitet, fra sosiale nettverk, til meningsskaping i en innholdsrik livsstil. I en tid hvor mye er stengt ned, og muligheter for reise er restriktiv, vil mange interesser ha blitt påvirket, og i noen grad umulig å praktisere.

Fasiliteter utendørs har flere bruksområder annet enn som studieplasser. De fungerer også som steder for sosiale sammenkomster, for generell hygge, og ikke minst som arena for interesser. Til den anledning vil et eget deltema være dedikert til spørsmål rundt hobbyer og generelle interesser også som områder for stutting utenfor universitetsbyggene.

Spørsmål:

- har du noen hobbyer eller fritidsinteresser? Hvis så, hvordan har din hobby forandret seg under pandemien? (Tenk tidsbruk, overdreven bruk eller har blitt lei hobby?)
- Har denne vanskelige tiden gitt deg noen form for ny hobby eller interesse? (Alt fra hekling til tv-titting)

- Hvordan er bruken av fasiliteter utendørs forandret seg? Med dette mener jeg blant annet kafeer, butikker, utesteder, uteområder.

Mens det er viktig å bruke tid på studiet, er det også viktig med andre aktiviteter og fylle dagen med. Alle har sine egne interesser som på varierende måter kan ha blitt påvirket under pandemien. På den annen side kan også slike interesser være høyst viktige for hverdagen og livsgleden, eller bare for å få tiden til å gå.

Måltider og handel:

Med et nedstengt samfunn vil også pengebruk bli påvirket. Reglement for mengde av mennesker i butikken av gangen, og i andre tilfeller fullstendig nedstengelse vil kunne påvirker hvordan studenters pengebruk har forandret seg. Det er ikke økonomi i seg selv som er av interesse, men heller hvordan pengebruken har forandret seg når det blir vanskeligere, og potensielt mer utfordrende å reise ut for å handle, enten det er til forlystelse eller nødvendige provisjoner.

På dette tema er det tre sider jeg ønsker å utforske. Den først er i det korte pengebruk til fornøyer og annet. handling av klær, bøker og andre varer, samt bruken av bestilling over nett er på dagsorden. Et annet subtema er mat og hvordan kosthold har forandret seg under pandemien. Det siste temaet innen denne kategorien er forbruk av alkohol. Verken SHoT undersøkelsen (2021) eller NTNUs egen undersøkelse (2021) viser noen markant forandring i alkoholkonsum, SHoT kommenterer i funnene sine at andelen studenter som før drakk flere ganger i uken faktisk har gått ned. Det er likevel et tema som tas med, selv med potensielt liten sannsynlighet for store funn. Grunnlag for dette, i likhet med resten av guiden er ikke hvor mange, men heller hvorfor. Om andelen ukentlige konsum har gått ned er det da til fordel å finne ut hvorfor.

Spørsmål:

- Hvordan har innkjøp forandret seg etter at covid restriksjonen inntraff?
- Hvordan føler du at matbudsjettet har forandret seg under covid?
- Lager du mye mat hjemme eller spiser du mest ute?
- Hjemmelaget mat eller ferdigmat? Bruker du mye tid på dette?

- Går mye av budsjettet til innkjøp av mat og kos?
- Føler du at innkjøp av alkoholholdige drikker har steget under restriksjonene?

Første spørsmål i bolken er et veldig åpent spørsmål som i de aller fleste intervju har trengt oppfølging for å skape forståelse om hva mine intensjoner rundt spørsmålet er. Innkjøp blir for generelt for mange, noe som har gjort det nødvendig med en oppdeling av spørsmålet, det til tross for at det ikke forandres i guiden. Arenaer for innkjøp det spørres om er det generelle, om fysiske og digitale markedsplasser, samt typen innkjøp og mengde.

Videre legges det til rette for spørsmål, om mat og matbudsjett. For noen er matlaging et gjøremål for dagen, mens for andre er den en interessant aktivitet. Interesse her er å lære hvordan informant planlegger måltidene, ikke ingredienser eller slikt, men type mat, hjemmelaget, frossen, ferdigmat på døren, etc... Et balansert kosthold er en ting, og tidsbruk på matlaging et annet. Hvorvidt har dette forandret seg og i hvilken grad er hvor min interesse ligger.

Avslutningsvis for dette tema er konsum av alkohol. Som SHoT (2021) viste til var det nedgang i ukentlig konsum og ikke noen merkbar forskjell i generell konsumering av alkoholholdige enheter. Grunnlag for dette kan ligge i det sosiale aspektet, eller mangelen på det. Utesteder er stengt ned, og antall gjester man kan ha på hybelen er mindre, noe som kan i noen grad svekke interesse for festing og andre grunnlag for konsumering. Kjedsomhet som grunnlag er noe jeg vil se på, om hvordan informant kan ha økt sitt konsum som et middel for rekreasjon i en kjedelig hverdag.

Interaksjon:

Neste bolke med spørsmål knyttes til det sosiale aspektet med fokus mot venner og familie. Denne delen fokuserer rundt hvordan pandemien har påvirket det sosiale utenfor det faglige, både negativt og positivt. Restriksjoner og mer tid i hjemmet kan ha flere sider til seg, blant annet nye måter å holde seg sosial på, for eksempel bruk av sosiale medieplattformer.

Et annet punkt for interesse er hvordan covid har i seg selv vært et tema for samtale. Grunnlag for dette er for hvordan for de fleste av hos corona har inntatt store deler av

hverdagen vår. Ikke bare gjennom avisoverskrifter, men også gjennom restriksjoner, erfaringer, potensielt eksponering til viruset.

Spørsmål:

- Hvordan bruker du tiden med Venner/familie nå i forhold til før pandemien inntraff Norge?
- Blir det noe særlig med festing nå til dags?
- Bruker du mer tid alene nå enn du gjorde før?
- Bruker du digitale plattformer istedenfor å møte folk fysisk i disse tider?
- Hvordan føler du digital sosialisering fungerer i forhold til rent fysisk?
- Hva slags forskjeller merker du når det kommer til å omgås med venner på fritiden i dag kontra før mars (2020)?

Familiereelasjoner, kontakt med familien, og ikke minst avstand til de nære. Det å ha sine nære tilgjengelig under tøffe tider kan være en fordel, men for mange studenter er ikke dette mulig ettersom de har måttet reise lengre distanser på grunn av universitetet de har kommet inn på.

Om informant har nær familie som de kan møte kan de ha en helt andre muligheter enn de som ikke har det. Flere studenter (meg selv inkludert) har lengre avstander å reise for å komme hjem til familie, og denne avstanden til nære kan tilby en ekstra påkjenning av ensomhet og isolering som ikke digitale løsninger helt kan dekke. Det er derfor av interesse og utdype seg på dette temaet for å se hva slags påvirkning nærhet eller potensielt mangel på nærhet til familien har hatt på studenten.

En stor del av studenttilværelsen er det sosiale aspektet med venner. Sosiale arrangementer, eller simpelthen å «henge sammen» har nærmest vært stanset under flere deler av pandemien, noe som kan ha gjort det vanskelig for flere og knytte nye vennskap, samt holde på de man har.

Denne bolken med spørsmål har så til hensikt å se på rollen til venner, både å ha venner, men også å skape dem. Når det å gå ut av huset blir en utfordring i seg selv, kan det å skape nye

kontakter bli en utfordring, og ikke minst et uttak på hvorfor flere studenter sliter med ensomhet.

Som en nærmest direkte oppfølging til venner, følger tema festing, en høyst populær form for sosialisering hos studenter, og et verktøy for å bli kjent med nye personer.

Først er det viktig å definere hva informant tenker festing innebærer. Selv med mangel på mulighet for turer på byen, og større sosiale arrangementer, er det dermed ikke sagt at all festing stoppet opp. Sosialisering over nett, mindre samlinger i private hjem, det finnes flere muligheter. Festkultur står sterkt hos mange studenter, og derfor trengs også eget spørsmål knyttet rundt aspekter med alkoholkonsum og det sosiale aspektet dette tilhører.

Våketider:

Timeplaner og åpningstider er for mange deler av en større andel deler av et større rammeverk for en hverdag. Obligatoriske tider for oppmøte innen skole eller arbeid, og hvor lenge man kan oppholde seg på visse områder, er kun noen eksempler av hvordan vi som mennesker legger opp hverdagen basert på spredte regler vi er ment, og i andre tilfeller obligert til å følge.

Hovedgrunnlaget for valg av søvn som et tema for oppgaven kommer fra en studie av Børge Sivertsen, mfl (2018), en større undersøkelse som med tall fra 2010 til 2018 konkluderte med en markant oppgang i søvnproblemer blant studenter. Under pandemien kan dette i noen grad ha forandret seg. Flere arbeidsplasser ble stengt ned, samt arenaer for sosialisering, og ikke minst studiesteder. Nedstenging av områder sammen med mye mangel på fysisk tilstedeværelse til fordel for digitale løsninger kan ha ført til sterke påvirkninger i den enkeltes hverdag som student. Avhengig av fag kan en student fint oppleve helse skoledagen i sengen med en bærbar pc på fanget, eller rett og slett legge seg til å sove igjen etter en tidlig digital time. Grunnen til at jeg velger å legge et slikt fokus på døgnrytme er av mistanke for hvordan mangel på en fast og fysisk struktur med tilhørende obligasjoner (som reise til skole, kle på seg, etc..) kan ha ført til skjevhet i studenters våketider. Dette kan ha både positive og negative konsekvenser, og det er mulig at det ikke er et spesielt tilfelle som har forekommet under corona. Tilnærmingen av spørsmål til dette tema har som oppgave å undersøke hvordan

mangel på fysisk struktur i hverdagen kan ha ført til utfordringer knyttet til døgnrytme, samt inngrep studenter som har slitt med dette har gjort for seg.

Spørsmål:

- Hvordan føler du at pandemien har påvirket døgnrytmen din gjennom det siste året?
- Hva slags påvirkning tror du nattesøvnen har hatt for deg som student? Tenk stress, tretthet, motivasjon.
- Hvordan føler du døgnrytmen var før i forhold til nå? Til hvilken grad mener du Covid-19 har hatt en effekt på dette?
- Har du måttet iverksette noen form for inngrep for å hjelpe med å holde tritt med skolehverdagen?

SHoT undersøkelsen (2021), og NTNU sin egen viste begge frem et resultat av at et stort antall studenter, på landsbasis og i Trondheim slet med søvnproblemer, hvorav spørsmålet var rettet mot om studenter slet med insomni eller ikke. NTNU hadde et litt lavere tall på 37% i forhold til landsbasis 43%, men det er fortsatt vesentlig høyt i forhold til antall studenter. Undersøkelsen gir ikke plass til grunnlag på hvorfor studenter sliter, og mens deler av problemer kan med stor sannsynlighet rettes mot eksamenspress, viser en sammenligning fra SHoT undersøkelsen fra 2018 at tallet har økt under corona på landsbasis. I undersøkelsen fra 2018 svarte rett i overkant 30% av studenter at de hadde symptomer for insomni, mens undersøkelsen fra i år (2021) viser at dette tallet har økt til 43% (Knapstad mfl. 2018 og Sivertsen 2021). Når det er sagt er økning i søvnproblemer ikke et nytt fenomen blant studenter, som også tidligere SHoT undersøkelser tilbake til 2010 viser. Alikevel har økning fra 2018 til 2021 vært urovekkende høy, noe som gjør tema om søvn til et vesentlig punkt for spørsmål til intervju.

Avsluttende:

Til sist er det fordelaktig med litt nedtrappende spørsmål, samt tilføring av informanters erfaring med intervjuet. Til fordel for videre intervjuer har det vært til assistanse å høre hvordan opplevelsen av spørsmålene i seg selv har vært, samt om det er noe de mener manglet. Blindhet for eget arbeid er ikke uvanlig, og det kan derfor være fruktbart å høre på tilbakemeldinger, og om nødvendig tilpasse guiden til nye ideer eller forandringer.

Spørsmål:

- Føler du at du har lært noe som du ellers ikke ville erfart pga covid? (studieteknikk, interaksjon, handel, hobbyer/interesser).
- Er det noe du føler jeg burde spurt om?
- Noen spørsmål du likte eller ikke likte? (ex vanskelig å svare på?)

4.4. Intervjuprosessen:

Gjennomføring av intervjuer ble gjort i naturlige settinger, hvor naturlig mens som areal bestemt av informant hvor de føler seg komfortable. Tankegangen er inspirert av Kusenbach sin artikkel om go-along metoden, hvor intensjonen er å bruke naturlige omgivelser for informanten fremfor det klassiske grupperom møte mellom informant og intervjuer (Kusenbach 2003). Uten en sampling fra grupperom er det vanskelig å avgjøre om dette hadde en merkbar effekt, men personlig fant jeg mer åpne og varierte omgivelser til å gjøre intervjuene mindre statiske og formelle. Som studenter under en periode hvor mye undervisning forekommer digitalt var det aldri et spørsmål om å kunne foreta intervjuer på arenaen jeg ønsket å forske på, konklusjonen ble derfor å fokusere på å minimere settinger hvor informant ikke følte seg komfortable eller i kontroll, men heller i omgivelser de finner behagelige og en del av deres naturlige hverdag (Kusenbach 2003).

To intervjuer ble gjort på NTNU sine campuser dragvoll og gløshaugen, to ble foretatt i informantens hjem, mens det siste fant sted utendørs på en fotballbane. Bevegelse og opptak samtidig ble utfordrende og hadde liten virkning på selve samtalen, noe som gjorde en komfortabel setting i uformelle omgivelser til det beste for begge parter. Kusenbach (2003) legger til grunn beskrivelse av erfaring og omgivelser som dimensjoner, noe som ble lagt til i intervjuet fremfor en rik beskrivelse utenom.

4.4.1. Verktøy

Til intervjuprosessen ble det brukt flere verktøy til innsamling av data, alt med informanternes samtykke i forkant. Til dokumentasjon og innsamling av selve intervjuet ble det tatt i bruk lydopptaker lånt fra instituttet for sosiologi og statsvitenskap. Lydopptak ble kun gjort med

informant sitt samtykke og gjort godt synlig under opptak. Eget ark med penn ble også lagt ved for skriving av notater til memoer for videre bruk til analyse.

Under intervju forholdt jeg som intervjuer meg til et støtteark, både i papirformat og skjerm avhengig av setting. Dette var ikke et manus, men heller retningslinjer for å guide meg skulle jeg falle ut av tematikken jeg var ute etter hos informanten. Lydopptaker hadde egenskap å lagre data i seg selv, men til fordel for transkripsjon, samt at opptakeren var lånt og måtte leveres tilbake, gikk jeg til anskaffelse av en minnepenn for å lagre data. Lagring av filer rett på datamaskinen var en mulighet, men gjennom NTNU sine retningslinjer for lagring av data av klassen intern var det nødvendig med en ekstern lagringsmulighet for sikkerhet (NTNU.no).

4.4.2. Etisk dimensjon

Prosjektet ble meldt fra til NSD i forkant av undersøkelsens start gjennom et søknadsskjema for godkjenning av prosjektet. Tema, problemstilling, fremgangsmåte, innsamling av data, intervjuguide og samtykke av informanter ble alt godkjent av institusjonen før prosjektet ble satt i gang. Informanter er alle over myndig aldersspenn og i stand til personlig samtykke til deltakelse.

I henhold til NSD sitt lovverk om samtykke og behandlingsgrunnlag (Norsk senter for forskningsdata 19.09.2021) er det flere grunnleggende etiske krav som må oppholdes til forskningen og bruken av informanter. NSD spesifiserer frivillig deltakelse fra informanter, forklare spesifikt undersøkelsens formål, og holde dem informert. Skriv om deres deltakelse skal være utvetydig og gitt gjennom en aktiv handling som skal være dokumenterbart. Det skal være like lett å gi samtykke som å trekke det tilbake.

Informanter ble presentert for undersøkelsens mål og fremgangsmåte, samt hva slags type spørsmål som ville bli stilt i forkant av intervju. Informering skjedde muntlig, mens gjennomgåelse av meldeskjema fra NSB ble gjort sammen med informant også før intervjuet. Det ble aldri satt noen form for tvang på informant, og informering om at ingen negative konsekvenser ville følge som avslag av deltakelse ble gjentatt. Informant ble informert om studiet, tema som ville bli tatt opp og hva dataene skulle brukes til. De ble også forsikret om

sin anonymitet og at data ville bli anonymisert for å hindre gjenkjennelse. For å bevare anonymitet har informanter blitt tildelt fiktive identiteter i oppgaven, bruken av ord og uttrykk som kan brukes for gjenkjennelse brukes forsvarlig. Videre ble det informert om at alt av datamateriale ville bli slettet ved slutt av prosjektet og at informantene når som helst kunne trekke seg. Ved trekkelse fra studiet skal all data slettes. Informert skriv om prosjektet, samt retningslinjer fra NSD ble gitt i forkant samt et muntlig tillegg om hva de som informant hadde av rettigheter.

4.4.3. Gyldighet til forskningen

Under arbeidet med innsamling av data holdt jeg rollen som intervjuer og observatør til kroppslig språkbruk. Tolkninger og data er av natur ikke nøytrale, men filtreres gjennom egne sanser som igjen gjør en fullstendig objektiv representasjon et uopnåelig mål (Tjora 2017:235). Som student under pandemien under de samme premisser som informantene blir det ikke en underdrivelse å si at koding og memoer kan ha blitt påvirket. Jeg forsøker ikke å pådra en ansvarsfraskrivelse eller underbygge min egen forskning, men utrede for mitt perspektiv og intensjoner.

Kvaliteten på forskningen er grunnleggende og kan støttes gjennom gjennomsiktighet til prosessen. Tydeliggjøring av prosessen rundt bruk av begrep og teori for å beroe forskningstradisjonen og for leser til å tilegne seg et bilde av prosessen og materialet (Sohlberg og Sohlberg 2019:277). Oppfølging av informanter og data med tilhørighet til feltet som studeres er punkter for sikring av kvalitet på forskningen (Tjora 2017).

Glaser og Strauss presenterer også et kapittel for å adressere troverdighet til data i metoden. Glaser og Strauss (2008) argumenterer for at påvirkningen forsker har over data blir kontrollert gjennom den komparative analysen av data. Tilrettelegging for feltet man studerer produseres gjennom kontinuerlig sammenligning av data og den naturlige produksjonen av teoretiske koder. Å beskrive denne prosessen av data tatt fra den sosiale verden til andre kan og vil være utfordrende, Glaser og Strauss (2008) foreslår flere metoder, med en felles enighet om tydeliggjøring av prosessen fra data til teori i teksten og tydelig bruk av komparativ metode som en god løsning.

Forskningens pålitelighet er lite sannsynlig til å utformet resultater hos en annen student med markante forskjeller til funnene fra innsamlet data. Virkeligheten er kompleks og vanskelig. Som ansvarlig for oppgaven er det jeg som tolker og bestemmer retningen data skal lede, noe som innebærer at det ikke nødvendigvis finnes bare en vei til målet. Ved å presentere egen tilnærming til forskningen synliggjør jeg min fremgangsmåte, og inviterer til kritikk etter avhandlings presentering.

4.5. Behandling av data

I dette delkapittelet vil jeg ta for meg prosessen rundt arbeidet for å bearbeide mitt datamateriale. Først vil jeg foreta en formulering rundt prosessen, for så å gå over på hvordan jeg foretok mine valg innen transkribering og koding av empirien. Avsluttende velger jeg å legge ved en beskrivelse av informanter og deres livssituasjon som overgang over til analysekapittelet.

Proessen med koding og analyse kan i det store beskrives som en kategorisering av fenomener, som i Grounded Theory kalles for teoretisk sampling (Glaser og Strauss 2008). Koding er argumentativt den mest vesentlige delen av hele prosessen i Grounded Theory ettersom det er her vi finner grunnsteinene for teorigenerering, gjennom bearbeiding og sammenligning av empirien. Dataene blir gjennom denne prosessen stykket opp i store, generelle kategorier som skapes gjennom gjentagelse i materialet fra kodingen. Når det er sagt er også analysen av kodingen vesentlig, men gjennom prosessen av transkribering og kodingen som fulgte, fant jeg meg allerede i prosessen av analyse gjennom hva jeg kodet meg frem til underveis.

Proessen har ikke et ferdig sett med koder som skal føres inn, men gjennom kontinuerlig sammenligning av intervjuer hvor generelle likheter trekkes sammen til større kategorier. Vi finner mening gjennom fokus på hendelsene og erfaringen fra informanter. Prosessen starter med en sammenligning av de koder vi har funnet fra informantene som vil så sammenlignes for videre analyse (Glaser og Strauss 2008).

Gjennom intervjuguiden har jeg allerede lagt frem hva man til en viss grad kan kalle eksisterende temaer. Avgjørelsen for dette ble gjort med henhold til valg av en semistrukturert intervjuform hvor temaer var blitt klargjort i forkant og utvidet gjennom intervjuprosessen. Argument for struktur av intervju er blitt forklart tidligere og jeg vil ikke gjenta det her, men det er fortsatt viktig å påpeke at valgte tema for guiden ikke spiller inn på kodingsprosessen, men fungerer som et springbrett for samtale med informant om deres erfaring som student under pandemien.

4.4.1. utfordringer knyttet til kategorier

Kategorier gjennom Grounded Theory baserer seg på sammenligning av empirien hvorav vi finner gjentakende koder som sammen skaper en større kategori for videre arbeid. Til tross for dette kan jeg ikke påstå at de valgte kategorier er faste enheter, men er subjekter for forandring gjennom kontinuerlig bearbeiding av empiri (Glaser og Strauss 2008).

Kategoriene kan anses som noe bevegelig, ikke flytende, men heller ikke solid. Kategoriene er utgangspunkt å jobbe videre fra, eller subjekt for forandring gjennom analysen som vil forme dem etter nye funn og forklaringer. Kort sagt er kategorier grunnlag for diskusjonen om videreutvikling av dem, ikke et fast sett med regler som skal følges til punkt og prikke og ikke forandres på.

4.4.2. Transkripsjon

Bearbeiding av kvalitative data vil som oftest innebære en periode av transkribering og denne oppgaven er ikke annerledes. Intervju ble som tidligere nevnt gjort gjennom opptak av lyd, og ble senere lagt ned på tekstdokument gjennom en lengre prosess av lesing og skriving av det som ble hørt. Når det er sagt finnes det varianter av transkripsjonsteknikker og den grad av detaljering man velger å forholde seg til gjennom dem; lyder utenom det som blir sagt, detaljer om omgivelser, samt dialekt og kroppsspråk er blant de mest vanlige. Personlig fant jeg en blanding av dialekt og kroppsspråk til å være gode detaljer å ta med seg inn i transkripsjonsprosessen gjennom memoer tatt under og rett etter intervjuet. De viste seg å være gode indikatorer for setting av humør og intendert reaksjon for det som ble sagt. Ord alene er ikke hvordan vi som mennesker kommuniserer, og etter transkripsjon av første

intervju fant jeg det nødvendig med å legge til detaljer utenom ordene i seg selv ellers ville jeg miste verdifulle data.

Elementer som humor eller sarkasme er gode eksempler på hvorfor kroppsspråk er nødvendig, for uten et tegn på intensjonen fra tekst vil visse situasjoner kunne forglemmes og senere tolkes for å være noe helt annet. Jeg har valgt å ikke legge det som en egen koding, men heller med bruk av anførselstegn og ord for beskrivelsen av tonen når det ble sagt, samt gjennom memoer, som påminnelser til meg personlig mens jeg koder. Ved valg av dialekt var jeg til en tid usikker på hvor mye jeg skulle legge inn i det. Dialekt kan brukes til gjenkjennelse om den er litt utenom det vanlige, men etter å ha gått gjennom intervjuene fant jeg ingen spesielle ord eller uttrykk så eksotiske at de skulle kunne brukes til gjenkjennelse. Visse uttrykk ble brukt til analysen ettersom de er sentrale verktøy i hvordan informanten uttaler om seg selv og sin situasjon. De kan også i noen grad tolkes gjennom tema de tilhører, slik som internettbruk eller spesielle interesser med egne ord og språk utenom det vanlige.

Bruken av det uformelle språket kan anses som en indikator på at de var komfortable gjennom intervjuet (Tjora 2017). Til tross for situasjonen mellom intervjuer og informant følte de seg komfortable nok til å ikke trekke ut av sin rolle som student. Samtale forholdt seg stort sett flytende og studenter brukte egne erfaringer fra skole og privatliv til å skildre sine uttalelser. Det var graden av tillit mellom meg og mine informanter som gjorde utførelsen av intervju til en komfortabel og lærerik affære for oss begge gjennom naturlig og uformelt setting (Kusenbach 2003). Deler som pauser, retting av egne ord og lyder for usikkerhet som “uhm” ble lagt ned i arbeidet som funksjoner for tale og kommunikasjon, men etter første del av koding fant jeg meg nødt til å legge fra meg ideen om å bruke dem til noe. Det finnes grenser for hva man kan ta med i kodingen og til oppgavens formål fant jeg ingen gode argumenter for å beholde dem. Under prosessen med transkripsjon vil jeg ikke legge til argumenter for å holde på eller fjerne dem ved senere intervjuer. Avhengig av setting og hva man er ute etter, kan kanskje selv den form for kommunikasjon ha fortrinn.

Til valg av transkripsjon var det gunstig for egen tolkning å gjøre teksten så lett leselig som mulig, også til fordel for neste del av prosessen gjennom en lang analyseprosess. Ved bruk av

anførselstegn slik som “ler” var teorien at kodingsprosessen ville ha mulighet til å gjenkjenne meningen bak og ikke bare hva slags ord som ble sagt.

Transkripsjonene foregikk ikke rett etter tilhørende intervju ble tatt, men som en felles prosess en periode i etterkant. I ettertid ser jeg liten forskjell til om jeg hadde valgt å gjøre dem i nærhet til når intervjuet ble tatt opp som ble anbefalt for meg. Assosiasjonene rundt intervjuene satt sterkt igjen i opptakene, samt mine erfaringer knyttet til det. Hvert intervju hadde en helt egen setting rundt seg, slik som bakgrunnstøy, omgivelsene under opptak, og tonen mellom informant og intervjuer. Glaser og Strauss (2008) anbefaler et eget dokument for tanker rundt, gjennom og etter intervjuet, men jeg fant liten verdi i dette dokumentet ettersom intervjuene i seg selv var detaljerte og grafiske. Når det er sagt hadde jeg fra start egne dokumenter for tanker og ideer rundt oppgaven og situasjonen, men det var mer generelt anlagt enn for det enkelte intervju. Visse utsagn og tanker fra informanter ble notert på papir under opptak, men hovedsakelig brukes memoer som supplement og detaljering til analysen.

4.4.3. Kodingen

Koding i sin reneste essens omhandler reduksjon av datamaterialet til et mer overkommelig nivå for forsker, og litt mer utbredt har den også som formål å kunne tilspisse den viktige informasjonen slik at den blir mer synlig (Tjora 2017). Gjennom et tidligere fag på masterstudiet, samt på anbefaling av min veileder, valgte jeg å ta bruk av fargekoding for intervjuene. Metoden innebærer fargekoding av setninger og ord innenfor hendelser med samme farge for samme type hendelser. Det er kort sagt en prosess om oppdagelse av mønstre, den typen som karakteriserer samme tema og kan derfor skygges over med en kode basert på farge. Disse mønstrene hjelper oss som forskere å se sammenhenger som vi ofte ikke ville sett om vi hadde måttet jobbe ut ifra rådata som kun var transkribert.

Prosessen med koding av de fem intervjuene var en lang, men personlig mindre krevende prosess enn transkriberingen. Prosessen å skrive ned det som blir sagt i lydopptak blir fort repetitivt, men reduksjon av innhold og interesse rundt det som blir sagt var en verdifull og interessant erfaring. Fargekoding av materialet og måten en skulle gjøre det på var i første omgang noe jeg ikke var så klar på som jeg trodde. Det tok flere forsøk, men etter en periode forstod jeg prosessen og hvordan kodingen skulle gjøres til et tilfredsstillende resultat stod

igjen. Fremfor å sitte igjen med nesten hundre sider med svart og hvit tekst hadde jeg isteden hundre sider med fargeblokker å kunne rette meg etter, den første del etter en runde med åpen koding. Neste del av kodingsprosessen var selektiv koding hvor målet var å redusere antall fargekoder ytterligere for skapelsen av tidligere nevnte kategorier, med hver farge som sin egen overordnede kategori etter selektiv koding av kodingen.

Glaser og Strauss (2008) legger til rette for en lengre prosess om koding, underkategorier og kategorier i samlingsprosessen, og etter flere forsøk med en slik enkelhet i fargekoding, samt med assistanse av veileder, fant jeg frem til et system hvor jeg satt igjen med forskjellige og gjentakende farger i materialet fra et sett med åpen koding. Prosessen fortsatte under transkripsjonen hvor jeg gjorde meg kjent med materialet, men endte ikke opp som tekst i første omgang, men som tanker å føre med seg videre til neste del av kodingsprosessen, selektiv koding hvor jeg tok alle kodene og så etter gjentakelser og gjenkjennelser av erfaringer og tolkninger. Gjenkjennelse av situasjoner og erfaringer utgjorde seg mer markant i mitt datamateriale gjennom prosessen av selektiv koding. Et eksempel på dette vil være kategorien “samhold”, en kategori for sosialisering og viktigheten det har spilt inn for den enkelte. Fremfor å legge forskjellige farger på typen sosialisering, fant jeg heller viktigheten i hvor stor rolle sosialt samvær spiller inn og la det frem som en egen kategori i kodingen. For min egen del fant jeg at Grounded Theory metoden var vesentlig for å finne nye sammenhenger jeg ikke hadde sett tidligere.

4.4.4. Validering av data

Teoretisk sampling i Glaser og Strauss (2008) sin bok om Grounded Theory er langt mer åpen når det kommer til krav og struktur. Det vektlegges rundt relevans og teoretisk mening, ikke strukturelle omstendigheter for et forestående rammeverk til tolkning før selve tolkningen er påbegynt. Hovedfokus ligger i å generere teori, ikke verifisering gjennom fakta:

“The criteria of theoretical sampling are designed to be applied in the ongoing joint collection and analysis of data associated with the generation of theory. Therefore, they are continuously tailored to fit the data and are applied judiciously at the right point and moment in the analysis. The analyst can continuously adjust his control of data collection to ensure

the data's relevance to the impersonal criteria of his emerging theory" (Glaser og Strauss 2008:48).

Kritikk kan reises om at dette løse kriteriet gjør det vanskelig for validering, men som nevnt er hensikten teorigenerering, altså å bruke innsamlet data til å skape antagelser rundt de erfaringer, gjerninger og fenomener vi gjør opp for oss gjennom videre analyse av data. Teoretisk mening og relevans betyr å finne den eller de grupper som er mest relevant til tema som undersøkes. I dette tilfellet faller det på studenter i Trondheim som fra start er hovedfokus for oppgaven.

5.0 Analyse av data

I dette kapitlet presenterer jeg analyse av min empiri og prosessen for hvordan tolkning av gitt empiri har blitt bearbeidet og arbeidet. Data fra feltet er av vesentlig mengde og baserer seg på informanters synspunkt. Deres erfaringer vil bære tyngden for presentasjon av funn og dets jording (Charmaz 2014:3).

Til fordel for oversiktliggheit og simplifisering har jeg valgt å sette analysen av kategoriene i lignende struktur til hverandre. Strukturen for analysen blir som følger: først presenteres kategori som beskriver tema, hva det ses på, og om nødvendig kort om hva slags koder som har blitt brukt til kategorien. Deretter følger empirien, hva jeg har funnet gjennom kodene. Til sist presenterer jeg en kort oppsummering over hva jeg har kommet frem til gjennom empirien tilhørende kategorien. Underkategorier tilknyttet hovedkategori presenteres på samme måte, men som underoverskrifter tilknyttet den overordnede kategorien.

Gjennom analyse av det empiriske datamaterialet fant jeg frem til flere forskjellige hovedkategorier samt underkategorier. Disse kategoriene er som følger: Relasjon med sine underkategorier familie og venner, studiekvalitet med underkategorien rutiner, fritid med underkategorien hobbyer, tidsbruk, og til sist det fysiske miljø. Hver kategori representerer en vesentlig side av studenttilværelsen under koronasituasjonen, utfordringer knyttet til studenters erfaringer, men også løsninger tatt i bruk av studentene for å tilrettelegge for hverdagen. Kategoriene står for seg selv som egne tema, men har flere trekk som fører over til andre kategorier. De er ikke nødvendigvis direkte relaterte, men visse ytringer, meninger og erfaringer har flere relasjoner som går sammen blant kategoriene. I presentasjon av analysen har jeg valg å introdusere kategorier før jeg viser frem empirien og oppsummerer kort innenfor hver.

5.1. Kategorier:

5.1.1. Relasjon

Introduksjon:

Den første hovedkategorien til analysen er relasjon, eller sosiale relasjoner for et mer sosiologisk term. Kategorien var et sterkt gjengående tema gjennom empirien, både direkte og indirekte. Ikke bare som student, men også for menneske som sosialt vesen er et sosialt nettverk å kunne forholde seg til helt vesentlig for tilværelsen. Det ble nødvendig med en splittelse av relasjon til to underkategorier. Til denne første delen vil jeg ta for meg det generelle tillagt relasjon og hvor hvordan sosial interaksjon har til noen grad motvirket ensomhet i en hverdag som for mange har befunnet seg innenfor hjemmets fire vegger.

Relasjon kom tidlig frem i arbeidet som et stort tema for informantene, om hvor viktig det var for dem å ha noen i livet de kunne støtte seg til, om det så bare var får å kunne kommunisere med et annet vesen. Fra kodingen sin side var det fra start egen kode for familie og to for venner; en kode for venner i skolesammenheng og en annen for i det private. Familie ble beholdt, men for splittet vennekode var det nødvendig å sette dem sammen til en ettersom relasjon mellom skolevenner og private venner i aller største grad gikk om hverandre, samt graden av venner gjennom skole var generelt svak hos alle informanter.

Empiri:

Graden av tilknytning til et sosialt nettverk var mildt sagt overraskende i flere intervjuer, og ikke minst løsninger for hvordan den ble opprettholdt. Med offentlige arenaer stengt ned og tunge restriksjoner knyttet til aktivitet ute og ikke minst reise, ble flere nødt til nye arenaer og metoder for å holde kontakt med andre.

Skolesammenheng og sosialisering var en utfordring, da spesielt for de som ikke hadde noen form for fysiske fag, bare gjennom digitale kanaler. Mange studenter som kommer til Trondheim for å studere er langt hjemmefra og har kanskje ikke så mange kjente i nærområdet. Flere av informantene, da særdeles de som startet å studere under corona, kjente få personer utenfor sine egne hjem, og deltok i liten grad i noen former for sosialisering med klassekamerater utenfor skolesammenheng.

“... det å bli kjent med folk er, er mildt sagt jævlig. Eh, sosiale ting som jeg ville ha vært med på, dem er satt på hold... jeg har blitt kjent med tre stykk, tre stykk. Det er de jeg bor ilag med.” (Sara).

Under intervjuene spurte jeg informantene om deres mening rundt bruken av digitale plattformer som en erstatning til det fysiske, både til sosialisering og skolesammenheng. Skolesammenheng kommer jeg tilbake på senere. Interessen i denne omgang er for den sosiale faktor. Valg av plattform var i største grad avhengig av hensikten, et annet punkt jeg vil komme tilbake til i underkategoriene venner og familie. Bruken av disse plattformene var likevel essensielle i situasjoner hvor informant ikke kunne bevege seg utendørs, eller når vedkommende befant seg over store avstander fra deres sosiale sirkel og fysisk møte ikke var realistisk.

“... venner er det nesten hver dag på discord (medieplattform) på kvelden, nesten, ikke alltid.”
(Anders).

Digitale verktøy for sosialisering ble nødvendig i alle sammenhenger for det sosiale liv. Skoleverket hadde sine egne systemer for studenter og gjennomførelsen av et fag, men også venner og familie befant seg nærmest utelukkende på helt egne plattformer, hvor det eneste unntak var en eldre form for digital kommunikasjon, gjennom SMS og ringing.

Oppsummering:

Relasjoner til andre er og var en vært en stor faktor for livskvalitet og tilværelsen i Trondheim, men måten informanter fikk denne kilden til sosialisering var gjennom vesentlig forskjellige metoder. En gruppe bodde i kollektiv med andre og hadde derfor mulighet til å sosialisere innenfor hjemmet. Den siste gruppen opprettholdt sine relasjoner nærmest utelukkende gjennom digitale arenaer, da hovedsakelig i sammenheng med dataspill med kjente og ukjente individer.

5.1.1.2. Familie

Introduksjon:

En underkategori til hovedkategori relasjon er underkategorien familie, et tema som ble tatt opp i intervjuguiden, men som også fremkom flere andre steder gjennom intervjuprosessen. For studenter som ikke er fra Trondheim, men studerer der, vil kanskje familie virke som noe

langt unna og ikke tilhørende problemstilling om studenters tilværelse under koronapandemien, men analysen viser tvert imot. Jeg har nevnt det tidligere i teksten, men det virker passende å minne om informantenes situasjon. Som nevnt er de alle fra utenfor Trondheim, boende i kollektiv og leiligheter i byen. Ingen hadde nær familie i byen eller nært nok til en dagstur. Livssituasjonen er viktig å holde i tankene til den grad at utenom vennegrupper var informanter fysisk isolert fra sine nærmeste mens de var i Trondheim. Besøk hjem foregikk, spesielt da under samfunnsnedstengelse hvor alt foregikk digitalt og det ikke var noen grunn til å holde seg i Trondheim.

Empiri:

Som student er distanse til familie noe de fleste vil ha akseptert på forhånd om deres universitet ligger langt hjemmefra. Familie spiller likevel en stor rolle for de fleste, spesielt under pandemien covid-19. Familie og tilhørighet er noe som kom tydelig frem i empirien, med informanter som reflekterer rundt risiko om smitte og sikkerhet for de hjemme. Situasjonen rundt smitte er et gjentagende tema hos informantene når det kommer til familien. På et tidspunkt må de reise for å komme seg hjem, og mange har ikke privatbil for reisen. Reisen blir primært gjennom offentlig transport, hvor faren for å innta smitte på veien stor. I største grad dreier denne frykten mot de eldre som besteforeldre, men også andre generelt. Når det er sagt var det ingen som la frem for at de ikke ville reise hjem, tvert imot. Nærmest alle informanter hadde siden pandemien startet tatt seg turer hjem til familien da også utenfor ferier og semesterslutt.

“...det har jo vært restriksjoner mot å besøke besteforeldre så har jeg selvfølgelig overholdt det, men jeg har tenkt ekstra mye på de og sendt meldinger og ringt... har jeg nok blitt enda mer takknemlig for at jeg har besteforeldre.” (Hans).

Familie generelt har vært viktig, ikke bare å ha dem tilgjengelig, men å kunne kommunisere med dem selv over lengre distanser. Gruppen besteforeldre består av eldre mennesker som hos mange står nært. De er også ofte en del av den utsatte gruppen innen sykdom og fare, noe som har gjort sosiale sammenkomster utfordrende for begge sider. Av informanter var Hans særdeles åpen om hvor viktige besteforeldrene var for han, om hvordan faren for at de kunne

smittes satte en høy terskel for fysiske besøk og hvor han da måtte gå over til digitale verktøy for å kunne holde dem med selskap.

“... det eneste mennesket jeg må møte på er jo pappa og han er jo på en måte nærkontakt... nå driver jo bestemor og bestefar å får vaksiner, så det hjelper jo litt. Men jeg føler likevel at, iogmed at jeg jobber i butikk så har jeg en risiko til å smitte de hvis jeg møter de, innendørs ihvertfall da.” (Mari).

En hovedsak hos alle om hjemreise var bruken av teststasjonene plassert strategisk rundt om i Trondheim og hjembyene deres. Gjennom muligheten til å teste seg uten økonomisk kostnad både før og etter reise, var terskel for fare minsket og informantene argumenterte for at da var det trygt å reise hjem.

“Siden smitten begynte å gå opp igjen, ting begynte å stenge og jeg, jeg måtte blant annet teste meg så jeg bestemte meg for å prøve å holde meg hjemme mer eller mindre, så mye som mulig ihvertfall på det tidspunktet.” (Anders).

Som en del av intervjuguiden spurte jeg informantene om reiser hjem sett at studiet i mange tilfeller var lagt over til fullstendig digitale formater. Ettersom intervjuene foregikk fysisk var alle forståelig nok tilstede i Trondheim. Informanter fortalte at de reiste hjem under semesteret, men kun under visse omstendigheter slik som ferier. Smittefare var et argument på hvorfor de ikke reiste oftere, men i hovedsak dreide det som om studering. Informantene la frem at til tross for sin primært om ikke fullstendige digitale hverdag, var studenthjemmet deres fortsatt et viktig areal for rollen deres som student og at skolearbeid i barndomshjemmet var vanskelig. Grunnlaget for dette argumentet begrunnet seg i flere punkter, blant annet henting av fagbøker fra bibliotek eller Akademia (pensum butikk), problemer om konsentrasjon hjemme hos familie, og et håp om at situasjonen snart skulle bli bedre og de kunne gå på campus igjen.

Oppsummering:

Roller familie spiller inn for studentene var sentral. Emosjonell støtte, sosialisering og sikkerhet er bare de mest sentrale bidrag jeg fant gjennom analysen. Det kommer neppe som

noen overraskelse at familie er viktig selv når en befinner seg langt borte fra den nærmeste slekt, og mens det er et argument å legge frem at ikke alle har et like godt forhold til sine foreldre, var ikke det tilfelle for informantene i denne studien. Kontakt med et familiemedlem hadde som nevnt flere støtteelementer, hvorav emosjonell støtte, hovedsakelig gjennom sms, ringing og digitale plattformer som messenger, var med på å opprettholde samhold for studenter, potensielt også den andre part.

Sosialisering var også en faktor som kom frem under kodingen, hvor mangel på kontakt med andre i en typisk hverdag gjorde den tidligere faste samtale med familie til noe spesielt. Kommunikasjon med andre ble kraftig redusert gjennom digitaliseringen av skolehverdagen, noe som gjorde kommunikasjon med familie desto viktigere. Risiko er det siste store temaet innen familierelasjon og baserer seg på to primære faktorer. Den første er risiko for smitte hvor bruk av teststasjoner og vegring for reise var sentrale aspekter rundt informanters tanker når de ble spurt om sin familie og hjemreiser. Den andre er sikkerhet knyttet til tilhørighet, til kjennelsen av tilhørighet til hvor de kommer fra og hva de anser som hjemme. Trondheim er byen hvor de studerer og oppfyller sine roller som studenter, men hver informant har tilhørighet til en annen lokasjon. Viten om at de har et hjem å komme tilbake til, til tross situasjonen, nedstengingen og den lite stimulerende studiehverdagen, var en sterk faktor for å bli og fullføre tiden som student på NTNU.

5.1.1.3. Venner

Introduksjon:

Neste underkategori til relasjon er venner, en annen sentral kilde til sosialisering og det sosiale nettverk, som også dukket svært ofte opp under hovedkategorien fritid som kommer senere i teksten. Jeg har valgt å legge venner som en egen underkategori til relasjon ettersom data fra empirien er rik på viktigheten og ikke minst rollen vennskap har for studenter under lockdown av samfunnet og under generelle smitteregler etter.

Etter første del av kodingen vurderte jeg en egen underkategori for koden kjæreste. En partner tydes som et sterkt bånd mellom to individer, men omtale rundt dem kom ikke tydelig frem gjennom intervjuene. En hadde langdistanseforhold med daglig kontakt gjennom

digitale plattformer, mens den andre hadde kjæreste i Trondheim på samme vis, pluss ukentlig kontakt fysisk. Jeg konkluderte med å knytte koden til vennskap sett av empirien rundt kjæreste koden var svak og forholdsvis lite omtalt. Det er et tema jeg i ettertid burde sett nærmere på, men under intervju ble det overskygget av andre temaer og mer eller mindre glemt.

Empiri:

I likhet med familie spiller også vennskap en stor rolle hos det enkelte individ. Et vennskap defineres som gjensidig affeksjon mellom individer, men er ellers en løs forklaring i nærhet av relasjon. Vennskap under pandemien, da spesielt i de perioder hvor de strengeste tiltak mot smittespredning fant sted, hadde stor påkjenning for informanter som da tilbrakte store deler av sin tid innendørs i sitt eget hjem.

Det er verdt å nevne at to av informantene (Sara og Mari) på daværende tidspunkt var nye studenter som startet sitt første semester samtidig som korona begynte å spre seg. De opplevde altså et vanlig semester i to måneder før landet stengte ned i mars og har levd med restriksjonene siden det, rundt to semestre. Disse to var også blant de eneste av informantene med fysiske timer tilknyttet sitt studie, om bare ett fag på daværende tidspunkt intervjuet fant sted. Jeg velger å legge denne informasjonen siden det er en vesentlig forskjell fra de andre tre som alle har vært studenter minst et år lengre og da hatt tid til å tilegne seg et nettverk av relasjoner både innen og utenom skolesammenheng.

“... jeg har jo strengt tatt ikke blitt kjent med nye mennesker etter at corona kom til Norge, altså jeg har tatt vare på de vennene jeg alltid har hatt og vært med de.” (Hans).

Etablering av nye vennskap var i følge alle informanter en nær ikke-eksisterende affære. Utenom de informantene som bodde i lag med andre, var det lite som tydet på at informanter hadde økt sin sosiale sirkel under pandemien på det tidspunktet.

Mari var en av de nye studentene under perioden, og når det kom til spørsmål om nye vennskap og relasjoner var hun lite positiv gitt situasjonen. Måten hun fremstiller situasjonen på er langt fra en individuell forståelse, men hun legger det frem mer direkte.

“Jeg har jo forsåvidt blitt kjent med de i kollektivet da, så det hjelper jo veldig. Men sånn ellers sånn som med klassekamerater og sånn så blir man jo litt kjent med de på skolen, men møter de veldig sjeldent utenfor fordi at du... Du får litt sånn koronaangst da. Du vil på en måte ikke ut å møte mennesker fordi, tenk om... Ja.” (Mari)

Nedstengelse og en helt ny tilstand til studentlivet har gjort det vanskelig å forme nye vennskap i akkurat denne perioden, men det er også en helt vesentlig tidsperiode for en fersk student uten noen tilknytning til byen hun studerer i.

“Utelukkende i forbindelse med avkobling og gaming har jeg blitt kjent med noen. I forbindelse med skole og sånt, ikke et menneske som jeg syns jeg har blitt kjent med under coronatiden for det er helt umulig å få kontakt med folk, eller opprettholde kollokvie...”
(Tor.)

I likhet med familie har vennskap fra før studieoppholdet vært viktige for informanter. Under analyse av koder kom det frem hvor viktig kommunikasjon med vennenettverk hjemmefra har vært under perioder hvor fysiske oppmøter utenfor hjemmet har vært vanskelig. To informanter (Anders og Hans) opprettholdt fysiske aktiviteter utenfor hjem, men kun en i en sammenheng med andre personer som da var gjennom trening. De var også primært mennesker han bodde sammen med. Opprettholdelse av kontakt foregikk dermed primært gjennom digitale verktøy, eller med kontakter i hjemmet.

Tilværelsen i et kollektiv med andre hadde en markant effekt på vennskap, hvor informant, både nye og erfarne, tilbrakte mesteparten av sin sosiale tid sammen med romkamerater. Vennskap knyttet gjennom skole var lite brukt utenfor en direkte skolesammenheng, og selv da, var tiden kun holdt gjennom skoleaktiviteter og avsluttet samtidig som timen var over. Etablerte vennskap fra før studiet med unntak av romkamerater var de eneste som ble holdt gående, med flere kommenterende på samme måte, at det var enklere å holde kontakt med gamle venner enn med nye du enda ikke kjente så godt.

Vennskapelige aktiviteter kom frem i empirien gjennom to generelle måter, den fysiske og den digitale. Fysiske aktiviteter var primært beholdt interesser som trening, ettersom det

var besøksforbud og restriksjoner rundt bruk av kollektivtransport som motvirket interessen for fysisk møte ellers. Selv ved det fysiske innen trening var vennskap fortsatt knyttet til personer de bodde med, da i noen grad venner av deres venner som de ellers ikke hadde kontakt med. Noen unntak ble for fysisk oppmøte med venner kom frem, men ikke mens de var i Trondheim. Aktiviteter med venner som ble utført på hjemstedet og tas derfor ikke med.

Digitale aktiviteter tok i økende grad over for det fysiske. En stor del var knyttet til digitale verktøy for kommunikasjon som nevnt tidligere, men en annen del kom rundt bruken av spill over nett som egne aktiviteter for vennskap. Spill som “Among us”, “Minecraft” og “World of Warcraft” var de mest vanlige spillene, alle med et sosialt element til seg, som informantene knyttet mye av sin sosiale hverdag til. Hovedsakelig var det sosialisering med kjente hjemmefra som utgjorde det sosiale, med visse unntak for spill med pålagt samling av tilfeldige spillere online.

Oppsummering:

Viktigheten av tidligere vennskap fra før studiet har vokst sterkt hos informanter som er plassert i en situasjon hvor knytting av nye kontakter for vennskapelige relasjoner har vist seg å være en utfordrende affære. I en situasjon hvor knytting av nye kontakter er spesielt utfordrende har muligheten til å lene seg tilbake på de hjemme vært en stor støtte til dagliglivet.

Muligheter for knytting av nye vennskap står med utfordringer knyttet til korona og generell frykt for smitte i aktiviteter som foregår utendørs med mange mennesker. Sentre for sosiale aktiviteter som studentsamfunnet har satt opp flere aktiviteter for sosialisering under pandemien, men informantene vegret seg å delta, med smittefare som et grunnlag på hvorfor. Det var lettere og tryggere å forholde seg hjemme å forholde seg til kollektivet for de som bodde i et.

Tilpassing av sosialisering gjennom bruk av digitale verktøy både til kommunikasjon og aktiviteter var en løsning. I motsetning til før internett og innføring av det digitale, har studenter i likhet med alle andre mulighet for sosialisering utenom the strengt fysiske. I stor grad har det dreid seg om en hybrid mellom de to, ofte med digital som et supplement til det

fysiske. Under pandemiens værste perioder tok det digitale et større tak over den sosiale delen, da i stor grad på bakgrunn av mangel på muligheter av det fysiske. Disse periodene varte lengre fra starten med hver nye smittebølge og ble gjentatt flere ganger gjennom variantene, spesielt da Delta varianten. Disse tyngre periodene satte sine spor hos informantene i perioden intervjuene ble tatt, selv det siste intervjuet som ble utført i en tid når campus var åpent igjen.

5.1.2. Studiekvalitet

Introduksjon:

Kanskje mest vesentlig for rollen som student, som er en midlertidig posisjon som senere skal føre over til arbeidslivet, er studiekvalitet. Under pandemiens verste tider så langt i 2022, har utdanningsorganisasjoner i likhet med andre sett seg nødt til store omveltninger av undervisnings hverdagen for å tilpasse seg nye reglement om smittespredning og nedstenging. Jeg snakker her da om overgangen til det digitale, og hvordan arenaen for undervisning skiftet fra fysisk tilstedeværelse til en digital en, og de følger som resulterte. Jeg har lagt ved en egen underkategori for skolerutiner senere i delkapittelet som tar for seg den digitale hverdagen, mens i studiekvalitet vil jeg ta for meg de mer overordnede temaene innen skole som gjentok seg kontinuerlig under sammenligning av intervjuene.

Kodene som ble brukt til studiekvalitet var i første omgang undervisning, campus og skolehverdag, men ble tidlig i koding del to lagt over til en felles kategori rundt gjennomføringen av studiet, studiekvalitet. Senere ble også koden tilrettelegging lagt ved under studiekvalitet ettersom de to gikk for nært hverandre til å skape en meningsfylt kategori distinkt fra den andre.

Empiri:

Overgangen til det digitale var et tema vi snakket mye om i intervjuene, om hvordan NTNUs implementeringer av digitale verktøy for undervisning og læring hadde fungert for dem så langt. Individuelle refleksjoner var spredt, men visse punkter knyttet til utfordringer og gode løsninger var det enighet rundt.

Muligheten til ikke å måtte bruke tid til reise til skolen for å ha en undervisningstime med forelesing eller annet var i det store en positiv effekt av situasjonen. Muligheten til å ha time hjemme, eller se den senere på opptak var til stor begeistring for informanter fra start. Smittespredning og koronasituasjonen var en grunn, som også fungerte som en mulighet for skolen til å teste ut mindre brukte verktøy for undervisning, og ikke minst kurse forelesere å bruke dem.

“...største forskjellen er jo at ting foregår digitalt undervisning foregår digitalt... Du sparer en del tid da, du trenger ikke rekke forelesninger, du kan egentlig bare sitte på skolen og se forelesningene. Om du vil se de hjemme kan du gjøre det, altså du bruker mindre tid til å dra på forelesning fordi du har jo alt på pc en din.” (Hans).

Undervisning som fantes sted klokken kvart over åtte på morgenen kunne nå ses senere på dagen alt ut etter hva personen ønsket. Det var en viss enighet om at det noen gang kunne, som en informant la det frem: “skli ut” (Anders) av og til, gitt at det var en total frihet fra de normale tidsrammene, ihvertfall under vanlig forelesning. Tilretteleggelse er kanskje best forklarende, om hvordan skolen tilrettela for en situasjon hvor store forsamlinger av studenter ikke var for studentenes beste, og isteden la seg over til et mer smittevennlig format. Gjennom bruk av programmer som Blackboard, Zoom og andre digitale plattformer hvor former for undervisning, da spesielt forelesninger kunne fortsette, var det fortsatt mulig å kunne fullføre et studie. Gjennom videre analyse av data i sammenheng med skole var tilrettelegging et ord som stadig gjentar seg blant informantene. NTNU hadde tilrettelagt undervisning for sine studenter, staten hadde tilrettelagt for smittevern og bruk av offentlige midler til det, og studentene måtte tilrettelegge seg en ny tilværelse med disse reglene.

Undervisning over nett, spesielt tiden når den var eneste løsning, fungerte ikke like godt for alle. Mens det var en klar enighet rettet mot digitale løsninger som en praktisk nødløsning, som erstatning var den lite egnet. Til spørsmål om digital undervisning er en god erstatning for den fysiske, var Sara spesielt vokal med sin erfaring. Som førsteårsstudent når pandemien kom til landet fikk Sara en sjelden opplevelse til begge sider av undervisning med starten fysisk og resten digital.

“Føler du at digitale undervisning er en god erstatning for fysisk undervisning?” (Intervjuer).

“Nei. Ikke i det hele tatt... Jeg synes det er helt horribelt! Når jeg sitter i forelesning fysisk så får jeg litt informasjon passivt.” (Sara).

Utsagnet over var til spørsmål om hvordan hun syntes the digitale formatet fungerte for henne, en tydelig konklusjon for egen oppfatning av undervisningsmetoden, men med mer utfyllende utsagn til å beskrive. Sara og Maria var begge førsteårsstudenter når pandemien inntraff og fikk erfaring med vanlig fysisk undervisning for første gang i januar før samfunnet stengte ned over en lengre periode i mars.

Sara ble spurt om å utdype hva hun mener med utsagnet over, hvorfor hun finner fysisk undervisning bedre.

“Jeg blir tvunget til å være med i en setting der det er meningen jeg skal lære...” (Sara).

Det legges vekt på fysisk tilstedeværelse og hvordan et fysisk miljø spiller inn for henne personlig. Forventninger til en student i et klasserom hjelper for konsentrasjonen og undervisningen, det blir vanskeligere å snu seg bort for noe annet.

“Jeg føler at digital undervisning er mer «det har vært veldig trivelig hvis du har sett disse videoene her da, kanskje... slik at du får med deg litt hva som skjer.» men siden vi ikke har fysisk undervisning så kan vi ikke forvente noe.” (Sara).

“... Jeg har mye lettere å ikke følge med når jeg ikke er der fysisk tilstede. Jeg blir jo ikke sett selv og da er det lettere for å gjøre litt sånn ja... (Anders).

Mangelen på forventning forsvant for henne gjennom den digitale undervisning, et gjentagende fenomen blant informanter hvor det blir lagt fokus på hvordan overføringen av undervisning til over skjerm fjerner eller i noen grad minsker forholdet mellom student og

lærer sett at lærer sin rolle nå deler likhetstrekk med ferdigspilte videoer, det til tross for å være en direktesending.

“Problemet er ikke digital undervisning, for meg, problemet er studiehverdagen. Og på en måte konsekvensene av at alt blir digitalt, er litt det større problemet... Vi er på en måte vokst opp med youtube, twitch og sånt, sant? Så å bli formidlet informasjon gjennom videoformat går helt fint. Men å skulle samarbeide med andre elever på en time over zoom, i breakout rooms, der er ikke det samme. Det fungerer ikke like godt syns jeg. Så det gjør deltakelse vanskeligere.” (Tor).

Ved første øyekast virket disse uttalelsene motsigende i hvordan de tolket digitale skoletimer, men det er en fellesnevner i hvordan mangelen på det fysiske skaper problemer for informanter. En vesentlig detalj for informant Sara er hvordan hennes studie er langt mer tilrettelagt for fysisk undervisning enn Tor. For anonymisering vil jeg ikke nevne hva de studerer, men heller en generalisering i at Sara studerer språk mens Tor studerer samfunnsvitenskap. Språk i Sara sitt tilfelle krever også tolkning av observasjon til undervisning som betyr at for det digitale trenger hun kamera. Den levende delen av faget forsvinner til fordel for innspilte videoer, noe Mari også har trøbbel med.

“Det blir så vanskelig å få gjort det (gruppearbeid) fordi at du skal jo egentlig bruke den tiden til å diskutere med medelever, og når du da liksom krever litt mer effort å diskutere med medelever så ja. Er det enkelt å la være.” (Mari).

Det legges vekt mot hvordan det er ukomfortabelt å snakke sammen over kamera, og mye lettere å ikke delta i digital undervisning. Klassen kjenner hverandre ikke særlig godt, og kommunikasjon gjennom kamera fra en laptop til en annen krever store anstrengelser i forhold til fysisk oppmøte.

Mens Tor stiller seg mer positiv til digital undervisning som løsning og alternativ, stiller de seg alle klare til utfordringene undervisning over nett har. Mens digital undervisning har lyse punkter til seg er det også utfordringer, da spesielt knyttet til det sosiale aspektet som forholdet mellom studenter, men også lærer.

For undervisningsmetoden i seg selv var det også gode sider rundt formen, over hvordan muligheten til å gjøre bruk av opptak forandret informantens evne til å kunne ta bedre notater enn før. Under forelesninger må studenten velge mellom å høre etter eller ta notater. De fleste vil gjøre en miks av begge, men for mange kan tradisjonell undervisning gjøre det vanskelig å notere samtidig som underviser snakker. Gjennom opptak har da student mulighet til å gå tilbake å høre samtalen igjen mens de noterer, noe som har vært til stor hjelp for informantene.

“... det glemmer du fordi du fokuserer på andre ting. Så for eksempel det som ble sagt fem min før, så nå når du har den pauseknappen nå da, når vi ser forelesning digitalt, den sørger for at jeg får med meg absolutt alt da, da trenger jeg ikke lese like mye.” (Hans).

Oppsummering:

Tilretteleggelse av studie til en digital hverdag har bydd på forskjellige utfordringer for studenter og lærere. Mens det er vanskelig å si om kvaliteten på undervisningen har gått ned, later det til at overgangen fra fysisk undervisning til en digital byr på nye problemer til studentens studiehverdag. Overgangen til det digitale var den beste løsning i en vanskelig situasjon og har bydd på nye alternativer til undervisning som burde vurderes som faste løsninger for studenter. Opptak av undervisning har vært et stort pluss, muligheten til å gå tilbake å se timer om igjen eller se dem for første gang ettersom de ikke hadde mulighet til å delta første gangen. En fullstendig digital studiehverdag var anstrengende når det kom til læring. Sosialisering og samarbeid fungerte dårlig over nett, mens forelesninger var vanskelige å følge med på. Mangelen på fysisk kontakt med sine medelever og i stedet sitte alene foran en skjerm var krevende for motivasjonen og interesse.

5.1.2.1. Skole

Introduksjon:

Skole som kategori innebærer hvordan oppbyggingen av hverdagen i skolesammenheng har bydd på utfordringer som må løses. Struktur i forhold til forelesninger, lesing av pensum, skriving på oppgaver og ikke minst opplevelsen av å gå fra en fysisk til en digitalt timeplan.

Under kodingen var jeg i sterk tvil om denne underkategorien skulle tilfalle studiekvalitet alene, men ettersom sammenligningen mellom intervjuene kom tettere sammen fattet jeg beslutningen å holde dem separert på bakgrunn av hvor rik empirien rundt forming av studiehverdagen var.

Empiri:

Rutiner omfatter de rammer studenter bygger for å gjennomføre sine hverdagslige mål, noe som før korona bygde på pilarer som fysisk tilstedeværelse. Jeg snakker her om fysisk oppmøte til timer og planleggingen av reisen til campus. Overgangen til det digitale var vanskelig for denne innebygde rutinen som eksisterte fra tidligere erfaringer med skoleverk. I starten var skole over skjerm og tastatur, og grunnlag for dette viser seg sterkt forankret i at det var en forandring fra normalen, at det var en mer eksotisk måte å gjøre skole på som ikke var vanlig før den tid.

“For min del har det vært litt verre mener jeg selv. Mye av grunnen for det, jeg har mye lettere å ikke følge med når jeg ikke er der fysisk tilstede... Jeg blir jo ikke sett selv og da er det lettere for å gjøre litt sånn ja. ...Det med opptak er og veldig greit siden da kan du komme tilbake til det hvis du føler at du har gått glipp av noe og sånt. Det er kanskje den ene gode tingen med digitalt siden det kunne du ikke gjøre når det var fysisk, da kan du ikke gå tilbake å sjekke...” (Anders).

Denne eksotiske følelsen varte ikke lenge, og tidlig inn i semesteret fant informanter større utfordringer knyttet til digitale løsninger. Analysen indikerer at i stor grad det var friheten av å kunne strukturere hverdagen mer personlig enn før som var sentral. Digitale timer ble tatt opp på film og kunne ses senere, og fremfor å planlegge tid til reise og stelle seg for å bli sett offentlig, kunne vedkommende sove lengre og ha timen når det passet dem best. En lengre periode med tilpasning til den nye hverdagen var nødvendig, og selv lengre inn i semesteret når intervjuene ble tatt fant majoriteten av informanter fortsatt store utfordringer knyttet til denne friheten. Når jeg sier frihet, mener jeg frihet til å strukturere skoletiden som i stor grad befant seg på samme areal som fritiden, en kategori jeg har valgt å kalle fysisk miljø. Det er en kategori jeg skal komme tilbake til senere under erfaringer, sentralt for denne spesifikke

kategorien er hvordan friheten til å sette opp et eget dagsverk også innebar flere utfordringer for studenten når tidligere rammer for rutiner ikke lengre var tilgjengelig.

“Det er jo bare et sted jeg har skjerm, så det ender jo med at jeg stort sett sitter i den samme stolen døgnet rundt. Og sitter, prøver da å være disiplinert nok til å fram til et visst tidspunkt jobbe med skoleting, og så ha fri etterpå. Men det gjør også at man sitter å synes det er sinnsykt vanskelig å ta pauser... Man sitter å tenker at man prokrastinerer hele tiden, og når man først sitter og jobber så stirrer man på en skjerm og på tekst som ikke beveger seg og sånn. Så det er jo, jeg gjør jo så absolutt så godt som jeg kan for å få til, men faen så vanskelig det er.” (Tor).

Frihet til å foreta egne valg er stort sett bra, men for noen kan dette bli for mye ansvar. da spesielt uten noen form for tilknytning til et fysisk område eller følelse av tilhørighet til en gruppe. En er student ved NTNU, men uten andre studenter å forholde seg til og undervisningstimer som foregår over nett kan strukturering av hverdagen by på utfordringer. Når det er sagt er det ikke alle som har møtt samme problemet, det er også positive sider.

“... jeg føler jeg bruker mindre tid fordi det er mer effektivt i form av at jeg, jeg trenger ikke kjøre til og fra forelesning for eksempel. Jeg kan egentlig bare sitte å lese, og se forelesning på pcen og får med meg mer fordi jeg kan ta ting på pause hvis jeg ikke forstår noe, og notere...” (Hans).

Personer med klare rammer for skole og fritid kan fint klare seg til tross for restriksjoner og annet, og av de fem informantene som ble intervjuet var spesielt Hans svært positiv til situasjonen om hvor mye mer tilgjengelig digital undervisning var og at den var mer tilpasset hans egen måte å studere på.

Oppsummering:

Studenters rutiner innen skolesammenheng var et større problem for mange. Av de fem jeg intervjuet på det tidspunkt som var vårsemesteret 2021, var det kun en som stilte seg positiv til nye rutiner i eget skolearbeid. Denne informanten hadde klart å legge frem en planlagt

hverdag mellom skole og fritid og stilte seg sterkt positiv til en fortsettelse av det han hadde satt igang selv. Blant de fire andre var det i likhet til nummer fem positivitet knyttet til skolens løsninger for en håpløs situasjon med smitteforetak, men der stoppet enigheten. For dem som studenter var rutiner i skolesammenheng en anstrengende affære når det var dem selv som holdt kontroll over studiehverdagen. I start når den digitale hverdagen var ny og frisk var den også lettere å strukturere, men etter lengre perioder under det nye systemet var det et ønske blant informanter om å vende tilbake til slik det var før.

5.1.3. Fritid

Introduksjon:

Som nevnt i temaet om studiekvalitet er hovedprosessen av å være student å kunne utdanne seg i retning arbeidslivet, men når det er sagt er ikke rollen som student en rolle som utspiller seg hundre prosent av tiden en er våken. Tiden utenom studiet er også en stor del av tilværelsen, og i likhet med utdanningen har også måten informantene disponerer fritiden på måttet tilpasses situasjonen.

Fritid er blitt lagt som en hovedkategori med en tilhørende underkategori for hobbyer. Fritid og relasjon har overlappende elementer til seg og var under tid vurdert som underkategori til relasjon. Fritid og relasjon, mens flere likheter mellom seg, er det flere aspekter ved fritid som ikke direkte overlapper, og som en vesentlig del av studenttilværelsen vil jeg argumentere for at fritid trenger en egen kategori. Noen punkter inneholder trender som går inn mot relasjonskategorien, men beholdes til fordel for forklaringskraften til en stående kategori som har mange sider til seg, også relasjon.

Empiri:

Fritid er som nevnt en annen sentral del av tilværelsen som student, perioder utenfor direkte skolesammenheng som blir brukt til aktiviteter og interesser. Fra empirien er det primært to sider ved fritidsinteresser, den digitale og den fysiske. Hobbyer innen digitale og fysiske format kommer jeg tilbake til senere, i denne omgang er det erfaringen rundt digital og fysisk fritid som er av interesse.

I første omgang var jeg forberedt på en liknende situasjon som med studiekvalitet hvor digitale løsninger hadde overtatt for den fysiske, men dette stemte ikke. Det var absolutt flere tiltak, sett av den fysiske varianten ikke var tilgjengelig eller trygg i bakgrunn av smitte, hadde fysisk aktive informanter funnet løsninger for å kunne fortsette sine interesser. En interesse mange deler er kjøp av varer og tjenester, ofte da i form av klær, utstyr eller bøker. Det har i mange år vært digitale tjenester for denne typen tjenester, men det var først under pandemien flere av informantene tok til å bruke tjenesten. I tradisjonell handel på et fysiskt areal var det en sikkerhet knyttet til hva du kjøpte og tok med hjem, noe man ikke får gjennom digitale kjøp av fysiske gjenstander. Når det er sagt har mange nettbutikker ordninger for å hjelpe på dette, spesielt da innen returnering av varer og garantier.

“Jeg har begynt med netthandel. Jeg kjøpte min første ting i mars i fjor, rett etter at coronaen kom.” (Sara).

Med butikker stengt ned og i stor grad stengt innenfor husets fire vegger fant Sara i likhet med mange andre en interesse i kjøp av gjenstander over nett.

“Jeg trenger ikke en eneste av de tingene jeg har kjøpt. Spesielt ikke koppen med Nicolas Cage på.” (Sara).

Online shopping er langt fra noe nytt fenomen og er noe bedrifter tar seg god bruk av. For Sara var det mest innkjøp av gjenstander som var interessante men ikke nødvendigvis viktige for tilværelsen. Netthandel var et essensielt alternativ når fysisk handel ikke var mulig eller ansett som trygt og en erfaring som var god og ta med seg videre. I likhet med den digitale overgangen til studering, stiller informanter seg positive til ordningen, men savner å kunne reise ut av hjemmet for å handle.

På temaet innkjøp var også mathandel omtalt, med varelevering av mat på døren som en funksjon med positiv virkning. Matbutikker fikk spesialtillatelse til å være åpne ettersom vi fortsatt trenger å spise, og mange butikker la også frem tilbud om varelevering på døren. To informanter som begge under deler av pandemien var i karantene opptil flere ganger var sterke tilhengere av denne muligheten ettersom alternativet ville være å sulte. Uten familie i

nærheten som kunne handle for dem, var slike tilbud vesentlige for smittede og usmittede i karantene.

“Jeg trodde aldri jeg skulle bestille mat hjem, på døra. Det var nødvendig med tanke på koronaisolasjon.” (Tor).

Mens bestilling av matvarer på døren var viktig, var det i liten grad bruk av apper slik som Foodora og Wolt. De er i hovedsak digitale bedrifter med tilknytning til lokale matserveringssteder og sender matbestillinger på døren til kundene. Servicen er ikke dyr sammenlignet med vanlige matleveringstjenester som firmabiler for pizzeriaer, men som studenter er slike tjenester mest forbeholdt sjeldenhetene.

Innkjøp av alkohol var en av de temaene jeg hadde i noen grad gjort meg opp en forventning om. Bakgrunnen for dette var den tanke at kjedsomhet og alkohol fort kan gå hånd i hånd, en tanke andre informanter også hadde teorier om.

“Brussinkjøp har gått i været. Alkohol er ikke der jeg synes det har gått merkbart opp. Jeg antar jeg er den eneste du spør som svarer det, men jeg skal nå svare ærlig iallefall.” (Tor).

“... jeg drikker ikke mye generelt heller for å si det sånn. Men akkurat nå så er det veldig lavt. Jeg drakk en gang forrige måned og ellers etter det så var det nyttår. Så det er lenge siden.” (Anders).

Hos informantene var det liten interesse rundt alkoholforbruk under og etter lockdown, men det var hos flere en forventning til økt forbruk hos andre. Selv i den perioden han var i karantene mente Tor at han ikke hadde økt sitt konsum. Andre informanter rapporterte ikke økt bruk av alkoholholdige drikker siden pandemien startet, noen med redusert forbruk. Alkohol virket mer som et verktøy for en sosial sammenheng, ikke som et middel alene i hjemmet. Sett at sosialisering ofte gikk over nett og festing ikke var et stort tema for noen, var også alkoholforbruket gått ned.

Som nevnt fra start til delkapittel vil jeg ikke gå inn dypere på vennskap, men det er verdt å se nærmere på hvorfor studenter i sin fritid hadde uvilje mot å møte venner utenfor hjemmet og hva slags alternativer de fant. Hovedsakelig var det en blanding av frykt for smitte, restriksjoner og nedstengelse av offentlige arenaer for møte som stod til grunn. Frykt for smitte har jeg nevnt tidligere, men i det store var det faren for smitte ved offentlig transport og hva det å bli smittet ville bety for informanten selv. Restriksjoner og nedstengelser varierte avhengig av smitte i landet som i seg selv skapte uro, men hovedsakelig var det smitte informanter var fokusert på.

“Jeg har jo forsåvidt blitt kjent med de i kollektivet da, så det hjelper jo veldig. Men sånn ellers sånn som med klassekamerater og sånn så blir man jo litt kjent med de på skolen, men møter de veldig sjeldent utenfor fordi at du... Du får litt sånn koronaangst da.” (Mari).

Til tross for restriksjoner og smittefrykt var det ikke slik at studentene oppholdt seg helt alene, tvert imot. Mange studenter i Trondheim bor i kollektiver sammen med andre studenter. Andre bor også i studentbyer som er store blokker med studenthybler og fellesarealer. Når uteområder og andre arealet er nedstengt har de man bor sammen med vært til stor støtte for sosialisering og aktivisering i fritiden.

Ikke alle som flytter opp har kontakter de kan forholde seg til fra start, det er en stor del av erfaringen å bli student og skape et nytt sosialt nettverk der de flytter til, og studentorganisasjoner som Sit og studentsamfunnet arrangerer til vanlig slike sammenkomster fra start av, og gjennom semestre. For informanter utenom en som bodde alene var det gjennom kollektivet muligheter for tidsfordriv og fritidsaktiviteter ble mulig å gjennomføre. For enslige ble digitale løsninger brukt som erstatning.

Oppsummering:

Ved nedstengelse av samfunn og generelt strenge tiltak mot smitte, har studenter, spesielt de som er vant til å være ute, måttet finne alternative måter å bruke sin fritid på.

Interesser som shopping i digitale butikker hadde økt, og mens de fungerer som digitale erstatninger var det lite som tydet på at ren digital shopping ville fortsette etter at butikker

åpnet igjen. Muligheten for å kunne handle digitalt var likevel en vesentlig faktor i tilværelsen, en god løsning for en vanskelig situasjon hvor det fysiske ikke var tilgjengelig.

Matvarehandel deler flere av de samme fordelene som online shopping gjør i at det er en service som er blitt mer vanlig under pandemien. Handel av mat er vesentlig, spesielt da for de som var i karantene og er et godt tilbud mot smitte. Leveringstjenester som Foodora var langt mindre brukt enn forventet, men grunnen for dette var rent økonomiske ettersom studenter har et visst budsjett å forholde seg til.

Alkoholbruk hos informanter var forbeholdt sosiale sammenkomster og så derfor en nedgang i forbruk under nedstengelser og smittebølger.

Situasjonen der de bodde viste seg å ha en sterk effekt på hva som kunne brukes, jeg snakker da om de som bor i kollektiv med andre, personer som de har blitt kjent med etter å ha bodd nært i en periode. For studenter som bor alene var situasjonen noe mer utfordrende, spesielt da under de verste perioder hvor alt utenom butikker var stengt.

5.1.3.1. Hobbyer

Introduksjon:

Hobbyer er en underkategori av fritid og mens jeg nevner hobbyer i andre sammenhenger, ble erfaringen av tid til hobby og utføringen av typer hobbyer en vesentlig del av tilværelsen, nok til å rettferdiggjøre et eget kapittel.

Empiri:

Bruken av hobbyer og rollen de spiller i en hverdag er ikke bare vesentlig, men helt grunnleggende for informantenes livskvalitet. Noen har aktive hobbyer utendørs eller på arenaer som treningssentre, andre har interesser som kan utføres innen hjemmet. Alle har en form for interesse eller aktivitet de liker å legge tid i, som i flere tilfeller har måttet tilpasses situasjonen i samfunnet. Jeg nevnte den fysiske og digitale forskjellen i kategorien fritid og utredet for den der i en sosial sammenheng, noe som også bærer over til hobbyer.

Hobbyer med fysiske aktiviteter til seg var mest vanlig blant informantene og var også typen hobby som var mest utsatt for pandemien i form av tilpasning og gjennomførbarhet sett i

forhold til restriksjoner. Gjennomføring av hobby, spesielt da de som krever en form for offentlig arena slik som treningssenter og liknende var ekstremt utsatt, og var i større perioder nedstengt for informanter, alternative løsninger var nødvendig. Anders driver med semi-profesjonell styrketrening på et studio som ble stengt ned på grunn av restriksjoner, noe som gjorde den nesten daglige treningsøkten vesentlig vanskeligere. Løsningen på trening med et midlertidig stengt treningssenter kom gjennom en bekjent fra samme senter som lånte utstyr derfra som de kunne trene sammen med privat. Denne løsningen holdt han frem til treningsstudioet fikk åpne igjen senere i semesteret, med veldig strenge krav til bruk slik som vasking av utstyr og antall personer inne av gangen.

“Etter det åpna så var det jo veldig mye vasking, og du skulle vaske alt du hadde tatt på, med klor og sprit, vaske gulvet og håndtak på dører og alt mulig slags ting og så skal du og skrive under når du har vært der, skjema for at du har vaska.” (Anders).

Anders sin løsning var bruken av kontakter til sin hobby med en felles løsning inntil smittefaren var lav nok til at ting kunne åpne seg igjen, og det var det samme for andre. Mari og Hans var begge brukere av treningsstudio, men når det stengte ned fant de seg raskt alternativer. Mari kjøpte seg utstyr til å trene hjemme med, mens Hans begynte med jogging utendørs. Målet for dem var bevegelse og fysisk utførelse. Når fasiliteter stengte fant de løsninger som tilfredsstillte behovet inntil situasjonen forbedret seg.

“Jeg har jo ikke vært en ivrig turgåer noen gang når treningssenter er stengt og så, så har du ikke noe valg. Jeg må jo bevege kroppen litt så tur har jo kanskje blitt en ny hobby, men det er ikke en hobby jeg kommer til å ta vare på, for med en gang treningssenteret åpner så blir det ikke noe særlig tur igjen. Det er mer en erstatning.” (Hans).

Åpning og stenging var en gjentakende prosess gjennom denne perioden, men informantene fant alltid løsninger for hvordan de skulle kunne utføre sine mål med hobbyen. Når det er sagt var også bruk av hobbyer utenfor Trondheim et tema sett at nedstengingen av campus og full digital undervisning gjorde hjemreise til et alternativ for mange under første del av pandemien. Hans gikk fra treningssenter til turgåing, da primært i sin hjemby mens

undervisning foregikk digitalt, og mens det var en fin erstatning for ren fysisk aktivitet var det ingen permanent løsning.

Ovenfor så vi på fysiske hobbyer med alternative løsninger fra normalen. Andre hobbyer var designet for å gjøres hjemme til å starte med, men ofte hadde de også fysiske trekk ved seg som måtte tilpasses.

“...så ser jeg mye filmer, spiller litt, og leser mye bøker, og hører på musikk.

(Intervjuer) Har dette forandret seg noe etter corona traff inn?

Jeg spiller mer, ja og hører mer på musikk, egentlig.” (Sara).

“Jeg har fått mer tid til å gjøre andre ting som jeg interesserer meg i da. Sånn som strikking og brodering, og lesing av annet enn pensumbøker. Frivillige bøker kan man vel kalle det.

(Mari)

Lesing av skjønnlitterære bøker, strikking, brodering, den typen hobbyer som i stor grad utføres alene, er tilsynelatende aktiviteter som ikke krever fysiske fasiliteter. Det er bare delvis riktig ettersom utstyr for aktiviteten trengs, i form av nye, uleste bøker, garn og nøster, etc... Igjen blir bruken av digitale butikker redningen. Kjøp av utstyr over nett og levert gjennom post var en viktig forsyningslinje for informanter, noe jeg har snakket om tidligere og velger å gjenta her. Muligheten til å bestille varer over nett og få dem levert på døren eller på nærmeste postkontor var en vesentlig faktor for informanter som ellers da ville ha manglet utstyr eller måttet utføre nye risikovurderinger mellom smitte og interesser, en vurdering mange vil ha måttet ta kontinuerlig. Selv hjemlige hobbyer om man kan kalle dem det, kan ha elementer til seg som krever bruk av tradisjonelle fasiliteter. Bokhandler, butikker for utstyr, den digitale overføringen av disse fasilitere fra en reise til et klikk over nett har vært uvurderlig for studenter, og har for flere vært en prøvelse for en ny måte å handle på. Sara var mest aktiv på akkurat netthandel, men også de fire andre informanter beskriver en økning i netthandel som en løsning for når det fysiske er nedstengt, og risiko for smitte er en faktor for hver gang de reiser ut hvor de er andre mennesker tilstede.

Avsluttende for hobbyer vil jeg se nærmere på den andre siden av aktivitet, den digitale, som under pandemiens start har vokst til ekstreme numre globalt da spesielt under salg av digitale spill som har økt med hele 60% (Clement 2021). Med en økning av tid brukt innenfor hjemmet er kanskje ikke en økning overraskende, samt at digitale spill som et medium har vært stigende også før pandemien. Hva som er av interesse er hvordan spill som hobby har fungert under pandemien hvor skoletid og fritid har funnet sted på samme areal i mange instanser. Mens vi tidligere har snakket om hvordan det har blitt gjort tiltak for hobbyers utførelse til tross for smittetiltak, har vi enda ikke sett på den andre siden, hvordan nær konstant tilgang på en digital form for hobby har skapt utfordringer for studenten.

Digitalisering av skolehverdagen førte til at den personlige pcen ble studentens viktigste verktøy samtidig som den også var plattform for en mengde andre aktiviteter som sosialisering og fritidsbruk som da for eksempel gaming. Gaming er et lånord fra engelsk og brukes til beskrivelse av spill i digitale formater slik som på pc, konsoller eller mobilen. Med langt mer tid enn før brukt hjemme i stuer og på rom har gaming blitt en fremtredende hobby for mange også hos mine informanter. Det var da spesielt hos Tor og Sara digitale spill var et stort tema og en hobby de drev med ofte.

“Ja, det er mye gaming for tida... akkurat det som jeg har nevnt er jo mest for det sosiale... det er jo også et element av at opp i alt det her er det en ting jeg er god på, sant? Og det er godt å få demonstrert at man mestrer noe.” (Tor).

“(Intervjuer) Bruker du mer tid alene nå enn du gjorde før? Nei, det gjør jeg ikke. Av den enkle grunn av at her står playstationen min her rett i stua. ...Det er en positiv bivirkning det er det, det at playstationen min er i stua. Jeg føler og at jeg har en grunn til å stå opp om bare for å sette meg i sofaen og spille.” (Sara).

Gaming som hobby var en del av tilværelsen på flere plan. For Tor hadde gaming et sosialt element til seg og var en måte å holde kontakt med venner fra andre steder enn i Trondheim. Som eneste informant som bodde alene var det sosiale aspektet vesentlig, han var også den eneste blant informantene som hadde hatt corona under studietiden etter at intervjuene ble tatt. Sara på sin side brukte gaming mer som tidsfordriv og en mekanisme for å komme seg ut

av rommet hver dag. Som boende i kollektiv var stuen også et areal hvor hun kunne møte de andre boende for sosialisering.

“... har jeg og noen venner av meg startet med sånn regelmessig among us gruppe. Vi startet som en gjeng, og det ble liksom venner av venner av venner, etc... er jo mest for det sosiale og det har jo mest verdi for meg på grunn av det sosiale, men det er jo også et element av at opp i alt det her er det en ting jeg er god på, sant? Og det er godt å få demonstrert at man mestrer noe.” (Tor).

For Tor som bodde alene i leilighet og hadde før intervju vært i isolasjon på grunn av smitte var gaming ikke bare en hobby, men en kanal for sosialisering med bekjente som han ellers ikke fikk kontakt med eller hadde mulighet til å reise ut for å treffe. Et potensielt problem kan imidlertid oppstå når interessen for hobbyen tar over for tid til resten av dagens gjøremål slik som skole. Som hobby har gaming mange positive sider til seg, men det må settes grenser for hvor mye tid som kan settes av for at ikke interessen skal gå ut over rollen som student under utdanning.

Undervisning og studering foregikk primært på campus til korona ankom Norge.

Nedstengelse av campus, strenge tiltak og annet førte til at studentrollen gikk direkte inn i hjemmet. For flere kan arbeidsplassen og fritiden ha fysiske arealer til seg, og koblingen mellom student og fritid på samme sted gjorde dette vanskelig. Gaming og skolearbeid har argumentativt en enda svakere grense mellom fritid og skole sett at for mange foregår begge aktiviteter på samme skjerm med tilgjengelighet på hobby tjuetimer i døgnet også under skoleundervisning.

“... det å jobbe med fag utenom forelesninger og sånn blir både alene og helt på eget ansvar. Og da er det veldig vanskelig å være disiplinert. Veldig vanskelig å holde kontroll, for da, det har blitt litt ekstra for meg som bor alene er jo at jeg har stua og den må deles i to. Det må være helst må jeg sitte et sted å jobbe med skole og et sted å gjøre andre ting.” (Tor).

For sin del legger Tor det frem som en utfordring knyttet til disiplin og fordeling av areal til skole og fritid, og hvordan veksling mellom student og fritid har vært ekstra vanskelig i de

perioder hvor han ikke har kunnet bevege seg utenfor hjemmet. Igjen legges også smittevern til grunn, om hvordan reise til forskjellige fasiliteter utendørs har økning i smittefare til seg og blir derfor lettere å bli hjemme til tross for utfordringer knyttet til skolearbeid.

Oppsummering:

Hobbyer er en sentral del av tilværelsen og dens natur avhenger av interesseområder. Under deler av pandemien hvor bruk av tid til reise har ikke vært et faktum har studenter funnet seg mer tid til hobbyer enn før, da i noen grad på bekostning av skole. For hobbyer med fysiske restriksjoner slik som tilgang til treningssentre eller andre aktivitetsområder har informanter i likhet med skoleverk funnet frem til løsninger som til en større grad fungerer som erstatninger til smitten er nede igjen. Lokale restriksjoner har også vært en faktor for utførelse, spesielt i den første delen av pandemien hvor mange studenter valgte å reise hjem ettersom det ikke ble mer fysisk skole det semesteret. For de hobbyer som utføres i hjemmet har utfordringer ligget mer rundt tilgang på materialer, men i likhet med fysiske har alternative kilder, da gjennom netthandel blitt et godt alternativ. Gaming har hatt en enorm fremvekst under pandemien med lett tilgang for alle som er interessert i å prøve. I likhet med andre hobbyer i hjemmet har gaming i lengre tid hatt digitale markeder for salg av spill, og de fleste studenter har maskiner som kan brukes i sammenheng med gaming. Mangel på et fysisk miljø og en overdådig mengde tid utenfor hjemmet har også vært en faktor for bruk av tid til hobby, noen ganger da på bekostning av skolearbeid.

Informanter selv virker innstilt på at det har delvis å gjøre med selvdisiplin, men også en mangel på et fysisk skifte mellom skole og fritid.

5.1.4. Tidsbruk

Introduksjon:

Som en oppgave fokuserende mot hvordan studenter opplever koronasituasjonen kan kanskje tid som en egen hovedkategori virke noe merkelig. Opplevelsen av tid er likevel et gjentagende mønster i empirien, hvordan opplevelsen av tid virker forskjøvet fra normalen. Tid var en av de tidligste kodene og ble farget hver gang informant nevnte noe om tidsbruk. Koden ble senere sammenlignet med koder fra andre kategorier hvor ord for tid ble omtalt om ikke direkte. Denne nærheten til andre koder viste seg å være noe overlappende ettersom tid brukes i beskrivelser av det meste. Jeg velger likevel å sette av en egen kategori til tidsbruk gjennom den sentrale rollen tidsperspektivet hadde for tilværelsen under pandemien.

Et annet tema i kategorien er opplevelsen av stress og angst, følelser som forekommer i alle kategorier, men som fremstår mest tydelig gjennom opplevelse av tid. Stress og angst er ikke egne koder, men et gjentakende tema mellom koder. Jeg vurderte om jeg skulle legge dem som egen kategori, men bestemte meg mot det på grunnlag av hvor tett knyttet uttalelser om stress og angst er knyttet til opplevelse av tid og tidsbruk.

Empiri:

Mens tid har mange elementer til seg er det erfaringen, eller mer korrekt opplevelsen av tid som står i fokus og hvordan studenter har måttet tilpasse seg en vesentlig forskyvning av tidsbruk i en vanlig hverdag.

Campus er stengt ned og nærmest alt av skole blir satt over til et digitalt format. Smittefrykt, karantene, og mangel på andre fasiliteter binder studenten til sitt eget hjem med de samme omgivelsene dag ut og dag inn.

“...utfordrende å holde en døgnrytme uansett, når man ikke har en full timeplan. Eller en full dag. Det er spesielt vanskelig når man bor alene, for da har man ingen andre å forholde seg til, ingen som kan hjelpe med å regulere.” (Tor).

Foruten timeplaner for undervisning og obligatoriske oppmøter for fag har studenter i stor grad måttet sette opp sin egen hverdag både til skole, sosialt og annet. Det er likevel et argument å vise til hvordan en ensformig tilværelse inne i sin egen leilighet kan virke anstrengende på planleggingen av tidsbruk til skole og annet, ikke minst når begge roller finner sted på akkurat samme areal. Undervisning blir i stor grad tatt opp og kan ses senere, de daglige gjøremål blir så forskjøvet ettersom det ikke finnes rammer å forholde seg til slik som i en vanlig skoledag, jobb eller andre avtaler.

“... for da har jeg et klokkeslett der jeg burde stå opp til og hvis ikke jeg har det så... så blir da klokka bare ett, to eller tre for jeg både står opp og legger meg.” (Sara).

Struktur for hverdagen er for mange en viktig faktor for å få ting som skole gjort. Mangel på struktur samt et begrenset areal å oppholde seg på, tidsbruken og ikke minst døgnrytmen kan fort forskyves om det ikke er noe å våkne opp til som krever et fast tidspunkt.

“Studieplassen er jo den samme plassen jeg sover og sitter og slapper av, så det kan jo, kan lett dette av og begynne å gjøre noe annet enn studiet.” (Anders).

Det fysiske miljø sammen med utfordringene knyttet til rollefordeling er noe jeg vil komme tilbake til senere og nevnes her for sin sterke tilknytning til erfaring av tid og forskyvingen når en befinner seg på samme sted over en lengre periode.

Overgangen til den digitale hverdag brakte også med seg nye muligheter for studenter ettersom det ikke var behov for planlegging av reise til skole, men man kunne i stedet sove lengre og fortsatte rekke timer som startet tidlig.

“... det var veldig tidlig forelesning og jeg hadde ikke sovet så mye så jeg var veldig trøtt... jeg endte opp med å sovne... Hvis det hadde vært på campus så hadde jeg definitivt ikke sovna ihvertfall.” (Anders).

Til tross for at undervisning fant sted på samme areal som fritiden var det også en lysere side ved hvordan tilgang til undervisning ble gjort enklere i form av at den kunne foregå hvor enn det passet informantene best. Reisetid til skole var ikke nødvendig for å følge undervisning, og var i perioder heller ikke mulig ettersom skole var nedstengt. Disiplin ble satt på prøve i en mye sterkere grad enn før ettersom det ikke var lærere eller medelever til å sjekke deg på andre siden av skjermen.

Stress er også en måte å oppleve tid på, i den grad at personen som stresser ikke føler de har tilstrekkelig med tid til å kunne fullføre sine mål. Graden stress påvirker individet vil variere, og mens langt fra et nytt fenomen hos studenter var det et tema som ble lagt frem som noe pågående under semesteret. Utenom eksamensperioden var det først lite som tydet på at

koronasituasjonen hadde påført studentene mer stress enn tidligere, men ved å legge stress over til angst ses merkbare erfaringer knyttet til tidsbrukt rettet mot skole og privatliv.

“Ja jeg har jo den angsten for å stryke, jeg føler ikke at jeg henger med.” (Sara)

Med skole nedstengt og undervisning flyttet til digitale formater fant informanter seg med mer tid til overs enn før. Skole og arenaer for kultur og sosialisering var redusert om ikke stengt ned helt, og gjorde variasjonen mellom skole og fritid langt mindre enn tidligere. Mangel på motivasjon og liten mulighet for stimulering av den faglige hverdagen over internett virket ødeleggende for motivasjonen, som igjen førte med seg økende grader av angst for hvordan semesteret ville ende. Når det er sagt var det også tegn til stress utenom skole. Primært knyttet dette stresset seg til smittefrykt og spredning, en såkalt risikovurdering over situasjoner hvor personen befant seg i nærhet av andre personer utenfor hjemmet. Jeg snakket om frykt for sosialisering i kategorien venner og bruker det samme utsagnet fra Mari og hennes åpenhet til smittefrykt som illustrasjon av angst for smitte.

“Du får litt sånn koronaangst da. Du vil på en måte ikke ut å møte mennesker fordi, tenk om... Ja.” (Mari).

Mari er mest uttalt når det kommer til usikkerheten rundt andre mennesker, men langt fra den eneste. Alle informanter uttalte seg enten direkte eller indirekte om usikkerheten rundt å møte på andre, fremmede mennesker.

“...det er en ting jeg merker iallefall når jeg var hjemme i julen da prøvde jeg mer å unngå å møte folk...” (Anders).

“...jeg har ikke vært på byen etter at de stengte det ned i mars 2020. Kan ikke huske jeg har vært på byen.” (Hans).

Anders og Hans var mer modererte om frykt for smitte i det offentlige og var de to mest fysisk aktive av informantene. Det var likevel en høy terskel for sosial aktivitet med andre grunnet smitte. Vurderinger måtte gjøres over hvor stor smittefaren var kontra aktiviteten.

“Jeg føler jeg burde, at det er forventet at jeg gjør det, at jeg arbeider med det hver dag, at jeg øver hver dag. At jeg ser på alle forelesningene hver dag. Jeg gjør ikke det vet du. Jeg har sett på to minutter av en forelesing denne uken og det var i går kveld.” (Sara).

Stress kan også knyttes til skyldfølelse, om hvordan mangel på disiplin til det nye formatet fører til stress over vanskelighet for å klare å følge med studiet. Selv om muligheten for å se undervisning er tilgjengelig hele tiden er det ikke nødvendigvis motivasjon til det, noe som kan bygge seg opp jo lengre det vedvarer. Et digitalt format er ikke for alle, og uten en tidsramme slik som en fysisk tilværelse på campus gir, blir tid en mer flytende følelse som fort renner ut for en vet ordet av det.

Oppsummering:

Tid som kategori har fokusert på hvordan studenters opplevelse og erfaring av tid og tidsbruk har vært vanskelig på flere plan. Igjen går fokus over til det hverdagslige innenfor hjemmet og hvordan en ensformig tilværelse sliter på mentaliteten til den enkelte. Døgnrytme, tiden mellom skole og fritid, tilstander og roller kan fort smelte sammen når hele livet pågår på samme sted, selv om det er for en periode og en ny normal. Opplevelsen av tid og tidsbruk viser hvordan studenter kan fort falle utenfor når det ikke finnes rammer for deres tilværelse som studenter, og at selv frihet til helt eget oppsett av tilværelsen kan by på egne utfordringer, spesielt da innenfor de samme fire veggene.

5.1.5. Det fysiske miljø

Introduksjon:

Fysisk miljø var etter første koding en del av koden erfaring, en kode som var ment til å fremheve utsagn om erfaringer som student under pandemien. Etter første del av koding fant jeg meg vurderende til om den burde stykkes opp til mindre kategorier eller fungere som en assisterende kategori for de andre ettersom den tok del i nærmest alle temaer det ble snakket

om. Til slutt fant jeg meg nødt til å splitte den opp ettersom å beholde den ville i hovedsak resultert i gjentakelser fra alle andre kategorier. Det fysiske miljøet til studenten har også i noen grad blitt nevnt tidligere, men har et for sterkt teoretisk effekt til seg til å kunne utelates. Jeg har derfor valgt å legge den ved som egen kategori med fokus på forandringer i de fysiske omgivelsene.

Fysisk miljø ble i noen grad nevnt tidligere både i skolesammenheng og for visse typer av fritid. Det fysiske miljø er en kategori verdig sett hvordan forskyvelsen av normalen i stor grad er påvirket av hvordan det fysiske miljøet har forandret seg under pandemien.

Til tross for at de fysiske omgivelser ikke ble nevnt ofte direkte, var påkjenningen av den materielle forandringen store innen alle kategorier nevnt tidligere. Sosialt, studiemessig, fritid, og ikke minst opplevelsen av tid, det fysiske miljø var en påvirkning i alle disse kategoriene og kanskje den største utfordringen studentene stod ovenfor under perioden intervjuene fant sted.

Empiri:

Det fysiske miljø er kanskje den største utfordringen studentene har vært ovenfor da med tanke rundt opplevelsen av å være student. Når det er sagt har ikke skole og offentlige rom vært stengt ned hele tiden, men har i perioder vært åpne, både fullstendig og med restriksjoner for hvor mange som kan benytte seg av dem om gangen.

“En kjempeutfordring og ikke bli helt gæren av å sitte i det samme rommet døgnet rundt. Sånn er det å være student. Aleneboende student. Det jo på en måte det som andre syns er helt til å bli gærn av etter en uke...” (Tor).

For informanter var periodene med full nedstenging spesielt tungt ikke bare for skole, men for tilværelsen. Tor var den eneste informant som bodde alene i leilighet, alle andre bodde i kollektiv med flere andre, men selv da var tilværelsen tung når husets fire vegger var det daglige oppholdsstedet. Tor bringer likevel frem et interessant tema som ikke blir har blitt omtalt mye i verken aviser eller andre medier, at det finnes studenter som bor alene. Det finnes løsninger for hvordan en kan stimulere hverdagen som å reise ut i det offentlige når steder ikke var stengt ned.

“...bare for å ikke sitte i det samme rommet døgnet rundt, så jeg har prøvd, jeg har prøvd å ha steder jeg kan dra til, men det involverer jo på en måte både å sitte på kafe og ta kollektivtransport, og det er akkurat det som er vanskelig nå.” (Tor).

Det fysiske miljø ble lagt til hjemmet når pandemien var i sine verste perioder, men også når deler av samfunnet åpnet igjen. Faren for smitte var alltid en faktor for hvor du skulle oppholde deg og for reise med offentlig transport, noe som gjorde hjemmet ikke nødvendigvis attraktivt, men det tryggeste alternativ for å unngå smitte.

Digitaliseringen av skole var også en fjerning av det fysiske skolemiljø, den beste løsningen for en vanskelig situasjon, men også en ekstrem utfordring for mange studenter. Mange klarte overgangen til det digitale, men som vi har sett fra kategorier ovenfor var det flere som slet med flere sider av sin tilværelse.

Undervisning utført digitalt for hele klasser er noe relativt nytt fra NTNU sin side, men for unge som er vant med streaming, Youtube og annet var spenningen knyttet til det nye formatet kortvarig og terskelen for å delta ble høyere. Snakke inn i sin skjerm med mange svarte skjermene som hørte på var for de som slet å snakke fra før, en stor utfordring som ikke ble gjort bedre under kollokviegrupper for gruppeoppgaver.

“Enten så sitter du og jobber for deg selv istedenfor å jobbe på grupper, eller så gjør du det ikke fordi, hva er vitsen liksom? Det blir så vanskelig å få gjort det fordi at du skal jo egentlig bruke den tiden til å diskutere med medelever, og når du da liksom krever litt mer effort å diskutere med medelever så ja. Er det enkelt å la være.” (Mari).

Det var liten forskjell for erfaringer med kollokvi mellom nye og eldre studenter blant mine informanter. Kontakt med medelever var nærmest ikke-eksisterende og gruppearbeid i et digitalt format holdt nye utfordringer og terskler til seg som studenter enten ikke var komfortable med eller hadde helt forstått. Bruken av kamera som verktøy og muligheten til å snakke med sine medelever var vanskelig samtidig som det var lettere å forholde seg stille.

Felles arbeid ble vanskelig å planlegge og utføre over nett av samme grunn, samtidig var det også lett å la seg distrahere.

For nye studenter, som to av informantene var, kjente de ikke studentene i klassen de var i så godt og hadde derfor langt høyere terskel for sosialisering med dem. Det digitale formatet manglet den muligheten en fysisk tilstedeværelse ville ha hatt for å knytte sosiale nettverk med sine medstudenter. I tilknytning til den digitale løsningen og hvordan informanter mente den fungerte var Sara den mest negativt anlagte.

“Det er en nødløsning som helst skulle vært avslutta i går.” (Sara).

Som ny student på NTNU og ny til Trondheim slet Sara med å skape et sosialt nettverk under pandemien. Jeg har tidligere snakket om dette i relasjon kategoriene og vil ikke gjenta sitat, men vise til relasjonen mellom et fysisk rom og sosiale nettverk.

Når det er sagt har jeg også lagt frem de mange lyse sider ved å ha et digitalt alternativ for elevene i en situasjon hvor fysisk tilstedeværelse ikke er helsevennlig. Av informantene var Hans den mest positive til digitale formater og har blitt nevnt i skole kategorien. Som ordning var en digital løsning sett på som noe positivt hos de fleste, men ble ikke sett på som en god permanent løsning annet enn hos Hans.

Tilhørighet til et miljø blir svekket når den eneste linken til skole kom gjennom digitale forelesninger. Denne mangelen gjorde skolearbeid i en institusjon de ikke følte seg som en del av vanskelig, for ikke å snakke om trivsel. Mange studenter valgte under første del av pandemien å reise hjem for resten av semesteret. De hadde reist opp og leid leilighet for å kunne delta på skole som studenter av NTNU, men med en stengt campus og et heldigitalt opplegg kunne slike fag like gjerne fullføres i hjemme de kom fra hvor det var relasjoner de kunne forholde seg til.

Sammenkomsten mellom hjemmet og skole er også en del av det fysiske miljø. To vesentlige deler av tilværelsen som ble utført og erfart på ett og samme sted under de samme omstendighetene. Rammer for studentliv, skole, undervisning og overgangen til en digital

tilværelse i hjemmet var mildt sagt vanskelig for flere, mer så når rammene gikk over i hverandre.

“... det å jobbe med fag utenom forelesninger og sånn blir både alene og helt på eget ansvar og da er det veldig vanskelig å være disiplinert. Veldig vanskelig å holde kontroll, for da, for meg som bor alene er jo at jeg har stua og den må deles i to. Det må være helst må jeg sitte et sted å jobbe med skole og et sted å gjøre andre ting.” (Tor).

Hjemmet var hvor du spiste, sov, slappet av og drev med hobbyer. Pensum ble også i noen grad lest der, men det var ikke en arena hvor informantene så på seg selv som den mest drevne studenten, den plass var campus. Selv etter at campus åpnet oppholdte flere av informantene seg primært hjemme. Smittefaren var fortsatt stor og undervisning ble fortsatt i stor grad gjennomført digitalt som forsikring om samfunnet skulle stenge ned igjen.

“Siden smitten begynte å gå opp igjen, ting begynte å stenge og jeg måtte blant annet teste meg. Så jeg bestemte meg for å prøve å holde meg hjemme mer eller mindre, så mye som mulig ihvertfall på det tidspunktet.” (Anders).

En lysere side er hvordan overgangen til et skolemiljø på et digitalt format gjør det lettere for studenten å utføre skolearbeid med alle materialer tilgjengelig. Når undervisning er tilrettelagt digitalt er også ressurser som pensum også tilgjengelig sammen med pensumbøker de har kjøpt i start av semester, noe som kan gjøres på nett.

“Jeg føler jeg får mer med meg og lærer mer. Det jo begrenset hvor mye du får med deg hvis du sitter i en forelesning... Så for eksempel det som ble sagt fem min før, så nå når du har den pauseknappen nå da, når vi ser forelesning digitalt, den sørger for at jeg får med meg absolutt alt.” (Hans).

Digital studium er ikke nytt, men har fått en langt større rolle under corona og blitt en form for undervisning på lik linje med fysiske. Digitale klasser er ikke for alle, men mange av de digitale løsningene som ble presentert og brukt har vært effektive substitutter mens

smittefare var høy. Om en er student som ikke er interessert i å ha den fysiske tilhørigheten til skolen er digitale løsninger også gode, selv om det trengs en del mer disiplin fra den enkelte.

Oppsummering:

Det fysiske miljø for studenter har befunnet seg på skifte mellom digitalt og fysisk med den digitale som en erstatning mens smitten var på sitt verste. Uten en fysisk tilstedeværelse på skole og de aktiviteter som medfulgte var det vanskelig for studenter å opprettholde sosiale nettverk med sine medstudenter. Isolasjon er et sterkt ord å bruke, men for mange kan det ha vært den rette følelsen, spesielt de som bodde alene i leilighet under periodene med full nedstenging.

Roller som student uten en fysisk arena for studering og skolearbeid var en prøvelse for mange, eneste alternativ for en periode var kollektivet eller leiligheten i Trondheim, et areal med lite i form av stimulering for studenttilværelsen.

5.2. Risiko som en samlet forklaringsfaktor

Ovenfor har jeg presentert og utfoldet om det analytiske perspektivet og funnene fra data gjennom studien. Grounded Theory krever en åpen inngang uten forutbestemte teoretiske rammeverk og linser, en induktiv tilnærming hvor data tilrettelegger for teori.

Gjennom analysen av innsamlet datamateriale finnes det flere teoretiske forankringer som kunne være tilpasset til utforming av et teoretisk perspektiv. Formål med undersøkelsen var å avdekke studenters hverdag, deres utfordringer og erfaringer fra corona i tider hvor samfunnet var stengt ned eller under sterke restriksjoner. Jeg trengte derfor en teori som kunne dekket flere samfunnsområder og forholde seg aktuell. Gjennom litteratursøk og selve analysen kom jeg frem til at risiko var det mest fremtredende i en students livssituasjon. Valg og bruk av teori har blitt diskutert tidligere i kapittel 3 og vil ikke gjentas her, men jeg vil argumentere for hvorfor jeg valgte Beck hans begrep om risiko nedenfor.

Risiko om smitte var en tilnærming som formet seg gjennom analyse og senere ekstensive litteratursøk rundt pandemien og studenter. Ideen rundt medført risiko og katastrofer påført

gjennom den økende moderniseringen av verdenssamfunnet og globalisering var kort fortalt svært godt tilpasset materialet fra start, selv jeg ikke visste det på den tiden. Håndtering og kalkulering av risiko både bevisst og ubevisst er noe studenter og resten av befolkningen har måttet forholde seg til daglig, enten personlig eller gjennom regler satt frem av samfunnet. Vurdering av smitte sett i forhold til samfunnsinstitusjoner som venner og familie, og arenaer som skole og hjem. Gjennom en hverdag vil mange vurderinger foretas hvorav fare for smitte er en faktor. Tilgang på fysiske arenaer for sosialisering og kultur var også i stor grad påvirket av dette, enten gjennom statlige restriksjoner, eller for den enkelte om fare for smitte. Individualisering hos Beck viser seg også å være aktuell gjennom den svekkede effekten av sosiale institusjoner som skole. Individet må i større grad ta hånd om egen hverdag med mindre mulighet til å støtte seg til de fysiske og kulturelle rammene skolen og campus gir. Økt frihet som grunnlag for svekket sosiale institusjoner kan virke noe overdrevet, men det er fortsatt sant at med restriksjonene og overgangen til digital undervisning ligger det mer rom for å feile og mer press på studenten selv til å tolke sin risikosituasjon. Jeg ser risikosamfunnet som en høyst aktuell teoretisk forankring til min oppgave som skal brukes til å tolke og forstå de sosiale utfordringene som kom frem gjennom analysen. Jeg vil utdype videre om dette i neste kapittel.

6.0. Diskusjon og tolkning av funn

I dette kapitlet vil jeg diskutere med utgangspunkt fra funnene i analysen og min problemstilling om studenters hverdag under pandemien hvor jeg vil forsøke å svare på forskningsspørsmålet: Hvordan studenter forstår, opplever og forholder seg til korona hjemme og på skole?

Til diskusjonen vil jeg gjøre bruk av andre undersøkelser som illustrative og teoretisk forankret empiri for funnene i analysen. Hver av kategoriene fra analysen er relatert til de andre som sammen vokser frem nye mønstre for teoretiske modeller (Glaser og Strauss 2008). Fra analysen identifiserte jeg flere kategorier, med empiriske funn fra datamaterialet fra områder av informanters opplevelse av pandemien som jeg nå vil bruke til videre spesifisering på temaet. Hvert delkapittel tar for seg sentrale områder med funn og blir sett gjennom et oppfattet risikobilde. Før funnene som student under pandemien vil jeg først introdusere det oppfattede risikobildet til informantene i sin helhet, med Beck som teoretisk inngang.

6.1 Begreper om risiko

For å kunne forstå Beck må man først forstå begrepene han bruker. Begrepene er blitt beskrevet og utredet for i kapittel 2 om teoretisk perspektiv, men jeg vil gi en kort gjenfortelling nedenfor. Etter en kort repetisjon av begrepene knyttet jeg dem opp mot funnene fra analysen.

Bruken av Becks begrep har en støttende rolle for oppgaven. Begrep er valgt både for tilknytning til empirien og for praktiske applikasjoner uten stive beskrivelser som ellers ville ha bestemt føringen av empirien og ført med seg skjevheter som ikke er tikpasset funnene fra analysen. For formål med empiri til oppgaven gir teoretiske begrep empirien støtte uten å bestemme hva som blir sagt, men fremhever funnene gjennom tematikken de tilhører.

6.1.1.2. Risiko i samfunnet

For en oppgave som tar for seg opplevelsen av korona fra et relativt lite antall av informanters perspektiv kan en samfunnsrelatert beskrivelse virke forvirrende. Jeg vil argumentere for at å ha en viss forståelse for den daværende samfunnssituasjonen ikke bare er nyttig, men nødvendig for å forstå informanters perspektiv videre i oppgaven.

Risiko i samfunnet er en betegnelse på hvordan moderniseringen av samfunnet skaper nye former for verdensomspennende risikoer gjennom forskning og teknologi, samt potensialet til å løse dem. Mer tradisjonelle former for risiko som flom og hungersnød blir overskygget av nye former for risiko som kan ramme store deler, om ikke hele verden. Atomkrig er et slikt eksempel, men også nye former for sykdommer som på grunnlag av globalisering og økt mobilitet kan spre og utvikle seg raskere (Beck 1992).

Korona ble først oppdaget i Wuhan i Kina i 2019 med første kjente smittetilfellet den 11. Januar 2020. Allerede den 20. Januar kom rapporter om smitte utenfor Kinas landegrenser, blant annet i USA. I Norge ble første smittetilfellet registrert 26. Februar samme år og tiltak som nedstenging av ikke-essensielle fasiliteter som skoler og barnehager den 12. Mars (Tjernshaugen 2022). Viruset var ekstremt smittosomt og robust, med nye smitte rapportert inn fra verden over.

Spredningen av korona er et nyere eksempel på de nye verdensomspennende farene som finnes og hvordan moderne systemer kan bidra til å styrke dem. Den globale forsyningskjeden og økt reisingen blant individer er noen av måtene viruset spredde seg raskt på. Variasjoner av transport som fly kunne frakte viruset over en verdensdel på få timer, noe som ville vært utenkelig for hundre år siden. Med teknologisk fremgang for transport og reise er det også utviklet verktøy og kunnskap som kan benyttes til å arbeide mot viruset. Korona var langt fra det eneste farlige viruset som spredte seg, som Rouleau, Hällgren og Rond (2021) kommenterer burde vi ikke ha vært overrasket av korona når vi alt har vært gjennom ebola og svineinfluensa i nyere tid, og ikke minst spanskesyken i 1918. Ebola og svineinfluensa husker jeg enda godt da de ble omtalt i media, to virus med potensielt grusomme konsekvenser for de berørte, noe som gjentok seg i høyeste grad når korona først begynte å spre seg i 2019. Graden av samfunnsendring avgjort gjennom forsøk på å hindre smittespredning var likevel av en helt annen karakter enn sykdomsspredning i nyere tid.

Risiko på samfunnsplan har mange sider til seg og bringer andre frem i lyset. Et eksempel var forståelsen for hvor essensielle flere typer yrker var, såkalte kritiske samfunnsfunksjoner (Regjeringen 2021). Viktigheten til samarbeid mellom forskere for utvikling av en vaksine kan ikke bli utelatt, men det var de mer dagligdagse yrkene som fikk oppmerksomhet. Yrker innen helse, men også butikkarbeidere, søppeltømmere og leveringstjenester, arbeid som i stor grad ble tatt for gitt ble vesentlige over natten og holdt samfunnet i gang. Informantene var godt kjent med dette, og viste til at arbeid som involverte hjemlevering, matbutikk, teststasjoner og transport var de meste essensielle funksjonene som gjorde det mulig å overleve til tross for at så mye var stengt ned.

Sett fra et samfunnsperspektiv har korona flere likhetstrekk til spanskesyken fra 1918. Liang, Liang og Rosen (2021) beskriver de negative effektene på den globale økonomien, relasjoner internasjonalt og forsinkelser knyttet til effektiv behandling som likhetstrekk mellom de to utbruddene. Bruken av karantene og distansering ble også brukt den gang, og i motsetning til korona hvor de mest sårbare var eldre, angrep spanskesyken de yngre voksne, arbeidsstyrken til landene utbrudd skjedde. Tiltak mot smitte på nasjonale nivåer er altså ikke et nytt fenomen, og mens de to var forskjellige sykdommer med rundt hundre år mellom seg har konsekvensene flere likhetstrekk det er verdt å ta med seg videre. Bruk av mundbind, karantene er mer personlige tiltak som også ble tatt i bruk under korona, men har lenge vært i bruk hos helsevesenet og på sykehus. Nasjonale nyhetsoppdageteringer angående informasjon om viruset både i offentlige og private medier ble ikke nytt, men er erfaringer fra tidligere risikoer og katastrofer. Informasjon er viktig, både om risikoen, men også hva vi kan gjøre som individer. Idag har vi mer tilgang på informasjon enn noen gang før, noe som under isolasjon og nedstengelse har vært til stor fordel for de fleste. Mens jeg har valgt å bruke Spanskesyken som eksempel her, er det også andre tilfeller opp gjennom historien hvor informering og særegne tiltak var tatt i bruk for å hindre enda større katastrofer. Svartedauen er et annet godt eksempel, hvor selv med lite informasjon forstod personer at de måtte holde seg borte fra andre om de var blitt smittet, såkalte tidlige smitteforetak. Om man leser seg gjennom verdenshistorien kommer det frem mange slike eksempler, informasjon som kan komme oss alle til gode når risikoer blir til katastrofer.

Vi er nå kjent med faktoren smitterisiko fra et samfunnsperspektiv og hvordan historien kan hjelpe med å forebygge kommende hendelser med flere likhetstrekk. Neste bolk vil foreta seg noen aspekter av risikovurdering fra et mer generelt perspektiv. Perspektivene er direkte eller indirekte relatert til de to kategoriene og vil være nyttige knagger for punkter for hvordan informanter har vurdert sin situasjon for å finne de beste løsningene.

6.1.1.1. Risikovurdering.

Risiko i Beck sitt risikosamfunn er et konstruert fenomen, eksistensen av risiko er knyttet til vår viten om at den er der. Uviten om risiko betyr ikke at den ikke eksisterer, tvert imot, en ukjent risiko blir kjent i ettertid etter å ha utviklet seg til en katastrofe. Når en katastrofe inntreffer og man blir klar over den forstår flere risikoen som ledet opp til den, men innen da kan det være for sent (Beck 2006).

Viten om at risikoen for en kommende katastrofe eksisterer er ikke nødvendigvis synonymt med at graden for risiko kan reduseres. Graden av forståelse for hva risikoen er kan være vanskelig for de som ikke er eksperter, og selv om man forstår kan andre faktorer spille inn som gjør det vanskelig å handle. For den enkelte blir det mye å holde seg oppdatert om, noe som gjør tillit til kanaler for formidling av informasjon vesentlig. I Norge har vi NRK1 som statskanal som nyter stor tillit blant befolkningen, rundt 80% fra en undersøkelse gjort i mars 2020 (Medietilsynet 2020). Formidling gjennom media av regler og smitte foretak har vært sentralt, og mens andre plattformer for informasjonsformidling også har blitt brukt, nyter de ikke samme grad av tillit som NRK1 gjør. Facebook stilte spesielt svakt på tillit fra samme undersøkelse.

Informanter viste seg godt informerte om faren ved viruset og var i stor grad bevisst på hvordan spredning foregikk. Denne bevisstheten ble en del av intern diskusjon for handling, om faren for smitte tatt i betraktning til for eksempel reise på offentlig transport og nærhet til andre mennesker. Et gjentakende fenomen for bevisstheten var at de i flere tilfeller ikke var klar over statens nåværende regelsett. Omfattende nedstenging var påvirket av mengden smitte i landet, og ble senere forandret til å gjelde lokal smitte (Utdannings-direktoratet 2022). Muligheten til å holde seg informert om situasjonen var der, men kontinuerlig

oppdatering om hva som var åpent eller stengt viste seg å være mindre og mindre attraktivt for informanter til det punktet hvor alternative løsninger som ikke var avhengig av oppdatering om smitte ble satt i bruk. Tur utendørs istedenfor treningssenter, bli sittende hjemme fremfor å studere på campus eller på andre offentlige fasiliteter, ikke minst bruk av transportmidler var kun noen eksempler på omjustering. Isolering, også i stor grad selvpåført var en måte å håndtere risiko på. Mens det ikke nødvendigvis var mangel på informasjon, ble det hos flere lettere å fjerne så mye risiko som mulig, til tross for konsekvensene av slike valg, både sosiale og fysiske.

God risikovurdering avhenger av informasjon og formidling fra kilder med tillit, men når situasjonen rundt smitte og tiltak mot er ustabil kan det virke for flere vanskelig å følge med. Disse tiltakene er ikke bare noe som har påvirket deler av samfunnet, men i stor grad samfunnsstrukturene informanter gjør bruk av under en normal hverdag før korona. Nedenfor vil jeg gjøre rede for svakere tilknytning til institusjoner og økt ansvar for egen tilværelse.

6.1.1.3. Individualisering

I dette delkapittelet utreder jeg for hvordan mangel på fysiske arenaer for sosialisering og institusjonelle praksiser har hatt en påvirkning på informanter. Tilretteleggelse for en ny normal med større personlig ansvar hvor redusert bruk av fasiliteter og bruk av digitale verktøy utgjør majoriteten av valgene.

Individualisering er en konsekvens av risiko i samfunnet og destabiliseringen av samfunnsstrukturene. Individet frir seg fra tradisjonelle institusjoner på bekostning av muligheten til å kunne forholde seg til den tryggheten institusjonene gir. Sikkerhet blir byttet mot selvstendighet, individet setter seg selv i sentrum og blir ansvarlig for sine egne valg.

Med institusjoner mener jeg sosiale grupper som skole, arbeidsplasser og familie. Kort sagt grupper med egne praksiser, forventninger og normer innenfor samfunnsstrukturene. Sosiale institusjoner kommer mer detaljert hver for seg senere, i denne omgang er jeg interessert i å utrede for hvordan institusjonene forandret seg etter 12. Mars hos informantene.

De fleste vil huske tilbake til perioder spesielt i 2019-2021 hvor tiltak for å redusere smitte stengte ned ikke-kritiske samfunnsfunksjoner hvor smitte kunne forekomme (Utdanningsdirektoratet 2022). For studenter langt hjemmefra betydde restriksjonene å måtte bruke langt større tid i studiehjemmet både i og utenfor skolesammenheng. Mine data viste at institusjonen skole mistet i stor grad sin fysiske form slik som campus og fysisk oppmøte til fordel for digitale løsninger som var mindre smittefarlige. I det private var det mye det samme, med nedstengninger av butikker, utesteder og kafeer, som også bidro til at hjemmet var den letteste og kanskje og eneste arealet man kunne oppholde seg i. Hjemmet, et areal med stor variasjon blant den enkelte student både fysisk og sosialt, ble oppholdsområde for begge sider av studentens tilværelse, en konsekvens med mange sider til seg som blir diskutert senere i oppgaven. Hva som er viktig å ta med seg er at mangelen på fysisk tilgang til institusjonene og de trygge praksisene og det sosiale var av stor påvirkning hos den enkelte. Tiltak for tilpasning av hverdagen ble nødvendig, både for å kunne fortsette studiet, men også for å kunne leve som person. Ansvar for denne tilpasning falt i all hovedsak på den enkelte. Det var deres ansvar å sørge for at til tross for omveltningen av hva som var normalen var det fortsatt forventninger knyttet til institusjonen de var en del av. Som studenter på universitet var det lagt forventninger på å kunne følge undervisning, noe som var lettere for noen og vanskeligere for andre. Informant Hans var høyst positiv og tilpasset seg den mer hjemmebaserte formen for undervisning langt bedre enn andre informanter, til den grad at han kommenterte på at digital undervisning var bedre enn fysisk.

6.2. Student i ny tilværelse

Forståelse og tolkning av risiko bringer med flere faktorer til oppfattelsen av handlinger i en hverdag. Med statlige reglement for nedstengelse og eller redusert bruk av fasiliteter og oppholdelse på offentlige rom, holdt informanter seg i stor grad hjemme. Praktisering av rollen som student og privatperson smeltet sammen og brakte med seg en ny hverdag med nye utfordringer for den enkelte som diskuteres nedenfor. Nøkleby mfl. (2022) skrev om konsekvenser av hjemmeskole under pandemien og diskuterte fire områder for nærmere studier. Digital undervisning, hjemmebasert skolesituasjon, trivsel og motivasjon og læringsutbytte. Deres studier var omfattende og generelle, en god oversikt for å skaffe innsikt inn i undervisnings utbytte, noe jeg nedenfor vil utdype om. Jeg vil nedenfor diskutere rundt funn fra analysen med forskjellige settinger. Risiko knyttet til det sosiale og det fysiske, og

som nevnt hvordan skole og hjem smeltet sammen er de temanene jeg vil diskutere. Jeg velger avslutningsvis også å ta opp disponering av tid.

6.2.1. En krevende skolesituasjon

I perioden 2019-2021 når smitten var på sitt verste og intervjuene ble gjennomført, forble undervisningssystemet primært holdt til digitale løsninger med noen midlertidige avvik når smitten var lav. Strukturering av skolehverdagen var forbeholdt hjemmet i studieområdet, en digital omstilling til undervisning i tillegg til generell studering utenfor undervisningstimer. Oppbyggingen av en studiehverdag hos informantene varierte i grad av struktur, med noen mer disiplinerte enn andre.

Under periodene med nedstengelse av offentlige fasiliteter slik som campus og biblioteker ble eget hjem arealet hvor rollen som student i institusjonen skole ble utført. Undervisning pågikk som vanlig over nett, med den forskjell at studenten selv valgte areal å forholde seg til mens undervisning pågikk. Areal som eget rom og fellesarealer i kollektiv var de to alternativene informantene nevnte, arealer med en langt svakere tilknytning til normer for kleskoder og oppførsel enn på campus.

For den enkelte informant var det et behov å finne en middelvei mellom skolen og det private, en oppgave med store utfordringer når begge roller foregikk i samme areal. Noen informanter splittet bo-arealet sitt i to som en form for fysisk utøvelse av hvor de var studenter med skolearbeid, andre tok et mer mentalt fremgangsmåte med blandet suksess.

Alle informanter disponerte egen datamaskin med de samme verktøyene, med noe forskjell i bosituasjon som kan i noen grad ha påvirket evnen til en konsentrert studietime. Deltagelse i direkte undervisning holdt en høyere terskel enn tradisjonell undervisning, både for forelesninger og sosialt arbeid med deres medstudenter. For underviser var deres rolle som ansvarlig redusert gjennom bruken av kamera og redusert mangel på oppsyn. Informanter følte seg alene til tross for deltagelse av andre studenter som lyttet til samme forelesning. Mangel på tilhørighet til undervisningen og medstudenter var en utfordring som ikke lett lot

seg løse, med flere sammenligninger til undervisning som å se på innspilte videoer enn faktisk direkte undervisning.

6.2.2. Digitalisering utfordrer læringsutbytte

Digitalisering har andre områder tilknyttet seg enn bare i skolesammenheng. Verktøyet har også sterke sosiale elementer som vil utredes for i sosialisering som er en del av kategorien fritid. Nedenfor vil jeg gå over hvordan erstatning av fysisk til digitale undervisning og skolearbeid ble erfart.

Undersøkelser av Bern, Lorentzen og Nordanger (2021) om terskel for deltakelse i digital undervisning har til tross for aldersforskjellen mellom informant gruppen vist signifikante likheter til seg. Bruk av digitale verktøy viser en sosial arena med andre forutsetninger for deltakelse til seg enn tradisjonell fysisk undervisning. Tilegnelsen av nye terskler har vist seg utfordrende for både det sosiale aspektet og lærdom til undervisningen.

Undervisning foregikk digitalt gjennom skolens egen plattform Blackboard, men også andre digitale plattformer. Informanter kom fra forskjellige faglige disipliner men gjorde bruk av de samme verktøyene for undervisning, utført gjennom datamaskiner. Muligheten til kommunikasjon mellom lærer og elever var til stede, og på det generelle hadde studentene de samme ressursene tilgjengelig som før gjennom hjelp av lærer, medelever og undervisningsmetodene slik som powerpoint og en underviser å fokusere på.

Omstillingen til digital undervisning har bydd på utfordringer, men også muligheter for studenten. Den hjemmebaserte undervisningen viste til problematikken rundt mangel på fysisk tilhørighet til deres faglige miljø, men digitale løsninger i sin helhet ble betraktet som en god løsning i en vanskelig periode. Undervisning som ble tatt opp og kunne gjenses i ettertid ble høyt verdsatt blant informanter. Muligheten til å gå tilbake til hva som ble sagt tidligere sørget for at studenter ikke mistet verdifull informasjon fra underviser og kunne ta seg god tid til notater. Et annet verktøy medhørende til opptak var å kunne sette undervisning på pause. I hjemmet finnes det mange former for distraksjoner, noe som gjør pauseknapp vesentlig sammen med tilbakespilling. Innspilt undervisning har også den fordel at tidspunkt

for undervisning passer ikke alltid alle. Personen kan fortsatt følge undervisning gjennom opptak, timer og dager etter at undervisningen fant sted.

Et spørsmål jeg stilte under intervju var om studenter synes digital undervisning var en god erstatning for den fysiske. Med ett unntak var svaret et blankt nei, men med oppfølgende kommentarer til at digitale alternativer var gode å ha. Med forventninger til studieforløpet som i forskjellige settinger kan krasje med det private, er muligheten til å følge undervisning digitalt høyt verdsatt.

Avsluttende for Digitalisering vil jeg diskutere læringsutbytte. Som nevnt i delkapittelet over var det flere utfordringer knyttet til undervisning sosialt og strukturelt gjennom en digital skolehverdag. Tid til undervisning gjennom å ikke måtte reise for å delta og mulighet til å gjense forelesninger er positive virkninger av digitalisert undervisning til det punktet der det var bred enighet blant informanter om vedvarelse av tilbud til digitale alternativ. Digital undervisning kunne ikke erstatte tradisjonell undervisning, men det var mangel på de fysiske omgivelsene som var mest problematisk for studenttilværelsen. Kommunikasjon og sosialisering i skolesammenheng med klassene virker nærmest ikke-eksisterende, med høy terskel for å ta til ordet til fordel for å tie bak en stille skjerm. For noen var læringsutbytte like godt, om ikke bedre enn før takket være innspilling av undervisningen, mens for andre ble omstillingen svært krevende.

6.2.3. Utfordringer med trivsel og motivasjon

Mens hjemmebasert skole og digitalisering befatter mange virkemidler for gjennomføringen av studiehverdagen betyr det ikke at studenter har hatt en enkel transisjon, snarere tvert imot. I dette delkapittelet diskuteres den digitale hverdagen og den effekten hjemmebasert undervisning har hatt på informantene. Diskusjonen fokuserer på trivsel og motivasjon for studiet når både skole og privatliv forekommer i hjemmet, med lite variasjon blant informantene.

Trivsel var et problematisk tema som gjentok seg hos informantene. Situasjonen rundt boforhold påvirket mindre enn først antatt, med flere likheter knyttet til trivsel blant de som

bodde alene og den ene alene i leilighet. Digital undervisning gjorde det vanskelig å forholde seg til de andre og enda vanskeligere å bli kjent med nye personer. Blant mine fem informanter forholdt ingen seg til sine medstudenter i noen form for akademisk miljø eller under fritiden. Data viser en svak tilknytning til studiet utenfor ren undervisning, spesielt blant de som var nye samme studieår som korona ankom Norge. Et annet punkt å bemerke seg er økningen av mentale helseproblemer knyttet til perioden sett gjennom større nasjonale og regionale undersøkelser presentert i kapittel 1. Undersøkelser fra studentbarometeret 2020 og 2021, SHoT undersøkelsen (2021) og Trondheims egne tilleggsundersøkelse (2021) viser alle til en markant økning i dårligere helse, inkludert ensomhet blant studentene. Tid undersøkelsen ble tatt, samt den pågående situasjonen på den tiden kan ha hatt en merkbar effekt på responser i undersøkelsen. Deres erfaringer trekker frem en forståelse på hvordan situasjonen var for mange på den tiden, deres erfaringer under perioden med strenge restriksjoner og digital skolegang.

Motivasjon for studiet var en miks blant informanter, med noen mer direkte uttalte enn andre. Mangel på tilhørighet til institusjonen, lite sosialt liv utenfor eget kollektiv, og problematikk knyttet til ansvar for egen læring gjorde tilværelsen og motivasjon for studiet svært vanskelig hos flere av informantene, spesielt for de to som var nye til studiebyen. Tre informanter med et år eller mer i deres studieløp fortalte de hadde stor nok vennsirkel utenfor studiet til at de ikke følte seg direkte ensomme. Av de tre senioren argumenterte for at digitaliseringen av deres skolegang hadde hatt en negativ effekt på motivasjonen, med mangel på fysisk undervisning som hovedårsak.

En lengre periode etter intervjuene ble tatt tok jeg kontakt med informanter angående en mulighet for nye intervjuer for dokumentasjon av fremgangen deres. Dette ble avslått, men en av de to som var nye til Trondheim fortalte de hadde siden den gang avsluttet studiet og bestemte seg for å prøve på nytt et annet sted. Informanten trengte en såkalt “fresh start” etter et år som student uten et sosialt nettverk og en synkende motivasjon for studiet.

Trivsel og motivasjon for studiet har vært merkbart negativt gjennom dataen. En informant stilte seg positiv til situasjonen til tross mangel på sosialisering med sine medstudenter, mens de resterende fire uttrykte problematikk til motivasjon og trivsel. Mangel på motivasjon var

grunnet i mangel på fysisk undervisning og oppholdsområder utenfor hjem, samt et svakt sosialt nettverk med sine medstudenter.

Funnene mine viser problematikken rundt omstillingen av et studium til digitalisering og en streng grad av restriksjoner som reduserer muligheter for undervisning og selvstudium utenfor hjemmet. Forståelsen av risiko av smittefare, restriksjoner og mangel på valgalternativer var noen av grunnene for at informanter oppholdt seg hjemme i første del av pandemien. Uten en fysisk forankring til skole institusjonen måtte ny struktur med langt strengere krav for individet opprettes, alt innenfor hjemmets fire vegger. Redusert tilhørighet til det faglige miljø som lærere og medstudenter har også hatt en påvirkning, ikke minst på motivasjonen som jeg vil komme tilbake til lengre nede. Digital undervisning hadde fordeler knyttet til redskap om bearbeiding av informasjon og tilpasning av skolehverdagen. Muligheten til å se forelesninger om igjen og sette på pause var fordelaktig på flere plan og absolutt et alternativ informanter ønsket skulle fortsette. Undervisning var blant annet lettere å tilpasse til andre forhold i informantens liv slik som jobb. Digital undervisning og en hjemmebasert skole var langt fra en problemfri løsning, med tilhørighet til studie som hovedfunn blant informantene. Kommunikasjon og sosialisering med medstudenter og underviser over nett førte frem nye normer og terskler som ikke var kjent for studenten, og vanskeliggjorde prosessen å skape seg et faglig nettverk som ny student. Mangelen på en fysisk arena for undervisning og selvstudium har også vært problematisk, og mens det til tider åpnet opp når smitte var nede, har informanter i stor grad valgt å oppholde seg i kollektivet.

6.2.4. Sosialisering

Gjennom analyse av intervjuene kom sosiale nettverk blant studenter svakt ut. Informanter forholdt seg til nettverk av venner fra før studieoppholdet i Trondheim med svært lite kommunikasjon med sine medstudenter. Nedenfor har jeg fordelt funn for sosialisering utenfor skole i to, familie og venner, to nettverk med likheter, men med egne funksjoner.

Spørsmål knyttet til ensomhet som et problem under perioder med strenge restriksjoner var i liten grad bekreftene, med studentene pekene mot eldre nettverk som løsning. Familie og

slekt var et annet nevnt nettverk for sosialisering, men jeg vil komme tilbake til dem i neste avsnitt. Sosiale nettverk som eksisterte før studenter startet sitt studiet var i all hovedsak mennesker som ikke befant seg i Trondheim. De var likevel sett på som en del av deres sosiale nettverk gjennom en typisk hverdag. Medieplattformer over nett og mobiltelefon var de vanligste verktøyene for å opprettholde slike sosiale nettverk. De ble brukt om hverandre avhengig av aktivitet planlagt og holdt sentrale funksjoner for sosial aktivisering uten at studenten måtte forlate hjemmet eller studiebyen. Ren digital sosialisering er ikke for alle, for flere informanter var det å bo i kollektiv med andre mennesker helt sentralt for deres sosiale hverdag. Med vanskelighet for å bli kjent med nye mennesker og risikabelt å reise ut var andre beboere i samme husstand en måte å interagere med andre på som ikke du nødvendigvis kjente så godt fra før. Alle studenter bor ikke i kollektiv, noen bor også alene, men for de som hadde muligheten var deres romkamerater som i stor grad også var studenter en viktig sosial resurs under nedstengelser og restriksjoner.

Sosialisering utenfor hjemmet forekom også til tross for restriksjoner og smittefare, men kun gjennom planlagte aktiviteter knyttet til hobbyer av sportslig karakter. Av studentene var det flere som brukte fasiliteter utendørs med bakgrunn i fysisk trening, og blant dem var det kun en som mente de hadde en sosial tilknytning til aktiviteten. Utenom de i kollektivet var denne aktiviteten deres eneste kilde til sosialisering, noe som gjorde utøvelse viktig til det punkt at nedstengelse førte til fantasifulle løsninger inntil det var åpent igjen.

Familie og andre nære slektninger har spilt en mer støttende rolle enn en sosial en. For studenter var det viktig å holde kontakt med sine nærmeste, men utenom siste del av semesteret den 12. Mars, var reise ut av studentbyen en aktivitet flere så på som for risikabelt. En grunn til dette var smittefaren, risiko for å smitte andre eller bli smittet selv var høy ved bruken av offentlig transport, det var tryggere å bruke digitale metoder. Besteforeldre og andre i risikogrupper med større farer tilknyttet smitte en gjennomsnittet, det var tryggere å forholde seg til noen få istedet og holde kontakt med resten gjennom digitale medium. Informanter opprettholdt kontakt med sine nærmeste ukentlig og flere var særdeles bekymrede for å smitte dem, men fant også støtte til å fortsette studiet til tross for den vanskelige hverdagen. Foresatte og andre nære holdt en støttende rolle for informanter som i stor grad forholdte seg i studiebyene under semesterene. I de tunge periodene var det viktig

for dem å få emosjonell støtte, og jeg vil med trygghet argumentere for at det kunne gå begge veier.

6.2.5. Problemer med disponering av tid og fritid

Som student følger mange forventninger og krav til studiet, blant dem en forventning om å sette av nok tid til å studere faget og tilhørende læringsmateriell. Den store majoritet av studenter bruker nok ikke all sin tid til å studere, det er også perioder gjennom dagen hvor tid disponeres til bruk av ikke-faglige aktiviteter som hobbyer.

Planlegging av tidsforbruk og disponering av tid til annet enn skole har flere lag av utfordring til seg. Som student er det viktig å sette av tid til lesing av pensum og følge direkte undervisning, mens som individ har man også andre interesser. Bruken av studiehjem som areal for skole og fritid medførte problematikk for den enkelte. Før pandemien var bruk av offentlige fasiliteter som bibliotek og campus områder hvor studering forekom mens hjem var forbeholdt privatlivet og litt pensumlesing. Under restriksjonene ble denne balansen påvirket, informanter fant seg mer eller mindre tvunget til å utføre begge roller for fullt innen samme hjem, noe som gjorde disponering av tid krevende. Mangel på de fysiske rutineene reisen og den fysiske delen av skole institusjonen betydde en omrokking av hverdagen og en sammensmelting av to roller innenfor samme areal. Planlegging av en strukturert skolehverdag var utfordrende og det var spesielt på to områder informantene gjentok seg, døgnrytmen og prokrastinering.

Planlegging av hverdagen har som oftest noen oppgaver til seg som må gjøres, for en student kan disse ofte være relatert til skole slik som planlegging av reise til undervisning, undervisningen i seg selv, og oppgaver med tidsfrist. Under de tyngste restriksjonene forsvant tiden brukt til å reise til skolen, erstattet med digital undervisning over skjerm. Faste tidspunkter for undervisning var fortsatt der, men rutinen om morgenen slik som å stå opp, stelle seg og eventuelt spise frokost før reisen ut døren forsvant, og med den en del av normalen fra starten på dagen. Institusjonen eller campus var et mål for dagen for undervisning, men uten den var det plutselig mer tid om morgenen, noe som hadde positive og negative virkninger på informantene. Mer tid til å bruke dagen uten reise, men en større

vanskelighet rundt kontroll på døgnet, noe som kan ha påvirkning fra kjedsomhet, mangel på stimulering, og problemet med å planlegge hverdagen.

Prokrastinering er et velkjent fenomen hos studenter og en kan med høy sikkerhet anta at en stor majoritet av de under høyere utdanning sliter med vegring mot beslutninger (Botnmark 2014). Studenter viser til hvordan selv obligatoriske oppgaver ble utsatt med den vurdering av motivasjonen for skole forsvant gjennom sammensmelting av privat- og studentrollen. Tidsfrister forble digitale oppgaver og langt mer kjedsomme enn før. Både nye og erfarene studenter merket dette, en form for matthet bundet til situasjonen hvor en uvilje til å arbeide bygger på mer stress og mer håpløshet i en ond sirkel. Fristende som det kanskje er å legge alt på en mangel av disiplin, og i noen grad er det riktig, er det flere faktorer nevnt ovenfor som har påvirket den mentale helsen til studenten. For erfarene studenter var overgangen spesielt synlig med forandring av rutiner og undervisning, men også nye studenter var oppmerksomme.

7.0 Avslutning

I dette avsluttende kapitlet i oppgaven vil jeg vise til funnene oppgaven har gitt meg, videre forskning og mitt bidrag til forskningsfeltet jeg valgte å studere nærmere på. Først vil jeg foreta en kort oppsummering fra diskusjonen ovenfor før avsluttende tanker rundt videre forskning og mitt bidrag til feltet. Til slutt vil jeg snakke litt om veien til endes, om utfordringer knyttet til prosessen og hva jeg har lært.

7.1. Oppsummering av funn fra diskusjonen:

Masteroppgavens oppbygging har bestått av semistrukturerte dybdeintervjuer med studenter fra Trondheim. Metoden har vært Grounded Theory med en interaksjonistisk tilnærming. Formålet har vært å utvikle en forståelse av situasjonen, med tolkning av innsamlet data for å besvare en generell problemstilling som lyder som følger:

Hvordan har universitetsstudenter forstått, opplevd og forholdt seg til korona?

Problemstilling som presenteres i avhandlingen er en slutning skapt gjennom en stegvis tolkning, sammenligning og forståelse av data samlet fra feltet. Interessen var fra start sentrert rundt opplevelsen av pandemien, men jeg visste ikke hvilken vei empirien ville lede meg. Som Glaser og Strauss (2008) forventer har jeg opprettholdt et åpent sinn under arbeidet og ikke brukt en forhåndsbestemt teori før innhenting av data. Empirien har formet teorien for oppgaven gjennom bearbeidelse av material og tolkning. Jeg har undersøkt hvordan studenter på NTNU i Trondheim har erfart de hardeste restriksjonene i pandemien og hvordan de har forholdt seg til dem.

Av de funn som er kommet frem gjennom diskusjonen har studenter definitivt erfart tunge omstillinger for å tilpasse seg situasjonen, en med nye eller mer synlige former for risiko i samfunnet som har påvirket livene deres merkbart siden pandemien først kom til Norge. Med en nærmest full rotasjon av undervisningsform over natten fra fysisk til digital kan utfordringer forventes, men mindre forventet var hvor lenge de ville vedvare. Digital skolegang og nedstengelse vedvarte over en lengre periode på flere semesteret med

kontinuerlige nedstengelser og åpninger. Den digitale hverdagen i sin helhet har vist seg svært vanskelig for informanter på flere plan, en ekstraordinær periode hvor en ny normalisering tok tid å tilpasse seg til.

Som alternativ har digitale undervisningsmetoder vist seg godt egnet og er en fremgang i bruk av eksisterende teknologi som har vært svært støttende til planlegging av studering og undervisning. Når det er sagt viser ikke heldigitale løsninger til å være heldige. Mangel på fysiske arealer å oppholde seg utenfor hjemmet har den digitale skolehverdagen vært et av flere punkter som har påvirket negativt informanters trivsel og motivasjon, potensielt også deres mentale helse.

Sosiale aspekter er ikke rent tilknyttet skolen, de finnes også utenfor. Få følte seg direkte ensomme takket være familie og venner over nett, men det var en tydelig mangel på akademisk sosialisering som i noen grad vil ha påvirket deres faglige engasjement gjennom å diskutere fag med medelever.

Som gruppe under korona har studenter måttet forholde seg til en vesentlig annerledes hverdag. De er langt fra den eneste institusjonen som måtte omstille seg på basis av smittefare og spredning, og mens et argument rundt omstillingsdyktige grupper kan legges frem, vil jeg våge å konkludere med at studenters mentale helse var svært påvirket under pandemiens tyngste perioder, noe vi kan merke effekter av i kommende fremtid.

7.2. Videre forskning og bidrag til feltet

Oppgavens teori og forskning er brukt til å analysere og diskutere rundt funn fra min empiri, og på den måten bidrar jeg til videre forskning på samme områder, innen digitalisering, restriksjoner og risiko i samfunnet. Forskningen min opplyser rundt funn fra andre undersøkelser, men viser samtidig også til nye synspunkter jeg ikke har kommet over i annen litteratur. Jeg har ikke skapt nye begreper til oppgaven, men valgt å forholde meg til Becks eksisterende begreper ettersom de for min del var mer en passende til empirien. Ved å bruke dem på samfunnsaktuelle områder vises det også at selv om begrepene ble utviklet for 90-tallet.

Temaer som digitalisering, undervisning, sosialisering, og psykisk helse er alle store temaer som blir tatt i korthet gjennom oppgaven. Funnene har brakt frem vesentlige temaer av studenters hverdag, og har potensial for videre utdypning med nye spørsmål til beslektede problemstillinger. Mer tilspisset forskning er nødvendig.

Enten gjennom mangel på empirisk forankring i datamaterialet eller for hensikt av tilspissing i oppgaven er det flere andre temaer jeg har måttet legge til side, temaer for videre forskning på temaet. Medienes rolle er blant annet noe jeg ser i ettertid jeg burde brukt mer tid til i intervjuene ettersom informering av offentligheten og generell spredning av informasjon så vel som desinformasjon kan ha hatt større effekter på befolkningen enn først antatt. Funn for informanters forståelse for viruset og tiltakene kan ha blitt påvirket, men uten data forblir dette en mistanke uten direkte empiri til å støtte det opp med. Påvirkning mellom kjønnene er et annet tema, samt klasseforskjeller og boforhold. Den brede grad av tema brakte med seg hint til mange sider ved situasjonen, men som student med masteroppgave var det nødvendig å snevre inn valg av tematikker innen egne temaer til hva som kom frem fra data.

7.3. Veien hit

Valget av Grounded Theory som metode har mildt sagt vært en krevende prosess. Av tidligere metodelære finnes det likheter, men dette er første gang jeg har brukt fremgangsmåten i en akademisk tekst. En åpen problemstilling med fokus på tidlig innsamling av empiri var problematisk med alle restriksjonene, og akkurat som det kom frem i empirien virket potensielle informanter til å holde digitale samtaler som noe vanskelig. Fysiske møter var å foretrekke til tross for smittefare, med møtesteder sterkt varierende blant de som aksepterte. Prosessen rundt transkripsjon, koding og tolking av data var en utfordring gitt mengden av innsamlet data på over hundre sider transkribert materiale pluss notater. Jeg fant hele prosessen informativ og selvutviklende, ikke minst den konstante årvåkenhet av ikke å la mine disposisjoner til tema påvirke analysen av empirien for meget. Noen grad av påvirkning var umulig, men å være bevisst på det har vært til stor hjelp underveis og for å videreutvikle min egen kritiske forståelse av behandling av data.

Å studere en gruppe en selv tilhører har vært en opplevelse med oppdagelser jeg ikke ville ha tenkt over på forhånd. Personlige erfaringer og assosiasjoner bringer med seg egne variabler

på oppfattelse av vår virkelighet, og når presentert med nye tilværelse er det ingen selvfølge at den enkelte vil kunne håndtere det likt. I skrivende stund går vi mot bedre tider, og mens korona ikke later til å forsvinne til tross for internasjonalt samarbeid, har institusjoner og grupper hatt tid til å tilpasse og tilegne kunnskap om situasjonen. Vi vil stille bedre beredt neste gang.

Litteraturliste

Atkinson, Paul. 2015. *For Ethnography*. London: Sage

Backman, Kaisa. Kyngäs, Helvi A. 2002. *Challenges of the grounded theory approach to a novice researcher*. Hentet 19.05.2022.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1046/j.1442-2018.1999.00019.x>

Bakken, Pål. Strand Hauge, Magnus. Stabell Wiggen, Kjersti. Fretland Øygarden, Kristoffer. 2022. *Studiebarometeret 2021 – Hovedtendenser*. Hentet 10.02.2022.

https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/2022/hoyere-utdanning/studiebarometeret-2021_hovedtendenser_1-2022.pdf

Beck, Ulrich. 1992. *Risk Society: Towards a New Modernity*. Oversatt av Ritter, Mark. London: Sage Publications.

Beck, Ulrich. 2002. *Zombie categories: An interview with Ulrich Beck*. In: *Beck U and Beck-Gernsheim E, Individualization: Institutionalized Individualism and Its Social and Political Consequences*. London: Sage, 202–213

DOI: 10.1080/03085140600844902

Beck, Ulrich. 2006. *Living in the world risk society. A Hobhouse Memorial Public Lecture given on Wednesday 15 February 2006 at the London School of Economics*. UK: Routledge Taylor & Francis publications.

Beck, Ulrich. 2009. *World at risk*. Translated by Ciaran, Cronin. Cambridge UK: Polity Press.

Bergheim Botnmark, Daniel. Kvalnes, Svein Sigurd. Svartdal, Frode. 2014. *Vanemessig utsettelsesatferd – prokrastinering – er et problem som berører mange. For noen er utsettelse en litt plagsom uvane, andre opplever mer dyptgripende konsekvenser som gjør at problemet kan ses som en lidelse*. Hentet 10. august. 2021.

<https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2014/08/prokrastinering-hvorfor-studenter-utsetter-ting-og-hvordan-utsettelse-pavirker>

Bergenstidende.no *Debatt: – Studenten som sitter deprimert og isolert på hybelen, har fått nok oppmerksomhet*. Lesedato 15.05.21.

<https://www.bt.no/btmeninger/debatt/i/IEGXpo/ikke-la-elendighetsbeskrivelsen-bli-en-selvoppfyllende-profeti>

Bern, Linn Terese. Lorentzen, Nefise Özkal. Nordanger, Marte. 2021. *Fortellinger om tid og synlighet: en studie av studenters deltakelse i digital undervisning under covid-19-pandemien*. Lesedato 10.02.22.

<https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.1893-8981-2021-04-04>

Bryant, Antony. Charmaz, Kathy. 2007. *The SAGE Handbook of Grounded Theory*. London, England: SAGE.

Charmaz, Kathy. 2014. *Constructing Grounded Theory*. 2. utgave. London: Sage Publications

Clement, J. 2021. *Increase in video game sales during the coronavirus (COVID-19) pandemic worldwide as of March 2020*. Hentet 13.05.22.

<https://www.statista.com/statistics/1109977/video-game-sales-covid/>

Creswell, John W. Creswell J David. 2018. 5. Utgave. *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. California: SAGE.

Corbin, Juliet. Anselm. Strauss, A. 2008. *Basics of qualitative research*, 3. Utgave. Thousand Oaks, CA: Sage

Folkehelseinstituttet. 2020. *Fakta om koronaviruset SARS-CoV-2 og sykdommen covid-19*. Lesedato 07.02.22

<https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/fakta/fakta-om-koronavirus-coronavirus-2019-ncov/?term=&h=1>

Folkehelseinstituttet. 2021. *Livskvalitet og psykisk helse under koronaepidemien november-desember 2020*. Lesedato 11.02.2021

<https://www.fhi.no/div/helseundersokelser/fylkeshelseundersokelser/livskvalitet-og-psykisk-helse-under-koronaepidemien--nov-des-2020/>

Folkehelseinstituttet. 2022. *Tilfeller etter sykdom*. Hentet 29. november 2022.

<https://statistikk.fhi.no/msis/sykdomshendelser?etter=diagnose&fordeltPaa=aar&diagnose=713>

Giddens, Anthony; Pierson, Christopher. 1998. *Making Sense of Modernity: Conversations with Anthony Giddens*. California: Stanford University Press.

Gilje, Øystein. Thuen, Frida. Bolstad, Bjørn. 2021. *Hjemmeskolen under korona-pandemien – hva forskningen kan fortelle*. Hentet 10.02.2022.

<https://utdanningsforskning.no/artikler/2021/hjemmeskolen-under-korona-pandemien--hva-forskningen-kan-fortelle/>

Glaser, Barney G. Strauss Anshelm L. 2008. 3 utgave. *The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research*. New Brunswick USA: AldineTransaction.

Hammersley, Martyn. 2017. *Interview data: a qualified defence against the radical critique*. UK: Sage

Hofseth, Anders. Grut, Ståle. Sæter, Lene. Fagnæs-Håker, André. Rognan, Renate. Odland, Johannes. 2020. *Slik virker den nasjonale koronadugnaden: I dag sitter store deler av Norge hjemme – hvorfor gjør vi det?* NRK.no, 18. mars 2020. Hentet 22.11.2022.

<https://www.nrk.no/norge/xl/slik-virker-den-nasjonale-koronadugnaden-1.14947139#authors-expand>

Knapstad, Marit. Heradstveit, Ove. Sivertsen, Børge. 2018. *Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse 2018 (SHoT)/ HELT ÆRLIG-undersøkelsen*.

Kusenbach, Margarethe. 2003. *Street phenomenology: The go-along as ethnographic research tool*. London: Sage

Liang Shu Ting. Liang, Lin Ting. Rosen, Joseph M. 2021. *COVID-19: a comparison to the 1918 influenza and how we can defeat it*. Hentet 14. desember 2022.

<https://pmj.bmj.com/content/postgradmedj/97/1147/273.full.pdf>

McCallin, Antoinette. 2009. *What is grounded Theory*. Hentet 10.10.21

<https://www.groundedtheoryonline.com/what-is-grounded-theory/>

Medietilsynet. 2020. *Tilitsmåling for utvalgte norske medier fra Medietilsynet*. Dokumenter 203023. Fredrikstad: medietilsynet. Hentet 10. Mars 2021.

https://www.medietilsynet.no/globalassets/dokumenter/203023_tillitsmaling_medier.pdf

NOKUT. 2020. *Studiebarometeret 2020 – Hovedtendenser*. Hentet 19.02.21

https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/2021/hoyere-utdanning/studiebarometeret-2020_hovedtendenser_1-2021.pdf

Norsk senter for forskningsdata 2021. *Samtykke og andre behandlingsgrunnlag*. Hentet 19.09.2021.

<https://www.nsd.no/personverntjenester/oppslagsverk-for-personvern-i-forskning/samtykke-og-andre-behandlingsgrunnlag/>

NTNU. 2021. *Studentenes helse og trivselsundersøkelse*. Trondheim: Norges teknisk-vitenskapelige universitet. Hentet 19.02.22.

<https://www.ntnu.no/nyheter/wp-content/uploads/2021/04/Se-svarene-fra-NTNU-sammenlignet-med-de-nasjonale-svarene.pdf>

Nøkleby, Heid. Berg, Rigmor, C. Borge, Tiril C. Bjerke Johansen, Trine. 2022. *Implikasjoner av hjemmeskole under covid-19-pandemien: en systematisk hurtigoversikt over skandinaviske studier*. Lesedato 09.10.2022.

<https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.2464-3076-2021-02-08>

Olesen, Virginia L. (2007). *Feminist Qualitative Research and Grounded Theory: Complexities, Criticisms, and Opportunities. The SAGE Handbook of Grounded Theory*. Redigert av Bryant, Anthony. Charmaz, Kathy, 417-436. London, England: SAGE Publications Ltd.

Regjeringen.no. 2020. *Omfattende tiltak for å bekjempe koronaviruset*. Lesedato 17.10.22.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/smk/pressemeldinger/2020/nye-tiltak/id2693327/>

Regjeringen. 2021. *Liste over virksomheter med kritisk samfunnsfunksjon og nøkkelpersonell*. Hentet 20. november 2022.

https://www.regjeringen.no/contentassets/8da70b8196a24296ae730eaf99056c1b/liste-over-kritiske-samfunnsfunksjoner_endelig-versjon-22.12.pdf

Rouleau, Linda. Hällgren, Markus. de Rond, Mark. 2021. *Covid-19 and Our Understanding of Risk, Emergencies, and Crises*. Hentet 14. desember 2021.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7675275/>

Sohlberg, Peter. Sohlberg, Britt-Marie 2019. *Kunnskapens former vetenskapsteori, forskningsmetod och forskningsetik*. Stockholm: Liber AB.

Sivertsen, Børge. Vedaa, Øystein. Harvey, Allison G. Glozier, Nick. Pallesen, Ståle. Aarø, Leif E. Lønning Kari J. Hysing, Mari. 2018. *Sleep patterns and insomnia in young adults: A national survey of Norwegian university students*. Hentet 02.02.2022. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jsr.12790>

Sivertsen, Børge. 2021. *Studentenes helse og trivselsundersøkelse*. Oslo: Folkehelseinstituttet. Hentet 01.10.2021.

<https://sioshotstorage.blob.core.windows.net/shot2018/SHOT2021.pdf>

Tjernshaugen, Andreas. Hiis, Halvard. Bernt, Jan Fridthjof. Braut, Geir Sverre. Bø Bahus, Vegard. (2022) *Koronapandemien*. Lesedato 10.11.22.

<https://sml.snl.no/koronapandemien#:~:text=Av%20Centers%20for%20Disease%20Control%20and%20Prevention.&text=Sykdomsutbrudd%20ble%20f%C3%B8rst%20oppdaget%20i,p%C3%A5vist%20som%20%C3%A5rsak%20til%20sykdommen.>

Tjora, Aksel. 2017. *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. 3. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Utdanningsdirektoratet. 2022. *Smitteverntiltak i barnehager og skoler – månedlig rapport om status og konsekvenser*. Hentet 20. november 2022.

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/informasjon-om-koronaviruset/februar-2022-smitteverntiltak-i-barnehager-og-skoler--manedlig-rapport-om-status-og-konsekvenser/tidslinje-for-pandemien-og-ulik-fordeling-av-smitte/>

Viken, Gunnhild. 2021. *Nettdebatt om tiltakene og koronasituasjonen*. NRK.no, 7. Desember 2021. Hentet 20.9.2022.

https://www.nrk.no/norge/debatt_hva-mener-du-om-koronasituasjonen-og-tiltakene_-1.15761174

Weisæth, Lars. Tønnessen, Arnfinn. 2020. *Frykt, informasjon og kontroll under en pandemi*. Hentet 10. mai. 2022.

<https://tidsskriftet.no/2020/06/kronikk/frykt-informasjon-og-kontroll-under-en-pandemi>

Wertz, F. Charmaz, K. Rohnert, P. McMullen, M. Josselson, R. Anderson, R. og McSpadden, E. 2011. *Five ways of doing qualitative analysis*. New York: Guildford publications.

WHO 2021. *Coronavirus disease (COVID-19)*. Hentet 17.10.22

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19>

Zinn, Jens O. 2006. *Recent Developments in Sociology of Risk and Uncertainty*. Hentet 20.05.22.

<https://www.jstor.org/stable/20762130>

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonskriv til informanter

Deltakelse i forskningsprosjekt knyttet til masteroppgave om:

«Studenters hverdag under Covid-19 pandemien ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan covid-19 har påvirket studenters hverdag.

Formål

Dette er en studie av studenters hverdag under corona pandemien. Målet med oppgaven blir å se hvordan studenter selv opplever hvordan Covid-19 har påvirket deres hverdagsliv både privat og gjennom skole. Fokus vil bli rettet mot å få frem studenters egne opplevelser og erfaringer under covid-19 restriksjonene. I den grad vil spørsmål være rettet mot fire områder: hva du gjør gjennom dagen, hvordan du disponerer studietid, fritid, vedlikeholder kontakt med venner osv.

Dette er et studentprosjekt, som innebærer analyse av data fra kvalitative intervjuer. Opplysningene samlet inn i oppgaven vil bare brukes til oppgaven. Dersom det er aktuelt å bruke opplysninger til annet formål, som undervisning eller andre forskningsprosjekt, vil du bli kontaktet. Som masteroppgave er dette et studentprosjekt som skal oppfylle grunnleggende krav til vitenskapelig kvalitet og etikk.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU, Institutt for sosiologi og statsvitenskap, er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget er basert på følgende kriterier: At man er fungerende student ved NTNU og bosatt i Trondheim.

Hva innebærer det for deg å delta?

Du blir invitert til et intervju som varer mellom 30-60 minutter. Intervjudeltakelse vil kunne innebære lydopptak av samtalen.

Deltakeren vil bli tatt opp på lydopptaker, som deretter blir transkribert på NTNU sine egne pc'er på NTNUs campus. Dette er for å sikre at informasjonen blir sikkert oppbevart og at alle deltakere forblir anonyme. Etter at masteroppgaven er ferdig skrevet vil alt datamateriale bli destruert.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun student og prosjektansvarlig som vil ha tilgang ved behandlingsansvarlig institusjon.

Lydopptak vil bli tatt opp på diktafon, uten tilkobling til internett eller telenett. Etter opptak vil opptaket transkriberes av studenten selv på en adgangsbegrenset, stasjonær maskin på NTNU, som administreres av Instituttet. Under transkriberingen anonymiseres opplysninger

som kan identifisere deg som person. Etter dette slettes lydopptaket. Det vil ikke være noen opplysninger som kan knyttes til deg som person i den ferdige masteroppgaven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes ved 30.06.2022. Ved prosjektslutt vil alle personopplysninger og opptak være slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU, Institutt for sosiologi og statsvitenskap, har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- NTNU Institutt for sosiologi og statsvitenskap, ved veileder eller prosjektansvarlig
 - Prosjektansvarlig /veilder Professor Hilde Bjørkhaug, tlf. 971 80 178, hilde.bjorkhaug@ntnu.no.
- NTNUs personvernombud: Thomas Helgesen, tlf. 93 079 038, thomas.helgesen@ntnu.no.

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Hilde Bjørkhaug

Petter Myhren

Prosjektansvarlig/veileder

Student

Veileder

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *studenters hverdag under covid-19*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Invitasjon til deltakelse

Hei, er du student på NTNU?

Jeg vil gjerne vite om dine opplevelser og erfaringer fra hverdagen under pandemien til mitt masterprosjekt.

I denne undersøkelsen ønsker jeg å vite hvordan du har opplevd situasjonen etter at universitetet stengte den 12. mars på grunn av coronaviruset. Tema det spørres om er en beskrivelse av en typisk uke og hvordan du har tilpasset hverdagen din i disse tider.

Studien er en anonymisert undersøkelse og krav til personvern ivaretas når det gjelder innsamling, bearbeiding og formidling av data.

Undersøkelsen vil foregå gjennom personlig intervju, enten fysisk, eller gjennom Zoom.

Interessert i å delta? Vennligst kontakt via min emailadresse pettmyh@stud.ntnu.no så kan vi avtale et møte.

Vennlig hilsen Petter Myhren. Masterstudent på NTNU, Institutt for sosiologi og statsvitenskap.